

ความสุขมวลรวมของประชากรในกรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์
ของ
สิริลักษณ์ ภัคดีศรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การพัฒนามนุษย์
มีนาคม 2550

ความสุขมวลรวมของประชากรในกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
สิริลักษณ์ ภัคดีศรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การพัฒนามนุษย์
มีนาคม 2550

สิริลักษณ์ ภักดีศรี. (2550). ความสุขมวลรวมของประชากรในกรุงเทพมหานคร.

สารนิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ ดร.เรณู สุขารมณ์.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับความสุขมวลรวมของประชากรในกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดของการพัฒนาประเทศวัดจากความสุขมวลรวมประชาชาติ ของประเทศภูฐาน ซึ่งได้แบ่งมิติ ของความสุขออกเป็น 4 มิติ ได้แก่ ด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม และด้านธรรมาภิบาล ผู้วิจัยได้อาศัยการอธิบายด้วยแบบจำลองเพชรพลวัต (Dynamics Diamond Model)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ ประชากรในกรุงเทพมหานคร ทั้ง 5 เขต ได้แก่ เขตดุสิต เขตบางขุนเทียน เขตหลักสี่ เขตมีนบุรี และเขตบางนา จำนวนเขตละ 100 คน รวมทั้งสิ้น 500 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยสอบถามระดับความคิดเห็น และระดับความพอใจ ที่ก่อให้เกิดความสุขมวลรวมของประชากรกรุงเทพมหานครตามตัวชี้วัดความสุขมวลรวมประชาชาติ โดยให้ความสำคัญของความสุขมวลรวม ทั้ง 4 มิติ เท่าๆ กัน เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าฐานนิยม ค่าเฉลี่ย ผลการศึกษาค้นคว้า สรุปได้ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน ประชากรในกรุงเทพมหานครมีความสุขอยู่ในระดับสุขมาก
2. ด้านสิ่งแวดล้อม ประชากรในกรุงเทพมหานครมีความสุขอยู่ในระดับสุขมาก
3. ด้านวัฒนธรรม ประชากรในกรุงเทพมหานครมีความสุขอยู่ในระดับสุขมากที่สุด
4. ด้านธรรมาภิบาล ประชากรในกรุงเทพมหานครมีความสุขอยู่ในระดับสุขปานกลาง

ความสุขมวลรวมของประชากรในกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับที่มีความสุขมาก สอดคล้องกับตัวชี้วัด HPI: The Happy Planet Index ซึ่งพัฒนาโดย New Economics Foundation ได้วัดระดับความสุขของแต่ละประเทศในโลก ที่พบว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 32 ของโลก เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆในเอเชียแล้ว ประเทศไทยยังมีระดับความสุขสูงกว่า เช่น ประเทศมาเลเซีย มีระดับความสุขอยู่อันดับที่ 44 ประเทศสิงคโปร์ระดับความสุขอยู่อันดับที่ 131 เป็นต้น

อนึ่งงานวิจัยชิ้นนี้ถือได้ว่าเป็นงานชิ้นแรก ๆ ของไทย ซึ่งมีโอกาสที่จะปรับปรุงงานให้ดีขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางวัดความสุขมวลรวมในระดับพื้นที่หรือในระดับประเทศได้

GROSS HAPPINESS OF PEOPLE IN BANGKOK METROPOLIS

AN ABSTRACT

BY

SIRILUK PAKDEESRI

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for The Master of Economics Degree in Human Resource
at Srinakharinwirot University

March 2007

**Siriluk Pakdeesri (2007). *Gross Happiness of People in Bangkok Metropolis*. Master's project, M.Econ. (Human Resource),
Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University,
Advisor: Assoc. Prof. Dr. Renu Sukharomana**

The purpose of this research was to study about the level of gross happiness of people in Bangkok Metropolis which has been modifying the concept used in Bhutan's Gross National Happiness composing of four pillars of happiness such as the sustainable economic development, the nature preservation, the cultural conservation, as well as the good governance. This research applies the Dynamic Diamond Model in order to evaluate the indicators of these four pillars.

The sample used in this study was the group of people living in Bangkok in five districts such as Dusit district, Bangkhuntian district, Luksi district, Minburi district and Bangna district. In total, five hundred people were interviewed via the questionnaires. A hundred persons per district have been withdrawal. The questionnaire contains of two parts where the first part providing an interviewed person's socio-economic factors and the following part used Likert-type scale questionnaire. The statistics applied for the analysis of the data were the mean, the median, the mode and the rank. The research results were as follow.

1. The people in Bangkok had high level of happiness from the sustainable economic development pillar.
2. The people in Bangkok had high level of happiness as the nature preservation concern.
3. The people in Bangkok had the highest level of happiness from the point of view of the cultural conservation.
4. The people in Bangkok had the medium level of happiness in the good governance perspective.

The result of the survey for the gross happiness of people in Bangkok Metropolis was relatively high which was not surprising when we compared it with the previous report of the Happy Planet Index (HPI) studied by the New Economics Foundation, 2006, that ranking Thai society at the 32th place with happiness in the world. Among the South East Asia, Thailand is at the good rank with higher happiness, where Malaysia is 44th and Singapore is 131st place with happiness in the world. However, this study was chained to be the way first research that could be improved in order to be a guide line to measure the aggregate happiness in a particular area as well as the country.

ความสุขมวลรวมของประชากรในกรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์
ของ
สิริลักษณ์ ภัคดีศรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การพัฒนามนุษย์

มีนาคม 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการ
สอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง ความสุขมวลรวมของประชากรในกรุงเทพมหานคร ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
เศรษฐศาสตร์การพัฒนามนุษย์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. เรณู สุขารมณ์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนิตดา เทศนิยม)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร. เรณู สุขารมณ์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตติมา สังข์เกษม)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(อาจารย์ อัครพล ฮาบเจริญ)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญา
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การพัฒนามนุษย์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ

..... คณบดีคณะสังคมศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตติมา สังข์เกษม)

วันที่ เดือน มีนาคม พ.ศ. 2550

งานวิจัยนี้ได้ทุนอุดหนุนการวิจัย

จาก

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการศึกษาหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์การพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ซึ่งการวิจัยนี้ได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร. เรณู สุขารมณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำอันมีคุณค่า ช่วยเหลือ ตรวจสอบ และให้คำแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการศึกษาค้นคว้าอย่างยิ่ง นับตั้งแต่เริ่มต้นดำเนินการวิจัยจนเสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติมา สังข์เกษม และอาจารย์ อัครพล ฮวบเจริญ ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบสารนิพนธ์ และให้ข้อเสนอแนะต่างๆ ที่มีคุณค่า เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องอันเป็นประโยชน์

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.พิศมัย จารุจิตติพันธ์ และผู้อำนวยการกองวิจัยและพัฒนาสำนักงานประกันสังคม คุณเพ็ญศรี ไตรรัตน์ ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องด้านภาษาของเครื่องมือ และให้คำแนะนำในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์คณะสังคมศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนประสบการณ์แก่ผู้วิจัย อีกทั้งให้ความเมตตาด้วยดีเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณ คุณटनाจิต ยิ่งศิริอำนวยการ ผู้จัดการศูนย์บริการธุรกิจบางนา บมจ.ธนาคารทหารไทย ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์เรื่องการอนุมัติให้ผลงานในบางครั้งที่เป็นต่อการทำวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ มารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมชั้นเรียน และเพื่อนร่วมงานที่ บมจ.ธนาคารทหารไทย ที่ให้ความช่วยเหลือ ความเข้าใจ และให้กำลังใจผู้วิจัยตลอดมา

คุณประโยชน์และความดีอันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้แก่ มารดา ที่ได้อบรมและปลูกฝังความดี และความมานะ อุตุน ตลอดจนครูอาจารย์ทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการนำไปสู่การประสบความสำเร็จทางการศึกษา

นางสาว สิริลักษณ์ ภักดีศรี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
แหล่งข้อมูลในการวิจัย	4
ขอบเขตด้านเนื้อหา	4
ช่วงเวลาที่ทำการศึกษา	5
พื้นที่เป้าหมายในการศึกษา	5
ตัวชี้วัดที่ทำการศึกษา.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
สมมติฐานในการวิจัย.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิด ทฤษฎี ความสุขมวลรวมประชาชาติ	9
ความหมายของความสุข.....	9
ทฤษฎีความสุขมวลรวมประชาชาติ.....	9
สรุปสาระสำคัญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10	18
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขมวลรวมประชาชาติ	21
บทความที่เกี่ยวข้อง.....	24
3 วิธีดำเนินการวิจัย	27
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	27
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	28
วิธีการหาคุณภาพของเครื่องมือ	33
การเก็บรวบรวมข้อมูล	33
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	34
การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม	34
เกณฑ์ในการประเมินผล	35

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
กลุ่มตัวอย่าง	36
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	37
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	49
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	49
กลุ่มตัวอย่าง.....	49
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	49
การทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	51
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	51
อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า	53
ข้อเสนอแนะ	54
บรรณานุกรม	56
ภาคผนวก.....	59
ภาคผนวก ก สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับ ที่ 10 (พ.ศ.2550-2554).....	60
ภาคผนวก ข ตัวอย่างแบบสอบถาม ดัชนีชี้วัดความสุขคนไทยฉบับสั้น 15 ข้อ ใหม่ ปี 2547	67
ภาคผนวก ค ตัวอย่างแบบสอบถาม.....	70
ภาคผนวก ง ดัชนีความสุข Happy Planet Index (HPI)	75
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์	77

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	ขอบเขตเชิงเวลาในการทำวิจัย	5
2	แนวคิดความสุขมวลรวมประชาชาติของประเทศภูฐาน ก่อให้เกิด ความเป็นอยู่ที่ดีทั้งสี่ด้าน	13
3	การเปรียบเทียบระหว่าง GDP กับ GDH	13
4	ตารางเปรียบเทียบตัวแบบ Value-based approaches	17
5	ขั้นตอนการสังเคราะห์ตัวชี้วัดและนำมาประยุกต์เป็นคำถามในแบบสอบถาม	30
6	เกณฑ์ในการประเมินระดับความสุข	32
7	จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปด้าน เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส	37
8	สาเหตุของการที่ไม่ได้รับการศึกษาตามที่ต้องการ	39
9	ข้อมูลด้านสถานภาพทางครอบครัว จำนวนบุตรที่ต้องเลี้ยงดู จำนวนสมาชิกที่ต้อง เลี้ยงดู สถานภาพการทำงาน และอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม	39
10	ข้อมูลด้านการสาธารณสุข ความสะอาด มั่นคง ปลอดภัยของที่อยู่อาศัย ของผู้ตอบแบบสอบถาม	42
11	สาเหตุของการที่ไม่ได้รับสารอาหารครบถ้วน	44
12	ข้อมูลด้านรายได้ และสาเหตุของการไม่พอเพียงของรายได้	45
13	สาเหตุของการไม่เพียงพอของรายได้กับรายจ่าย	45
14	จำนวน และร้อยละของผู้ที่ให้ความหมายและนิยามความสุข	46
15	ประมวลผลความสุขมวลรวมของประชากรในกรุงเทพมหานคร ทั้ง 4 มิติ	47

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	กรอบแนวคิดในการวิจัยอธิบายตามรูปแบบของโมเดลเพชรพลวัต Dynamic Diamond Model	8
2	ปัจจัยที่กำหนดนโยบายความสุขมวลรวมประชาชาติของประเทศภูฐาน	11
3	องค์ประกอบของความเป็นอยู่ที่ดี 4 ประการ.....	12
4	ลำดับความต้องการตามทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslow)	16
5	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	27
6	แผนที่กรุงเทพมหานครแบ่งตามเขตการปกครองออกเป็น 50 เขต	28
7	การวิเคราะห์ตัวชี้วัดความสุขมวลรวม โดยอธิบายตามแบบจำลองเพชรพลวัต	32
8	ความสุขมวลรวมของประชากรกรุงเทพมหานคร ทั้ง 4 มิติ ในรูปแบบแบบจำลอง เพชรพลวัต (Dynamics Diamond Model).....	48

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ทุกสิ่งย่อมมีเอกลักษณ์ ซึ่งเปรียบได้กับความต้องการของมนุษย์ที่มีแตกต่างกัน ดังจะเห็นจากเหตุการณ์สงครามระหว่างประเทศในอดีตนั้น เกิดจากความต้องการที่จะยึดครองอาณานิคมของประเทศอื่นมาครอบครอง เพื่อสร้างความมั่งคั่งให้กับประชาชนในประเทศ โดยบางครั้งผู้นำประเทศลืมนึกถึงประชาชนในประเทศว่ามีความสุขหรือไม่กับการที่ต้องตกอยู่ในสงคราม หรือการต้องแข่งขันอยู่ตลอดเวลา แต่ในขณะเดียวกันก็มีอีกหลายประเทศที่ไม่ต้องดิ้นรน และต้องการความสงบแต่ไม่สามารถปกครองตนเองให้อยู่ได้อย่างพอเพียง ประชาชนในประเทศมีความสุข ถึงแม้ว่า จะไม่ร่ำรวย

ประเทศไทยในอดีต มีรักความสงบ ไม่ชอบการแข่งขัน มีน้ำใจต่อกัน แต่จากนโยบายที่ต้องการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้า หรือก้าวหน้าประเทศอื่น จึงมีการเร่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ทำให้วิถีชีวิตของคนไทยเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมาก ซึ่งไม่สามารถยืนยันได้ว่าประชาชนไทยนั้นรู้สึก ว่าตัวเองมีความสุขหรือความทุกข์อย่างไร ควรหรือไม่ที่จะมุ่งพัฒนาประเทศไปในแนวทางเดิม

มนุษย์มีความต้องการในชีวิตที่แตกต่างกัน เช่น บางคนต้องการความร่ำรวยในทรัพย์สินสมบัติ บางคนต้องการได้รับความรักใคร่จากผู้อื่น บางคนต้องการความมีชื่อเสียง ฯลฯ ซึ่งความต้องการทั้งหมดนั้น เป็นไปตามทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ ของ อับราฮัม เอ.เอส. มัสโลว์ (Maslow, et al., 1998: online) โดยทฤษฎีระบุว่า ความต้องการของมนุษย์มี 5 ประการ ได้แก่

- 1.ความต้องการมีปัจจัยสี่
- 2.ความต้องการความปลอดภัย
- 3.ความต้องการการยอมรับ
- 4.ความต้องการความยกย่อง
- 5.ความต้องการความสำเร็จในชีวิต

ที่สุดท้ายแล้วทุกคนต้องการความสำเร็จในชีวิต ซึ่งเป็นขั้นสูงสุด แต่ความสำเร็จของแต่ละคนมีนิยามของความสำเร็จที่แตกต่างกัน โดยจำแนกเป็น สองประเภทใหญ่ คือ ประเภทที่ต้องการความมั่งคั่ง และประเภทที่ต้องการความสงบ ด้วยเหตุนี้ ถ้านำไปเปรียบเทียบกับความต้องการของการพัฒนาประเทศด้านเศรษฐกิจ คือประเภทที่มุ่งสู่ความสำเร็จด้วยการเป็นประเทศที่มั่งคั่ง และประเทศที่มีแนวทางในการพัฒนาประเทศด้านความสุข คือประเภทที่มุ่งสู่ความสำเร็จด้วยการเป็นประเทศที่สงบสุข

บิดาแห่งเศรษฐศาสตร์ อัดัม สมิท (Adam Smith) เป็นผู้หนึ่งให้ความสำคัญกับความมั่งคั่ง โดย อัดัม สมิท กล่าวไว้ โดยสรุปว่า การที่ประเทศจะมีความเจริญได้นั้นจะต้องสะสมเงินทอง

และทรัพยากรธรรมชาติไว้มากๆ แล้วจะนำมาซึ่งความมั่งคั่ง ความร่ำรวย แต่นักเศรษฐศาสตร์แนวใหม่ (New Economist) สนใจในเรื่อง เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยความสุข (Economics of Happiness) ซึ่งให้ความสำคัญต่อเป้าหมายของการพัฒนาประเทศโดยเน้นด้านความสุขเป็นสำคัญ

สำหรับประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2504 เป็นต้นมา ได้มีแนวทางการพัฒนาประเทศที่ชัดเจน คือ มุ่งเน้นการพัฒนาประเทศทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยมีการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-9 ซึ่งรายได้ของประเทศส่วนใหญ่เกิดมาจากการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ สังเกตได้จาก มีการสร้างโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ เช่น การคมนาคมขนส่ง การไฟฟ้า การประปา เป็นต้น ซึ่งจะเป็นการสร้างปัจจัยที่จะเอื้อต่อการพัฒนาประเทศ เพื่อให้ประเทศไทยพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว รัฐบาลมีนโยบายที่ให้การสนับสนุนด้านอุตสาหกรรมเป็นหลัก ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยในทางที่ดีขึ้นมาโดยตลอด สังเกตได้จากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเฉลี่ยต่อหัว (GDP) ที่เพิ่มขึ้นคือในปี พ.ศ.2543 มีมูลค่าเท่ากับ 77,863 บาท/คน/ปี และในปี พ.ศ.2548 เพิ่มขึ้นเป็น 107,089 บาท/คน/ปี (ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2549: ออนไลน์)

ผลที่ได้รับจากการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้เกิดปรากฏการณ์หลายอย่าง เช่น ระดับรายได้รวมของประเทศเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก ระดับ GDP เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีการนำเทคโนโลยีข่าวสารที่ทันสมัยเข้ามาใช้กันมากขึ้น มีการสร้างที่อยู่อาศัยที่ทันสมัยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ฯลฯ แต่มีอย่างหนึ่งที่น่าสนใจ คือการมีความเป็นเมืองเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งมีผลทำให้สัดส่วนของประชากรเขตเมืองเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ แต่ในทางกลับกันประชากรในเขตชนบทกลับมีสัดส่วนลดลง กล่าวคือในปี พ.ศ.2543 ประชากรชนบทมีสัดส่วนร้อยละ 68.87 ส่วนประชากรเมืองมีสัดส่วนร้อยละ 31.13 แต่ในปี พ.ศ.2548 กลับมีประชากรชนบทลดลง โดยมีสัดส่วน 67.45 ส่วนประชากรเมืองมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 32.55 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549: ออนไลน์)

สังคมไทยในปัจจุบัน มีความเร่งรีบและการแข่งขันกันมากขึ้น กล่าวคือ ทุกครอบครัวต่างมีหน้าที่เพื่อหารายได้เป็นสำคัญ สังคมเงินทองให้มาก ๆ เพื่อให้พอเพียงกับการดำรงชีวิตในสังคม บางครอบครัวในชนบทได้ทั้งเด็กและผู้สูงอายุให้อยู่อย่างลำพัง เพื่ออพยพเข้ามาทำงานในเมืองทั้งชั่วคราวและถาวร โดยสามารถดูจากข้อมูลต่อไปนี้ คือ ในปี พ.ศ. 2537 มีจำนวนเด็กที่ถูกทอดทิ้งจำนวน 5,748 คน และมีผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งจำนวน 2,200 คน ต่อมาในปี พ.ศ.2546 มีจำนวนเด็กที่ถูกทอดทิ้งเพิ่มขึ้นเป็น จำนวน 6,192 คน และมีผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งเพิ่มเป็นจำนวน 2,991 คน (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการสังคม. 2549: ออนไลน์)

นอกจากนี้ ยังเกิดผลกระทบในด้านลบ เช่น ปัญหาสังคมด้านต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย ปัญหาชุมชนแออัด ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรมและคดีเด็กและเยาวชน ปัญหาการฆ่าตัวตาย ปัญหาการจราจรติดขัด ปัญหามลภาวะเป็นพิษ ปัญหาปริมาณขยะมูลฝอยที่มีแนวโน้มสูงขึ้น ปัญหาการตายจากโรคร้ายที่ไม่มีทางรักษา ปัญหาความเครียดและสุขภาพจิตผิดปกติ ปัญหา

ด้านจริยธรรมของคนที่ดีด้อยลง มีอัตราการเข้าวัดเพื่อไปประกอบพิธีทางศาสนาลดลง มีการนำเข้าวัฒนธรรมจากต่างประเทศ และลดบทบาทของวัฒนธรรมและการดำเนินตามขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมของไทยลง ฯลฯ (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข. 2547: 40-75) ซึ่งผลกระทบเหล่านี้ทำให้ประชาชนในประเทศบางส่วนเกิดความทุกข์ทางกาย หรือทางใจ หรืออาจจะทั้งสองอย่าง

ผลกระทบต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นผลจากการที่ประเทศไทยมีนโยบายมุ่งสู่การพัฒนาประเทศแบบระบบทุนนิยม โดยการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว ไม่ได้มีการพัฒนาทางด้านจิตใจของคนในสังคมที่เพียงพอ จนมาถึงขณะนี้ทางภาครัฐบาลจึงเริ่มให้ความสำคัญในการพัฒนาประเทศตามแนวทางของการอยู่อย่างพอดี โดยการตีความในกระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง คือให้ทำมาหากินพอดี ๆ และใช้อย่างพอดี และเมื่อมีเหลือแล้วจึงนำไปขาย ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนนโยบายในการพัฒนาประเทศ นำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นเป้าหมายของการพัฒนาประเทศ โดยได้จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ที่มุ่งเน้นพัฒนาประเทศโดยใช้รูปแบบของเศรษฐกิจพอเพียง

เนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย และเป็นเมืองที่ได้รับผลจากการพัฒนาโดยตรงทั้งที่เป็นผลด้านบวกที่ทำให้ประเทศพัฒนาอย่างก้าวกระโดดในด้านเศรษฐกิจ และผลด้านลบที่เกิดกับสังคมและสิ่งแวดล้อม จึงทำให้เป็นจุดสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัย สนใจที่จะศึกษาวิจัยถึงสภาพความสุข ของประชากรกรุงเทพมหานคร เพื่อหาระดับความสุขของคนในสังคมไทย โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรในกรุงเทพมหานคร

การศึกษาวิจัยฉบับนี้ สนใจที่จะเลือกตัวอย่างของประชากรที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร หนึ่ง การศึกษาวิจัยฉบับนี้ นับว่าเป็นการศึกษาครั้งแรกที่มีการศึกษาถึงตัวชี้วัดความสุขมวลรวมของประชาชาติ Gross National Happiness (GNH) และได้ศึกษาถึงความสุขมวลรวมของประชากรในกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้ทบทวน ศึกษาตำรา เอกสารที่เกี่ยวข้อง แต่เนื่องจากเป็นประเด็นใหม่ ที่เพิ่งได้รับความสนใจในประเทศไทย ซึ่งมีผู้ที่ทำการศึกษาที่พออ้างอิงได้ไม่มากนัก ที่พอจะนำมาอ้างอิงได้ก็คือ งานของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ในเรื่อง “ดัชนีวัดความสุขของคนไทยฉบับสั้น: ใหม่ ปี 2547” อย่างไรก็ตามถึงงานชิ้นนี้ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ได้ศึกษาในระดับประเทศ และชี้วัดความสุข จากด้านสุขภาพจิตเป็นหลักสำคัญ ผู้วิจัยจึงนำมาปรับใช้และนำมาปรับให้เข้ากับการพัฒนาประเทศตามแนวทาง GNH โดยวัดระดับความสุขของประชากรในกรุงเทพมหานครว่าจะเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อรวบรวม ค้นหา ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานที่ก่อให้เกิดความสุข และประยุกต์ใช้ตัวชี้วัดความสุขตามแบบความสุขมวลรวมประชาชาติ Gross National Happiness (GNH)
2. เพื่อศึกษาระดับความสุขมวลรวมของประชากรกรุงเทพมหานครตามตัวชี้วัดความสุขมวลรวมประชาชาติ ตามการวัดแบบภวิสัย และการวัดแบบอัตวิสัยของความสุข ซึ่งวัดในระดับปัจเจกชน โดยอาศัยรูปแบบการอธิบายจาก แบบจำลองเพชรพลัด Dynamic Diamond Model มาอธิบายลักษณะความสุขของประชากรในกรุงเทพมหานคร

ความสำคัญของการวิจัย

1. เพื่อทราบตัวชี้วัดความสุขที่สำคัญของประชากรกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อทราบถึงระดับความสุขมวลรวมของประชากรกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเป็นแนวทางในการวัดความสุขมวลรวมประชาชาติของประชากรในประเทศ

ขอบเขตของการวิจัย

1. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

1.1 แหล่งข้อมูลประเภทปฐมภูมิ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามในเรื่องความสุขมวลรวมของประชากรกรุงเทพมหานคร เขตดุสิต เขตบางขุนเทียน เขตบางนา เขตมีนบุรี และเขตหลักสี่ รวม 5 เขต

1.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความต่าง ๆ ตำราเรียน และข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับความสุขมวลรวมประชาชาติ Gross National Happiness (GNH)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ข้อมูลเชิงคุณภาพ และข้อมูลเชิงปริมาณ กล่าวคือ มีการศึกษาปรากฏการณ์ต่างๆ และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารเกี่ยวกับความหมาย ตัวชี้วัดความสุขมวลรวมประชาชาติของประเทศ ภูฐาน และบทความต่างๆ โดยเฉพาะของ ศาสตราจารย์นายแพทย์ ประเวศ วะสี ซึ่งได้เปรียบเทียบความสุขมวลรวมของประชาชาติของประเทศภูฐาน กับการพัฒนาประเทศตามแบบความสุขมวลรวมของประชาชาติ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางการสร้างเครื่องมือและตัวชี้วัดในการสำรวจความสุขมวลรวมของประชากรในกรุงเทพมหานคร โดยมีแบ่งการวัดเป็นระดับ และมีการจำแนกการให้คะแนนข้อมูลในแต่ละตัวชี้วัด แล้วนำมาสร้างแบบสอบถาม เมื่อได้ข้อมูลปฐมภูมิจากการตอบแบบสอบถามของประชากรกรุงเทพมหานครแล้วมาสรุป และให้คะแนน โดยอธิบายสภาพความสุข

มวบรวมของประชากรกรุงเทพมหานคร ว่าความสุขตามแบบจำลองเพชฌพลวัตอยู่ในระดับใด และเป็นอย่างไร

3. ช่วงเวลาที่ทำการศึกษา

เวลาที่ใช้ในการศึกษาถึงความสุขมวลรวมของประชากรกรุงเทพมหานคร มีขอบเขตเวลา ตั้งแต่เดือน เมษายน 2549 ถึง กุมภาพันธ์ 2550 รวมเป็นเวลา 10 เดือน ดังนี้

ตาราง 1 ขอบเขตเชิงเวลาในการทำวิจัย

ช่วงเวลา	การค้นคว้า
1. เดือน เมษายน – มิถุนายน 2549	เก็บข้อมูล บทความ วิจัยที่เกี่ยวข้อง และจัดทำเค้าโครงสารนิพนธ์บทที่ 1 - 3 อีกทั้งมีการรวบรวมตัวชี้วัดที่ใช้วัดระดับความสุขและนำมาสังเคราะห์เพื่อเป็นตัวชี้วัดความสุขมวลรวมของประชากรกรุงเทพมหานคร
2.เดือน กรกฎาคม - กันยายน 2549	สร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ออกแบบแบบสอบถาม ตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ(แบบสอบถาม) และเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่ศึกษา
3.เดือน ตุลาคม 2549	คำนวณด้วย SPSS และประมวลผล
4.เดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม 2549	วิเคราะห์ผลที่ได้ และนำมาสรุป บทที่ 4- 5
5.เดือน กุมภาพันธ์ 2550	ตรวจทานและจัดทำรูปเล่มพร้อมส่ง

4. พื้นที่เป้าหมายในการศึกษา

จังหวัดกรุงเทพมหานคร แบ่งการปกครองออกเป็น 50 เขต ซึ่งมีขนาดพื้นที่ 5,585 ตารางกิโลเมตร (สำนักงานกรุงเทพมหานคร. 2549: ออนไลน์) เหตุผลในการเลือกพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพราะ เนื่องจากเป็นเมืองหลวงของประเทศ อีกทั้งได้รับผลการเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาประเทศ ตามการพัฒนาที่วัดจากผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติอย่างรวดเร็ว แต่กลับมีปัญหานาในเรื่องของสุขภาพจิต ปัญหาสิ่งแวดล้อม และปัญหาขาดจริยธรรม จึงทำให้ผู้วิจัยต้องการวัดระดับความสุขของประชากรกรุงเทพมหานคร

ตัวชี้วัดที่ทำการศึกษา

แนวคิดทฤษฎีในการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาวิจัยฉบับนี้ได้ประยุกต์แนวคิดเรื่อง GNH ของประเทศภูฏาน ซึ่งประเทศภูฏานให้ความสำคัญต่อการสร้างความสุขมวลรวมของประเทศ พัฒนาประเทศแบบสมดุล โดย อดีตกษัตริย์แห่งประเทศภูฏาน สมเด็จพระราชาธิบดี จิกเม ซิงเย วังชุก (Jigme Singye Wangchuck) ได้นำปรัชญาการพัฒนาประเทศ โดยใช้ความสุขมวลรวมของประเทศเป็นสำคัญ เน้นการพัฒนาให้ประชาชนมีความสุขและความพอใจ มากกว่าการวัดการพัฒนาด้วยผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ Gross National Products (GNP) ซึ่งความสุขมวลรวมของประเทศ มีหลักของการพัฒนาประเทศตามแนวทางทั้ง 4 ด้าน คือ 1.ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน 2.ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 3.ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม และ 4.ด้านการมีธรรมะ/การปกครองโดยหลักของธรรมาภิบาล (รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ใน บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีความสุขมวลรวมประชาชาติ)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. Gross Domestic Products: GDP หมายถึง “ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ” หมายถึง มูลค่าผลผลิตสินค้าและบริการขั้นสุดท้าย ที่ผลิตขึ้นภายในประเทศ ในช่วงเวลาหนึ่ง ทั้งที่เป็นผลผลิตที่เกิดจากประชากรในประเทศ และผู้ที่เข้ามาอยู่อาศัย ภายในประเทศ ซึ่งโดยปกติจะใช้ช่วงเวลา 1 ปี หรือไตรมาส (ถวิล นิลโบ. 2549: ออนไลน์)

2. Gross National Happiness: GNH หมายถึง ความสุขมวลรวมประชาชาติ ซึ่งเป็นการวัดความสุขของผู้คนที่อยู่ภายในพรมแดน หรือประเทศเดียวกัน และความสุขของประชาชนซึ่งไปอยู่อาศัยในต่างประเทศ (ศูนย์การศึกษาภูฏาน. 2542: 29 –37)

3. Gross Domestic Happiness: GDH หมายถึง ความสุขมวลรวมภายในประเทศ ซึ่งเป็นการวัดความสุขความพอใจของประชากรภายในประเทศและคนที่อยู่ในพื้นที่นั้น แต่เนื่องจากแนวทางการพัฒนาประเทศส่วนใหญ่ใช้การพัฒนาแบบ GDP โดยเรียก GDP ว่า รายได้ประชาชาติ จึงทำให้คนส่วนใหญ่ใช้ GDH ในความหมายว่าความสุขมวลรวมประชาชาติด้วยเช่นกัน (ประวิตร โรจนพฤกษ์. 2547: ออนไลน์)

4. ความสุข หมายถึง การที่เราได้รับความพึงพอใจ ความสมหวังจากสิ่งต่าง ๆ รอบด้าน (ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์. 2548: ออนไลน์)

5. ตัวชี้วัดความสุขมวลรวม หมายถึง ตัวแปรที่มีผลทำให้เกิดความสุข ซึ่งตัวชี้วัดความสุขมวลรวมมี 4 ประเภท ได้แก่

5.1 การพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ได้แก่ การมีปัจจัยสี่ ที่เพียงพอ มีระดับการจ้างงานเต็มที่ระดับค่าจ้างพอประทังชีพ การพัฒนามนุษย์ ทั้งทางด้าน การศึกษา การสาธารณสุข เป็นต้น

5.2 การรักษาสภาพแวดล้อม เช่นการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่นการปลูกป่าทดแทน การส่งเสริมการปลูกต้นไม้ เป็นต้น

5.3 การส่งเสริมวัฒนธรรม อนุรักษ์ และธำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมประจำชาติ ความพอใจ และภูมิใจในวัฒนธรรม

5.4 หลักธรรมะในจิตใจ / หลักการปกครองแบบธรรมาภิบาลของผู้นำ เช่น การมีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี การละอายต่อการทำบาป และการส่งเสริมหลักธรรมะเป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการปกครองอย่างเป็นธรรม ให้ความเท่าเทียมกันของคนในสังคม และผู้นำประเทศ มีความบริสุทธิ์ ยุติธรรม ไม่มีการฉ้อราษฎร์บังหลวง และปลูกฝังคนในประเทศยึดถือธรรมะ และจริยธรรมประจำใจ (ศูนย์การศึกษาภูฐาน. 2542: 29-54)

6. ธรรมาภิบาล (Good Governance) หมายถึง พื้นฐานที่ช่วยพัฒนาสังคมทั้งระบบให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพโดยยึดถือหลัก 6 ประการ คือ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเปิดเผยโปร่งใส ความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ ความชอบธรรมและยุติธรรม ความมีคุณภาพและประสิทธิภาพรวมถึงความมีคุณธรรมจริยธรรมของสังคม (สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. 2549: ออนไลน์)

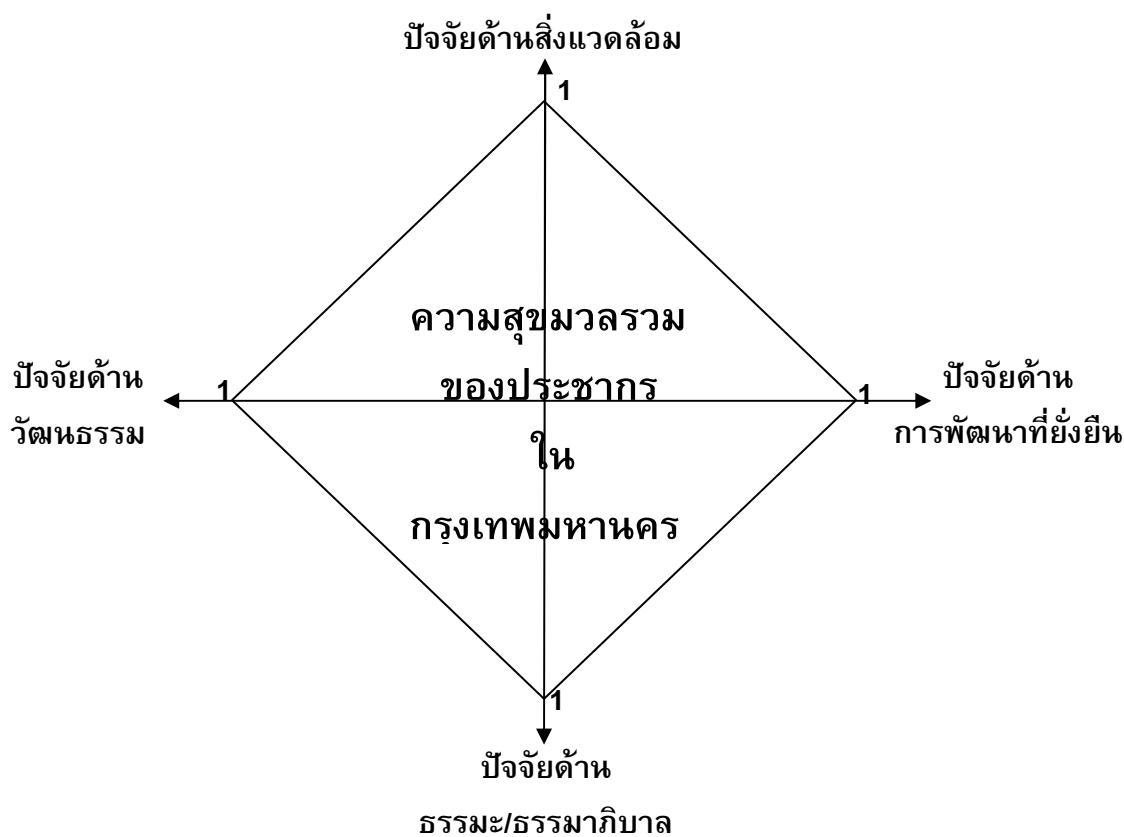
7. แบบจำลองเพชรพลวัต (Dynamic Diamond Model) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ในรูปของปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดนโยบาย ได้แก่ จุดอ่อน จุดแข็ง วิฤต โอกาส ซึ่งคล้ายคลึงกับการวิเคราะห์ของรูปแบบ SWOT Analysis (Institute for Strategy and Competitiveness. 2006: Online)

8. วิธีการวัดความสุข ในสารนิพนธ์ฉบับนี้ใช้การวัดความสุขตามรูปแบบวัดที่ภาววิสัยของความสุขและวัดเชิงอัตวิสัย เพราะเนื่องจากทำได้ง่ายกว่าเพราะวัดตรงไปตรงมา โดยการสอบถามกลุ่มประชากรเป้าหมายแล้วนำมาประมวลผล โดยวิธีการวัดทั้ง 2 รูปแบบเป็นดังนี้ (ประเวศ วะสี. กรกฎาคม 2548.หมอชาวบ้าน: 28-29)

8.1 วัดที่ภาววิสัยของความสุข เป็นการวิเคราะห์ว่าอะไรทำให้เกิดความสุขบ้าง เช่น การมีปัจจัยพื้นฐานที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความยุติธรรม สันติภาพ เสรีภาพ สิ่งแวดล้อมที่ดี การมีหลักธรรมในการดำรงชีวิต และมีการปกครองของผู้นำที่มีธรรมาภิบาล เป็นต้น

8.3 วัดเชิงอัตวิสัย เป็นการทำการสอบถามถึงความรู้สึกของประชาชนโดยตรงว่ามีความสุขมากน้อยเพียงใด เนื่องจากประชาชนเป็นผู้ได้รับผลของการพัฒนาประเทศโดยตรง และความรู้สึกสุขทุกข์ เป็นความรู้สึกจริงที่เกิดขึ้น อันเนื่องจากผลของความพอใจกินพอใช้ ความปลอดภัย การได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี มีที่พึ่งพิงทางจิตใจ เป็นต้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยอธิบายตามรูปแบบของแบบจำลองเพชรพลวัต Dynamics

Diamond Model

ที่มา: Institute for Strategy and Competitiveness. (2006). *Dynamic Diamond Model*:
Online

สมมติฐานในการวิจัย

ในการศึกษาถึงความสุขมวลรวมของประชากรกรุงเทพมหานคร ได้มีการตั้งสมมติฐาน ดังนี้

ระดับความสุขของประชากรในกรุงเทพมหานครมีระดับความสุขน้อย ตามตัวชี้วัดความสุข ซึ่งได้ประยุกต์ขึ้นจากความสุขมวลรวมประชาชาติของประเทศภูฐาน ได้แก่ การพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การส่งเสริมวัฒนธรรม และการมีหลักธรรมะ/การมีธรรมาภิบาลของผู้ปกครอง นอกจากนี้ ยังประยุกต์ตัวชี้วัดความสุขจากจากบทความเปรียบเทียบของ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ประเวศ วะสี ที่มีหลักการสำคัญในการพัฒนาตามแนวทางความสุขมวลรวมประชาชาติ ก่อให้เกิดความอยู่ดีมีสุขทั้งสี่ด้าน ได้แก่ ทางกาย ทางใจ ทางสังคม และทางจิตวิญญาณ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้อิงข้อมูลที่ใช้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 มาประยุกต์ใช้ด้วย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง "ความสุขมวลรวมของประชากรกรุงเทพมหานคร" ผู้วิจัยค้นคว้าจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการประกอบการศึกษาวิจัยดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีความสุขมวลรวมประชาชาติ
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขมวลรวมประชาชาติ
3. สรุปบทความที่เกี่ยวข้องกับความสุขมวลรวมประชาชาติ

แนวคิด ทฤษฎี ความสุขมวลรวมประชาชาติ

ความหมายของความสุข

ความสุข คือสภาวะของความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อมีความรู้สึกดังต่อไปนี้ ความรู้สึกสะดวกสบาย เป็นความรู้สึกที่ไม่ยุ่งยากหรือไม่ต้องอดทน สภาวะที่ระดับความทุกข์ที่ลดลง ความรู้สึกพึงพอใจเมื่อความต้องการหรือความอยากได้รับการตอบสนอง ความรู้สึกใจสงบไม่วุ่นวาย ความรู้สึกดีขึ้น ภาวะความรู้สึกสบายที่สารในร่างกายได้ถูกกระตุ้นให้หลั่งออกมาจนเกิดอาการปิติยินดี (สมหวัง วิทยานิพนธ์ . 2544: 1-2)

ความสุข คือความรู้สึกซึ่งอยู่ภายในจิตใจที่เกิดจากประสบการณ์และความคิดที่เป็นบวก เป็นอารมณ์ที่ไม่สามารถแสดงออกมาให้เห็นได้โดยตรง แต่จะแสดงออกโดยพฤติกรรมที่สามารถบ่งบอกถึงความสุขได้ นอกจากนี้ความสุขยังหมายถึง ความพอใจเมื่อประสบกับการบรรลุถึงผลสำเร็จบางประการ หรือบรรลุถึงความต้องการ ความปรารถนา ความสุขเกิดจาก ความรู้สึกอันเกิดจากเหตุหรือสิ่งๆหนึ่ง ความกระตือรือร้นที่ยึดถือ หรือความต้องการเป็นผลสำเร็จ ความสุขเกิดขึ้นในจิตใจ ความสุขทั้งหมดเป็นความรู้สึก ที่อยู่ที่หัวใจ และความพอใจ (Suellen onnelly. 2002: 1-2)

สรุปได้ว่า ความสุขนั้นเกิดจากสภาพความพอใจ การบรรลุถึงความต้องการ และความปรารถนา

ทฤษฎีความสุขมวลรวมประชาชาติ : Gross National Happiness

อดีตพระราชาธิบดี จิกเม ดอร์จิ วังชุก (Jigme Dorji Wangchuck) แห่งประเทศภูฏานได้ทรงให้ทัศนะเกี่ยวกับเป้าหมายของการพัฒนาประเทศว่าเป็นการสร้าง “ความเจริญ ความมั่งคั่ง และความสุขของประชาชน จากพระราชดำรัสปราศรัยของพระราชาธิบดี เนื่องในโอกาสที่ประเทศภูฏาน

เข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ เมื่อปี พ.ศ.2514 ซึ่งพระองค์ทรงให้ความสำคัญต่อความเจริญและความมั่งคั่งทางด้านความสุข

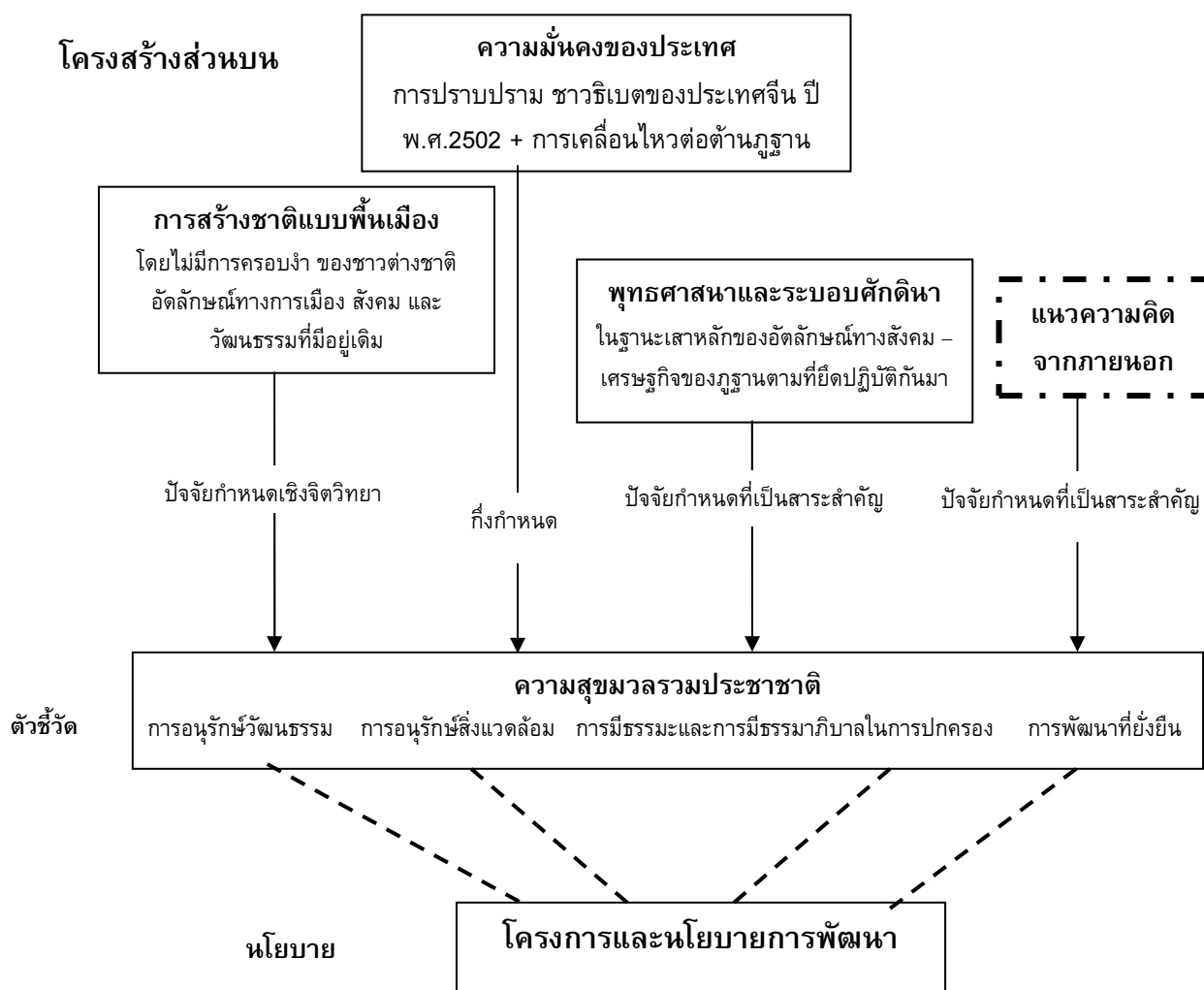
อดีตพระมหากษัตริย์ จิกเม ซิงเย วังชุก (พระองค์ได้สละราชสมบัติให้กับพระราชโอรส เจ้าชาย จิกเม เคเซอร์ นัมเกล วังชุก เมื่อเดือน ธันวาคม 2549) ท่านได้นำปรัชญาการพัฒนาประเทศโดยใช้ความสุขมวลรวมของประเทศมาปรับใช้ ทรงเป็นผู้ที่เพิ่มเติมรายละเอียด โดยทรงประกาศในปีแรกที่ทรงขึ้นครองราชย์ว่า “นโยบายของประเทศเรา คือการผดุงเอกราชให้มั่นคง เพื่อให้บรรลุการพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ ความมั่งคั่งและความสุขสำหรับประเทศของเราและประชาชน” เปรียบได้ว่าสำหรับประเทศภูฐานแล้วความสุขมวลรวมประชาชาติ ก็เป็นนโยบายของการพัฒนาประเทศที่เทียบเท่ากับ นโยบายการพัฒนาประเทศแบบผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ ซึ่งมีองค์ประกอบที่กำหนดนโยบายความสุขมวลรวมประชาชาติ สรุปได้ดังนี้

1. ระดับโครงสร้างส่วนบน ประกอบด้วย ปัจจัยที่มีอิทธิพลและเป็นตัวกำหนดแนวความคิดในการพัฒนาประเทศภูฐาน

2. ระดับตัวชี้วัด หรือองค์ประกอบของแนวคิดความสุขมวลรวมประชาชาติ คือการพัฒนาที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง การพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน การพึ่งพาตนเอง การอนุรักษ์วัฒนธรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการมีหลักธรรมะ/บรรพชาภิบาลของผู้ปกครอง ที่เป็นปัจจัยกำหนดระดับปฏิบัติการของการพัฒนาประเทศภูฐาน

3. ระดับนโยบาย ประกอบด้วยโครงการและนโยบายของการพัฒนาประเทศตามปัจจัยที่กำหนด อันเนื่องมาจากระดับโครงสร้างส่วนบนที่มีอิทธิพลให้เกิดตัวชี้วัดทั้ง 4 องค์ประกอบ และนำมาเป็นนโยบายการพัฒนาประเทศ

นอกจากนี้ ยังมีองค์ประกอบอื่น ที่ทำให้เกิดความสุขมวลรวมประชาชาติของประเทศภูฐาน คือ แนวความคิดในการอนุรักษ์วัฒนธรรมสืบเนื่องมาจากสำนักในอัตลักษณ์ที่ฝังลึก ซึ่งทำให้ชาวภูฐานกำหนดลำดับความสำคัญในการพัฒนาจิตสำนึกทางวัฒนธรรม ความต้องการความอยู่ดีมีสุข เป้าหมายของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และค่านิยมที่เป็นบรรทัดฐานของชาวพุทธ ขณะที่หลักการของการพึ่งพาตนเองและระบบการปกครองแบบพ่อปกครองลูก เป็นลักษณะทางโครงสร้างของสังคมแบบดั้งเดิม ประเทศภูฐานกำลังเผชิญกับลักษณะการพัฒนาที่มิใช่แบบตะวันตกอย่างแท้จริง ซึ่งให้ความสำคัญแก่เป้าหมายที่ไม่ใช่ทางเศรษฐกิจมากกว่าเป้าหมายทางเศรษฐกิจ

ภาพประกอบ 2 ปัจจัยที่กำหนดนโยบายความสุขมวลรวมประชาชาติของประเทศภูฏาน

ที่มา: ศูนย์การศึกษาภูฏาน. (2542). *ความสุขมวลรวมประชาชาติมุ่งสู่กระบวนการทัศน์ใหม่ของการพัฒนา*: 36

เป็นที่น่าสังเกตว่า ประเทศภูฏานใช้องค์ประกอบต่างๆ ในการกำหนดนโยบายของการพัฒนาประเทศที่ได้อธิบายไว้ข้างต้น คือ มีการตั้งเป้าหมาย ที่ความสมดุลระหว่างความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ การสร้างความสงบสุขทางสังคม และความสมานฉันท์ ภายใต้ความพอเพียงบนวัฒนธรรมของประเทศภูฏาน ซึ่งความสุขมวลรวมประชาชาติมีกรอบแนวคิดของการพัฒนาประเทศที่ยึดถือความสมดุลของการพัฒนาประเทศที่เน้นความสุข ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม กล่าวได้ว่าเป็นเสาหลักของการพัฒนาประเทศตามแนวทาง สี่เสาของความสุข (Four Pillars of Happiness) ประกอบด้วย

1. การพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน (sustainable economic development) ได้แก่ การมีปัจจัย 4 ที่เพียงพอ มีระดับการจ้างงานเต็มที่มีระดับค่าจ้างพอประทังชีพ การพัฒนามนุษย์ ทั้งทางด้าน การศึกษา การสาธารณสุข เป็นต้น

2. การรักษาสภาพแวดล้อม (nature preservation) เช่น การเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น การปลูกป่าทดแทน การส่งเสริมการปลูกต้นไม้ เป็นต้น

3. การส่งเสริมวัฒนธรรม (cultural conservation) อนุรักษ์ และธำรงหวงแหนไว้ซึ่งวัฒนธรรมประจำชาติ

4. หลักการปกครองแบบธรรมาภิบาล และการส่งเสริมหลักธรรม (good governance) กล่าวคือมีการปกครองอย่างเป็นธรรม ให้ความเท่าเทียมกันของคนในสังคม และผู้นำประเทศ มีความบริสุทธิ์ยุติธรรม ไม่มีการฉ้อราษฎร์บังหลวง และปลูกฝังคนในประเทศยึดถือธรรมะและจริยธรรมประจำใจ (ศูนย์การศึกษาภูฐาน . 2542: 29-54)

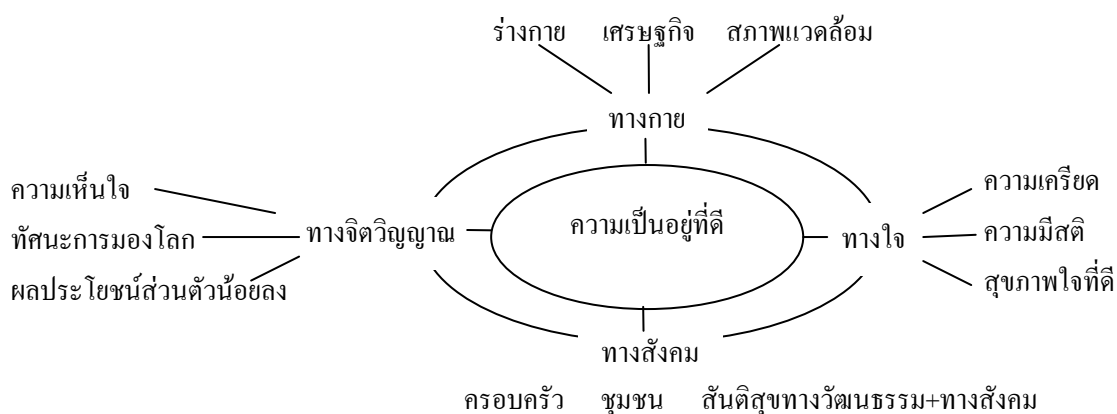
ศาสตราจารย์นายแพทย์ ประเวศ วะสี ได้สรุปสาระสำคัญของความสุขมวลรวมประชาชาตินั้นประกอบด้วย ความเป็นอยู่ที่ดี สี่ด้าน ดังนี้

1. ความเป็นอยู่ที่ดีทางกาย ครอบคลุมถึงสุขภาพกายที่ดี สภาพทางเศรษฐกิจที่พอเพียง ระบบนิเวศน์ที่สมบูรณ์ เป็นต้น

2. ความเป็นอยู่ที่ดีทางใจ ครอบคลุมถึงความเครียดที่ลดลง ความมีสติสุขภาพใจที่ดี

3. ความเป็นอยู่ที่ดีทางสังคม ครอบคลุมถึงการพัฒนาทางวัฒนธรรม การอยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุขในครอบครัว ชุมชนและความสันติสุขในสังคม

4. ความเป็นอยู่ที่ดีทางจิตวิญญาณ ครอบคลุมถึงความเห็นใจ ทศณะการมองโลกที่ถูกต้อง ความเห็นแก่ตัวลดลง เป็นต้น

ภาพประกอบ 3 องค์ประกอบของความเป็นอยู่ที่ดี 4 ประการ

ที่มา: ประเวศ วะสี. (2542). *ความสุขมวลรวมประชาชาติในบริบทของเอเชีย* สारจาก
ภูฐาน: 170

จากภาพประกอบ 3 ความเป็นอยู่ที่ดีที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาทางกาย ทางใจ ทางสังคม และจิตวิญญาณในลักษณะบูรณาการ ช่วยพัฒนาตัวชี้วัดชี้วัดความสุขมวลรวมภายในประเทศ (GDH) ขึ้นมาจากการพัฒนาแบบบูรณาการนี้ และควรจะใช้ความสุขมวลรวมภายในประเทศ ชี้วัดการพัฒนาแทนที่จะใช้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)

จากแนวคิดในเรื่องความสุขมวลรวมประชาชาติของประเทศภูฐาน และแนวคิดความเป็นอยู่ที่ดีของ ศาสตราจารย์นายแพทย์ ประเวศ วะสี สรุปได้ว่า ความสุขมวลรวมประชาชาติ ก่อให้เกิด ความเป็นอยู่ที่ดี สี่ด้าน ดังนี้

ตาราง 2 แนวคิดความสุขมวลรวมประชาชาติของประเทศภูฐาน ก่อให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีทั้งสี่ด้าน

ความสุขมวลรวมประชาชาติของประเทศภูฐาน	ความเป็นอยู่ที่ดี
1. การพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน	1. ก่อเกิดความเป็นอยู่ที่ดีทางกายและทางใจ
2. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	2. ก่อเกิดความเป็นอยู่ที่ดีทางกาย ทางใจ และทางสังคม
3. การส่งเสริมวัฒนธรรม	3. ก่อให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีทางใจ ทางสังคม และทางจิตวิญญาณ
4. การมีหลักธรรมะ/ธรรมาภิบาล	4. ก่อให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีทางสังคม และทางจิตวิญญาณ

นอกจากนี้ ศาสตราจารย์นายแพทย์ ประเวศ วะสี ได้ทำการเปรียบเทียบลักษณะของ GDP กับ GDH ว่ามีลักษณะที่แตกต่างกันดังนี้

ตาราง 3 การเปรียบเทียบระหว่าง GDP กับ GDH

GDP	GDH
1. ทุนที่เป็นตัวเงิน	1. ทุนมนุษย์และสังคม
2. การแข่งขันอย่างเสรี	2. การอยู่ร่วมกัน
3. การค้าเสรี	3. การแลกเปลี่ยนแบบเลือกเฟ้น
4. ทำให้เกิดการบริโภค	4. การพอเพียง, การออม
5. ลัทธิวัตถุนิยม	5. การพัฒนาทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ
6. การไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	6. การเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
7. การพัฒนาแบบไม่สมดุล	7. การพัฒนามนุษย์แบบมีสมดุล

ที่มา: ประเวศ วะสี. (2542). *ความสุขมวลรวมประชาชาติในบริบทของเอเชีย* สืบจาก ภูฐาน: 171

จากการพัฒนาแบบผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ที่มุ่งเน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ต้องอาศัยการกระตุ้นการบริโภคอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ระบบกลไกของตลาดและราคา รวมทั้งการใช้การโฆษณาเป็นตัวขับเคลื่อน เพื่อให้ขายสินค้าได้ อันจะนำมาซึ่งความมีกิเลส ความทะยานอยาก ให้ได้มาซึ่งสินค้าและเงินตรา ทำให้นำมาซึ่งปัญหาสังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับการให้คุณค่าแก่การทำงานหนัก และอดออม รักษาจารีตนิยม ตามแบบของการพัฒนาแบบความสุขมวลรวมภายในประเทศ

ในประเทศไทย ได้รับเอาวัฒนธรรมของการพัฒนาเศรษฐกิจสมัยใหม่ตามแบบตะวันตก มาใช้ ทำให้เกิดการพัฒนาอันรวดเร็วโดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจ แต่ทางด้านสังคม กลับมีความแตกแยก และมีการเอารัดเอาเปรียบทางสังคมมากขึ้น และยังมีปัญหาสิ่งแวดล้อมที่นับวันยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จึงได้ทรงแนะนำแนวทางการพัฒนาที่เรียกว่า เศรษฐกิจแบบพอเพียง ซึ่งมีลักษณะทุกประการของ GDH ตามที่ระบุไว้ในตารางข้างต้น ซึ่งแฝงด้วยความพอเพียงได้ทุกมิติทั้ง ทางกาย ทางสังคม ทางเศรษฐกิจ ทางนิเวศวิทยา เข้าไว้เป็นหนึ่งเดียวในลักษณะที่มีการบูรณาการ ซึ่งทำให้เกิดการพัฒนาได้อย่างมีสมดุลและมีความสุข

Douglass C. North นักเศรษฐศาสตร์ผู้ได้รับรางวัลโนเบลในปี ค.ศ.1993 กล่าวว่า สิ่งที่ขาดหายไปในทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ คือความเข้าใจธรรมชาติความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและความร่วมมือกันของมนุษย์

แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์แนวใหม่มิได้ยึดหลักการมุ่งเป็นเจ้าของและการหาผลประโยชน์สูงสุดหรือการกระตุ้นตัวเลขทางสถิติที่เป็นนามธรรมอย่าง GNP หากแต่คำนึงถึงการบริหารจัดการ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และความรู้ ตลอดจนปรับปรุงคุณภาพชีวิต นักเศรษฐศาสตร์ต่างพยายามคิดค้นต้นแบบการคำนวณปัจจัยที่จับต้องไม่ได้ อย่างเช่น Know How และทุนมนุษย์ด้านอื่นๆ รวมทั้งต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมในการพัฒนา เช่น มลพิษ และการทำลายอากาศ น้ำ ป่า และอื่นๆ ที่เรียกว่า Free Goods

GNH จึงมีบทบาทสำคัญและสอดคล้องกับเศรษฐศาสตร์แนวใหม่ เนื่องจาก GNH กล่าวถึงการกระทำที่สมดุล นั่นก็คือ สมดุลระหว่างจิตใจกับวัตถุ ระบบตลาดกับรัฐบาล การจัดตั้งสมาคม แรงงานกับการวางแผน การเปิดกว้างกับการควบคุมดูแล และความเห็นอกเห็นใจกับการแข่งขัน

โดยสรุปแล้ว GNH ถือได้ว่าเป็นเศรษฐกิจแบบผสม ซึ่งมิใช่การกำหนดนโยบายแบบรวมศูนย์และการปิดประเทศ หากแต่เป็นการพัฒนาตัวแบบทางเศรษฐกิจที่เหมาะสมกับสภาพสังคมและการดำเนินชีวิตของประชาชนในประเทศ (The Center for Bhutan Studies. 2004: Online)

นอกจากนี้ การที่จะนำความสุขมาเป็นแนวทางของการพัฒนาประเทศ ต้องให้ความสำคัญถึงสาเหตุของความสุขและให้ความสนใจของการพัฒนามนุษย์ โดยเฉพาะในเรื่องความต้องการของมนุษย์เป็นสำคัญ ซึ่ง อับราฮัม เอ. เอช. มัสโลว์ กล่าวถึงความต้องการของมนุษย์ไว้ดังนี้

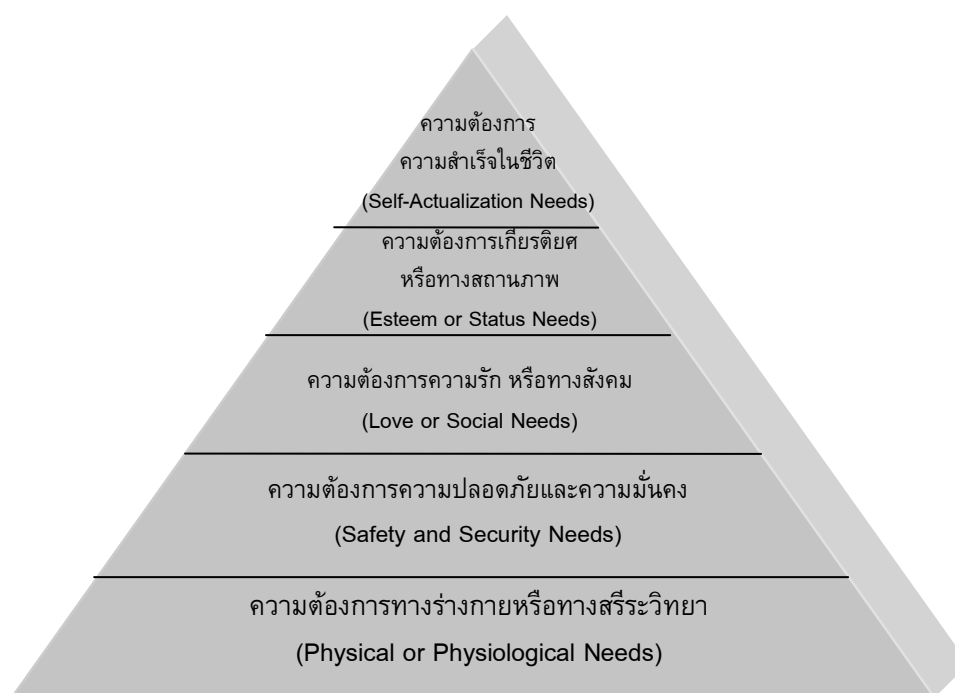
1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ต้องการเพื่อที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้ เช่น น้ำ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ความต้องการพักผ่อน ความต้องการทางเพศ ฯลฯ ความต้องการทางด้านร่างกายจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนก็ต่อเมื่อความต้องการทางร่างกาย ยังไม่ได้รับการตอบสนอง และเมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายอย่างเพียงพอแล้วก็จะเริ่มมีความต้องการขั้นสูงขึ้น

2. ความต้องการความปลอดภัยและความมั่นคง (Safety and Security Needs) เป็นความต้องการความมั่นคงในชีวิต ในหน้าที่การงาน เช่น การมีงานทำและมีรายได้สม่ำเสมอ มีสวัสดิการ ส่วนความต้องการความปลอดภัยนั้น เป็นความต้องการที่ปราศจาก การประสบอุบัติเหตุการเจ็บป่วย เป็นความต้องการที่จะมีชีวิตอยู่โดยมั่นคง สะดวกสบาย และมีแต่ความสุข แต่คงไม่เพียงพอแค่นี้ยังมีความต้องการขั้นต่อไปอีก

3. ความต้องการทางสังคมและความรัก (Social and Love Needs) เมื่อมนุษย์ได้รับการตอบสนองความต้องการในสองขั้นต้น จนเป็นที่พอใจแล้ว ความต้องการทางสังคมจะเป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญต่อพฤติกรรมของคน ความต้องการด้านนี้ คือ ความต้องการที่จะเป็นที่ยอมรับของคนอื่น ต้องการที่จะมีโอกาสเข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์กรต่าง ๆ เป็นที่รักและเป็นที่ยอมรับของบุคคลหรือสังคมนั้น ๆ เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม

4. ความต้องการการยอมรับและยกย่อง (Esteem Needs) เป็นความต้องการ การได้รับความนับถือ อยากมีชื่อเสียง ทำให้เกิดความภูมิใจในตัวเอง การได้รับการตอบสนองความต้องการในขั้นนี้ จะนำไปสู่ความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่ามีคุณค่า รวมทั้งต้องการที่จะมีฐานะโดดเด่น เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น อยากให้บุคคลอื่นเคารพยกย่อง ฯลฯ ซึ่งมีผลทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปแต่อย่างไรก็ตามยังมีความต้องการในขั้นต่อไปอีก

5. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Self-Actualization) เป็นความปรารถนาที่จะใช้ศักยภาพสูงสุดที่ตนมีอยู่ ทำในสิ่งที่คิดว่าสามารถที่จะเป็นหรือจะทำได้ เช่น ความปรารถนาที่จะเป็นเจ้าของกิจการที่มีชื่อเสียง เป็นพนักงานตัวอย่าง ฯลฯ เป็นความต้องการที่จะให้ตนได้รับความสำเร็จและสมหวังในสิ่งที่ตนคิด หรือที่ต้องการทุกอย่าง

ภาพประกอบ 4 ลำดับชั้นของความต้องการตามทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslow)

ที่มา: Maslow, Abraham Harold. (1954). *Motivation and Personality*. New York : Harper & Row.

Sander G. Tideman ได้เปรียบเทียบตัวแบบของแนวคิดที่ยึดหลักเรื่องคุณค่าทางจิตใจ ได้แก่ มรรค 8 หรือหนทางสู่ความพ้นทุกข์อันชอบตามหลักคำสอนในศาสนาพุทธ value-based psychology ของ Maslow องค์ประกอบGNH ของประเทศภูฐาน และ Levels of consciousness ของ Richard Barrett ซึ่งเกี่ยวข้องกับลำดับชั้นของค่านิยมเพื่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในองค์กรและในชาติ ดังนี้ (Karma Ura; & Karma Galay. (2006))

ตาราง 4 ตารางเปรียบเทียบตัวแบบ Value-based approaches

มรรค 8	Maslow's Hierarchy of Needs	Barrett's Values / Levels Of Consciousness	Bhutan's GNH
สัมมาสมาธิ-ตั้งใจมั่นชอบ (Right Meditation)	อุตรภาพ (Transcendence)/ เสรีภาพ (Freedom)	Service	ความสุขแบบสันโดษ ความหลุดพ้น ทางศาสนา
สัมมาสติ-ระลึกรชอบ (Right Mindfulness)	อัตลักษณ์ (Identity)	Contribution	การอนุรักษ์วัฒนธรรม
สัมมาทิฐิ-ความเห็นชอบ (Right View)	การสร้าง (Creation)	Responsibility	สวัสดิการสังคม การพัฒนาที่ยั่งยืน
สัมมาวายามะ-ความเพียรชอบ (Right Effort)	การวางเฉย (Idleness)	Internal cohesion	การอนุรักษ์ธรรมชาติ
สัมมาสังกัปปะ-ดำริชอบ (Right Concentration)	การมีส่วนร่วม (Participation)	Transformation	การมีส่วนร่วม ทางการเมือง
สัมมาวาจา-วาจาชอบ (Right Speaking)	ความรัก (Affection) / ความเข้าใจ (Understanding)	Self-esteem	การศึกษา วัฒนธรรม สื่อ
สัมมากัมมันตะ-ประพฤติชอบ (Right Action)	การคุ้มครอง (Protection)	Relationships (community, family)	ธรรมาภิบาล ระบบศาลยุติธรรม
สัมมาอาชีวะ-เลี้ยงชีพชอบ (Right Livelihood)	การดำรงชีพ (Subsistence)	Survival	GDP โอกาสทางเศรษฐกิจ และตลาด

ที่มา: The Centre for Bhutan Studies. (2006). *Gross National Happiness and Development*: online.

ตัวแบบข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นว่า GDP เป็นวัตถุประสงค์ระดับต่ำสุด ในขณะที่ GNH ประกอบด้วยค่านิยมทั้งหมดซึ่งทำดีที่สุดแล้วไม่เพียงสร้างเงินทุน แต่ยังสร้างทุนทางสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมด้วย โดยปกติแล้ว การตัดสินใจทางเศรษฐกิจมักจะอยู่บนพื้นฐานของการแลกเปลี่ยน อย่างเช่น การแลกเปลี่ยนระหว่างการจ้างงานกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตัวแบบ GNH แสดงให้เห็นว่าการแลกเปลี่ยนนั้นต้องคำนึงถึงลำดับของค่านิยม มิฉะนั้นแล้ว เราก็จะยังคงยอมเสียค่านิยมที่สูงกว่าเพื่อให้ได้มาซึ่งค่านิยมที่ต่ำกว่าอย่างอำนาจหรือเงินตราต่อไป และการลงทุนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนจะเลื่อนออกไปเรื่อย ๆ

สรุปสาระสำคัญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) (2549: 9-12) ได้สรุปแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 โดยมีสาระสำคัญดังนี้

มุ่งพัฒนาสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society) กล่าวคือ คนไทยมีคุณธรรมนำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวยุบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน อยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี เพื่อให้การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 มุ่งสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ภายใต้แนวปฏิบัติของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยอาศัยพันธกิจด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1 พัฒนาคนให้มีคุณภาพ คุณธรรม นำความรอบรู้อย่างเท่าทัน มีสุขภาวะที่ดีอยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น ชุมชนที่เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี ภายใต้ดุลยภาพของความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2 เสริมสร้างเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม มุ่งปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถแข่งขันได้ มีภูมิคุ้มกันความเสี่ยงจากความผันผวนของสภาพแวดล้อมในยุคโลกาภิวัตน์ บนพื้นฐานการบริหารเศรษฐกิจส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ มีระดับการออมที่พอเพียง มีการปรับโครงสร้างการผลิตและบริการบนฐานความรู้และนวัตกรรม ใช้จุดแข็งของความหลากหลายทางชีวภาพและเอกลักษณ์ความเป็นไทย ควบคู่กับการเชื่อมโยงกับต่างประเทศ และการพัฒนาปัจจัยสนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน และการขนส่ง พลังงาน กฎกติกา และกลไกสนับสนุนการแข่งขันและกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

3 ดำรงความหลากหลายทางชีวภาพ และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ และคุณภาพสิ่งแวดล้อม สร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน เป็นธรรม และมีการสร้างสรรค์คุณค่า สนับสนุนให้ชุมชนมีองค์ความรู้และสร้างภูมิคุ้มกัน เพื่อคุ้มครองฐานทรัพยากร คุ้มครองสิทธิและส่งเสริมบทบาทของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากร

ปรับเปลี่ยนแผนการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนรักษาผลประโยชน์ของชาติจากข้อตกลงตามพันธกรณีระหว่างประเทศ

4 พัฒนาระบบบริหารจัดการประเทศให้เกิดธรรมาภิบาลภายใต้ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มุ่งสร้างกลไกและกฎระเบียบที่เอื้อต่อการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาสู่ทุกภาคี ควบคู่กับการเสริมสร้างความโปร่งใส สุจริต ยุติธรรม รับผิดชอบต่อสาธารณะ มีการกระจายอำนาจและกระบวนการที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่งเสริมเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ สังคม และการใช้ทรัพยากร

วัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักของ แผนฯ 10

วัตถุประสงค์ของแผนฯ 10

1. เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้คู่คุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่องที่ขับเคลื่อนด้วยการเชื่อมโยงบทบาทครอบครัว สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษา เสริมสร้างบริการสุขภาพอย่างสมดุลระหว่างการส่งเสริม การป้องกัน การรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพ และสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

2. เพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชน เชื่อมโยงเป็นเครือข่าย เป็นรากฐานการพัฒนาเศรษฐกิจคุณภาพชีวิต และอนุรักษ์ ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนไปสู่การพึ่งตนเองและลดปัญหาความยากจนอย่างบูรณาการ

3. เพื่อปรับโครงสร้างการผลิตสู่การเพิ่มคุณค่า (Value Creation) ของสินค้าและบริการ บนฐานความรู้และนวัตกรรม รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างสาขาการผลิตเพื่อให้มูลค่าการผลิตสูงขึ้น

4. เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน (Safety Net) และระบบบริหารความเสี่ยงให้กับภาคการเงิน การคลัง พลังงาน ตลาดปัจจัยการผลิต ตลาดแรงงาน และการลงทุน

5. เพื่อสร้างระบบการแข่งขันด้านการค้าและการลงทุนให้เป็นธรรม และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศ รวมทั้งสร้างกลไกในการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาสู่ประชาชนในทุกภาคส่วนอย่างเป็นธรรม

6. เพื่อเสริมสร้างความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ ควบคู่กับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เป็นฐานที่มั่นคงของการพัฒนาประเทศ และการดำรงชีวิตของคนไทยทั้งในรุ่นปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งสร้างกลไกในการรักษาผลประโยชน์ของชาติอย่างเป็นธรรมและอย่างยั่งยืน

7. เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศสู่ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน และขยายบทบาทขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควบคู่กับการเสริมสร้างกลไกและกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้เกิดผลในทางปฏิบัติต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

เป้าหมายของ แผนฯ 10

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ดังนี้

1. เป้าหมายการพัฒนาคุณภาพคน ให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้ ความสามารถ ทักษะการประกอบอาชีพ และมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้กับตนเองที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็งของครอบครัว ชุมชน และสังคมไทย โดยเพิ่มจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเป็น 10 ปี พัฒนากำลังแรงงานระดับกลางที่มีคุณภาพเพิ่มเป็นร้อยละ 60 ของกำลังแรงงานทั้งหมด และเพิ่มสัดส่วนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาเป็น 10 คนต่อประชากร 10,000 คน พร้อมทั้งลดปัญหาอาชญากรรมลงร้อยละ 10 และกำหนดให้อายุคาดหมายเฉลี่ยของคนไทยสูงขึ้นเป็น 80 ปี ควบคู่กับลดอัตราเพิ่มของการเจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้ใน 5 อันดับแรก คือ หัวใจ ความดันโลหิตสูง เบาหวาน หลอดเลือดสมอง และมะเร็ง นำไปสู่การเพิ่มผลิตภาพแรงงาน และลดรายจ่ายด้านสุขภาพของบุคคลลงในระยะยาว

2. เป้าหมายการพัฒนาชุมชนและแก้ปัญหาความยากจน พัฒนาให้ทุกชุมชนมีแผนพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำแผนชุมชนไปใช้ประกอบการจัดสรรงบประมาณ ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด และขยายโอกาสการเข้าถึงแหล่งทุน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และลดสัดส่วนผู้อยู่ใต้เส้นความยากจนลงเหลือร้อยละ 4 ภายในปี 2554

3. เป้าหมายด้านเศรษฐกิจ ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้มีความสมดุลและยั่งยืนโดยให้สัดส่วนภาคเศรษฐกิจในประเทศต่อภาคการค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 75 ภายในปี 2554 สัดส่วนภาคการผลิตเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 15 ภายในปี 2554 อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ยร้อยละ 3.0-3.5 ต่อปี สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไม่เกินร้อยละ 50 ความยืดหยุ่นการใช้พลังงานเฉลี่ยไม่เกิน 1:1 ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานหมุนเวียนเป็นร้อยละ 8 รวมทั้งลดสัดส่วนการใช้พลังงานต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งลดการใช้ถ่านหินในภาคการขนส่งให้เหลือร้อยละ 30 ของการใช้พลังงานทั้งหมด รายได้ของกลุ่มที่มีรายได้สูงสุดร้อยละ 20 แรกมีสัดส่วนไม่เกิน 10 เท่าของรายได้ของกลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ 20 ภายในปี 2554 และสัดส่วนผลผลิตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10

4. เป้าหมายการสร้าง ความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม รักษา ความอุดมสมบูรณ์ของฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพโดยให้มีพื้นที่ป่าไม้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 33 และต้องเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 18 ของพื้นที่ประเทศ รักษาพื้นที่ทำการเกษตรในเขตชลประทานไว้ไม่น้อยกว่า 31 ล้านไร่ และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมต่อการดำรงคุณภาพชีวิตที่ดีและไม่เป็นภัยคุกคามต่อระบบนิเวศ โดยรักษาคุณภาพน้ำในลุ่มน้ำ

ต่างๆ และแหล่งน้ำธรรมชาติให้อยู่ในเกณฑ์พอใช้และดี รวมกันไม่ต่ำกว่าร้อยละ 85 คุณภาพอากาศอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน โดยเฉพาะฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM₁₀) ต้องมีค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงไม่เกิน 120 มก./ลบ.ม. อัตราการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่อประชากรลดลง ร้อยละ 5 จากปี 2546 คือไม่เกิน 3.5 ตัน/คน/ปี ควบคุมอัตราการผลิตขยะในเขตเมืองไม่เกิน 1กก./คน/วัน และของเสียอันตรายจากชุมชนและอุตสาหกรรมได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง ร้อยละ 80 ของปริมาณของเสียอันตรายทั้งหมด รวมทั้งให้มีระบบฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพที่สมบูรณ์ระดับประเทศ 1 ระบบ

5. เป้าหมายด้านธรรมาภิบาล มุ่งให้ธรรมาภิบาลของประเทศดีขึ้น มีคะแนนภาพลักษณ์ของความโปร่งใสอยู่ที่ 5.0 ภายในปี 2554 ระบบราชการมีขนาดที่เหมาะสม และมีการดำเนินงานที่คุ้มค่าเพิ่มขึ้น ลดกำลังคนภาคราชการให้ได้ร้อยละ 10 ภายในปี 2554 ธรรมาภิบาลในภาคธุรกิจเอกชนเพิ่มขึ้น ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดเก็บรายได้และมีอิสระในการพึ่งตนเองมากขึ้น และภาคประชาชนมีความเข้มแข็ง รู้สิทธิ หน้าที่ และมีส่วนร่วมมากขึ้นในการตัดสินใจและรับผิดชอบในการบริหารจัดการประเทศ รวมทั้งให้มีการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลในบริบทไทยเพิ่มขึ้นในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขมวลรวมประชาชาติ

จากการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผ่านมา นั้น มีการศึกษาถึงสาเหตุของความสุข ความสุขมวลรวมภายในประเทศ และความสุขมวลรวมประชาชาติ อีกทั้งตัวชี้วัดความสุขมวลรวมประชาชาติ ได้ตอบคำถามวิจัยในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน พบว่าความสุขเกิดจาก ตัวชี้วัดดังต่อไปนี้ 1.ด้านชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี 2.ด้านสิ่งแวดล้อมที่น่าอยู่ 3.ด้านความมีวัฒนธรรม และ 4.ด้านความสงบในจิตใจ

สาเหตุของความสุข เกิดจากปัจจัยที่สำคัญคือ ความพอใจ ความพอดีที่เกิดขึ้นในชีวิต และการมองโลกในแง่ดี เครื่องมือที่ใช้วัดความสุขตามความสุขมวลรวมประชาชาติของประเทศภูฐาน ทำให้ชีวิตของประชาชนมีความอยู่ดีมีสุข ทั้งทางร่างกายและจิตใจ กล่าวได้ว่า ถ้าหากจิตใจมีความสุขก็นำมาซึ่งสภาพร่างกายที่สมบูรณ์และมีการเจริญเติบโต อีกทั้งมีการพัฒนาในด้านต่างๆ ของมนุษย์ และจะนำมาซึ่งผลความสำเร็จของการพัฒนาระดับประเทศ ความสุขเกิดจากความพอใจที่จะเกิดเมื่อมีการบรรลุผลตามที่ได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้ เมื่อคนเรามีสภาวะของความสุขเกิดขึ้นก็จะทำให้เกิดการพัฒนาการทำงาน กล่าวคือความสุขมีประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์ผลงานในการทำงานแต่ละครั้งออกมาได้ดี นอกจากนี้ความสุขและการมองโลกในแง่ดียังเป็นประโยชน์ ต่อการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ๆ ได้ดี (Burns; & Stress. (2003): online) การศึกษาเกี่ยวกับประเทศสวีเดน แสดงถึงความสุขของคนชราว่าความสุขของคนในช่วงอายุ 45-65 ปี มีระดับความสุขในระดับที่ต่ำสุด จากการศึกษายังพบอีกว่า คนในวัยนี้จะมีประสิทธิภาพในการทำงานลดลง นอกจากนี้ยังมีผู้วิจัยถึงความสัมพันธ์ของคุณภาพชีวิตกับความสุขของคนเมืองกับคนชนบท ผลการวิจัยพบว่า

คนในเมืองหลวง จะมีความสัมพันธ์ระหว่างความสุขกับคุณภาพชีวิตสูงกว่าคนในชนบท คือคุณภาพชีวิตของคนในเมืองมีผลต่อความสุขมากกว่าคนชนบท ความแตกต่างเกี่ยวกับวัฒนธรรมและการมีทรัพยากรที่ครอบครองยังนำมาซึ่งความแตกต่างของระดับความสุขของแต่ละกลุ่มชน สรุปได้ว่า ระดับความสุขขึ้นอยู่กับความพอใจ และส่วนประกอบอื่นๆที่ช่วยสร้างความพอใจ (Suellen Donnelly. 2002: 1-2)

การวิจัยของ Dr.Prabhut Pankaj และ Tshering Dorji เกี่ยวกับความสุขมวลรวมประชาชาติของประเทศภูฏานถึง ความสุขส่วนตัวมีความสัมพันธ์ต่อความสุขมวลรวมประชาชาติของประเทศอย่างไร การศึกษาวิจัยนี้ พยายามวัดค่าความสุขส่วนตัวของความสุขที่ผ่านมา ที่สามารถอธิบายถึงตัวชี้วัดที่จะทำให้เกิดความสุขในระดับจุลภาค โดยแปลงเข้าเป็นตัวแปรของ GNH ในระดับ มหภาค จากการศึกษาพบว่า

1. รายได้มีผลต่อระดับความสุขของประชากรชนบทในระดับต่ำ กล่าวคือระดับรายได้ที่เพิ่มขึ้นส่งผลต่อระดับความสุขของประชากรชนบทในระดับต่ำกว่าประชากรเมือง
2. การปกครองที่ดี มีผลต่อระดับความสุขอย่างมีนัยสำคัญ
3. การมีส่วนร่วมต่อวัฒนธรรม และเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม มีส่วนที่ทำให้เกิดระดับความสุขมากที่สุด กล่าวคือเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมาก

งานวิจัยของมูลนิธิเศรษฐศาสตร์ใหม่ (New Economics Foundation.2006: online) และเพื่อนโลก (Friends of the Earth) พบว่าคนจะมีความสุขควรจะมี 3 อย่างที่ประสานกันไป คือ

1. ความพอใจในชีวิต ซึ่งวิชาการยืนยันว่าวัดได้
2. อายุยืน การมีอายุยืนก็บ่งบอกถึงปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจที่เอื้ออำนวย
3. การใช้ทรัพยากร หรือผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อม โดยใช้สูตรการคำนวณคือ HPI เท่ากับ 1X2หารด้วย 3

ผลการศึกษาวิจัยของกลุ่มนี้พบว่า สหรัฐอเมริกามีระดับความสุขในอันดับที่ 150 ทั้งๆที่รายได้ต่อหัวประชากรถึงปีละ 37,562 เหรียญหรือ 1,420,000 บาท มีความพอใจในชีวิตอยู่ระดับสูงมาก คือ 7.4 เท่ากับวานูอาตู มากกว่าไทย 6.5 และอายุเฉลี่ยของคนอเมริกัน 77.4 สูงกว่าวานูอาตู 68.6 (ซึ่งผลการศึกษาวานูอาตู อยู่ในอันดับที่ 1) แต่ความแตกต่างของแต่ละประเทศอยู่ที่การใช้ทรัพยากร คือชาวอเมริกันมีอยู่ที่ 9.5 เกือบสูงสุดในโลก หมายความว่า คนอเมริกันใช้ทรัพยากรเกินขีดจำกัด หรือมากกว่าที่ควรจะใช้ถึง 9.5 เท่า ประเทศที่เรียกกันว่าพัฒนาแล้วใช้ทรัพยากรมากจึงทำให้ HPI ตกไปอยู่ในระดับที่ต่ำๆเท่าๆ กับประเทศยากจนในแอฟริกา ซึ่งมีอายุเฉลี่ยสั้น รายได้ประชาคนน้อย (ต่ำกว่าพันเหรียญต่อคนต่อปี) อย่างสวาซีแลนด์ซึ่งอยู่ในอันดับที่177 และ ซิมบับเวอยู่ในอันดับที่178 ที่ทั้งสองประเทศกำลังเผชิญกับปัญหาโรคเอดส์ทำให้อายุเฉลี่ยของประเทศสวาซีแลนด์เพียง 32.5 ปี และความพึงพอใจในชีวิตอยู่ที่ 4.2 ประเทศซิมบับเวมีอายุเฉลี่ย 36.9 ปี และความพึงพอใจในชีวิตอยู่ที่ 3.3 จึงไม่แปลกที่ประเทศกำลังพัฒนาในระดับกลางๆ โดยเฉพาะ

ประเทศที่เป็นเกาะจะอยู่ในอันดับดี ๆ จนคนทั่วไปที่คุ้นกับกระบวนทัศน์กระแสหลักจะประหลาดใจ ที่ประเทศโคลัมเบียติดอันดับสองของ HPI (New Economics Foundation.(2006).online) ซึ่ง HPI บอกถึง ข้อเท็จจริงต่อไปนี้

1. คนจะมีความสุข สังคมจะอยู่เย็นเป็นสุขไม่จำเป็นต้องใช้ทรัพยากรโลกมากมาย
2. การพัฒนาที่สมดุลจะสร้างความสุขวันนี้ และมีเหลือให้ลูกหลานในวันหน้า นี่คือการพัฒนาที่ยั่งยืน

HPI ได้เสนอแนวทางไปสู่ "ความอยู่เย็นเป็นสุข" โดยมีชีวิตอยู่ด้วยทรัพยากรที่มีจำกัด คือ

1. กำจัดความยากจนและความหิวโหยให้หมดไป เพราะวันนี้ประเทศพัฒนาแล้วไม่ได้แบ่งปันทรัพยากรให้ประเทศยากจนอย่างเป็นธรรม คนจนที่ไม่มีปัจจัยสี่เพียงพอไม่สามารถมีชีวิตที่ดีมีความสุขได้ ทำอย่างไรให้มีรายได้ มีที่ดิน มีอาหาร และปัจจัยจำเป็นอื่นๆ

2. สนับสนุนชีวิตที่มีความหมาย ซึ่งอยู่นอกจากงาน ซึ่งอาจไม่ได้ทำเพื่อเงิน แต่ทำด้วยใจรัก ทำด้วยความพึงพอใจ เช่น การร่วมทำงานอาสาสมัครเพื่อสังคม กิจกรรมเพื่อชุมชน กิจกรรมที่ทำให้ชีวิตมีนัยยะ มีความหมาย มีความสุข ไม่ใช่มุ่งหาแต่เงินอย่างเดียว

3. พัฒนานโยบายเศรษฐกิจในขอบเขตของทรัพยากรที่มีอยู่ ไม่ใช่เกินขีดจำกัด ใช้ของตัวเองไม่พอ แล้วยังไปใช้ของคนอื่นอีก การใช้อย่างพอเพียง แปลว่าใช้แล้วให้เหลือให้ลูกให้หลานได้ใช้ด้วย ความพอเหมาะพอควรวันนี้ไม่มีในโลก ทุกประเทศใช้เกินขีดทั้งนั้น เช่น สิงคโปร์ใช้ทรัพยากร 6.2 แปลว่า ถ้าทุกประเทศใช้อย่างนั้นเราต้องการโลกถึง 6 โลกกว่าๆ จึงจะตอบสนองความต้องการได้

ทำให้นั่นใจมากยิ่งขึ้นว่า "เศรษฐกิจพอเพียง" เป็นหลักคิดหลักปฏิบัติที่ไม่ได้แตกต่างไปจากสิ่งที่ HPI พูดถึงเลยเพราะ เศรษฐกิจพอเพียงบอกไว้ สามประการที่สำคัญ คือ (เสรี พงศ์พิศ. (2549): ออนไลน์)

3.1 ความพอเหมาะพอควร ซึ่งก็เป็นหัวใจของ HPI ที่เสนอให้ใช้ทรัพยากรเท่าที่มีอยู่ ไม่ใช่เกินขีดความสามารถที่ธรรมชาติจะรับได้ เป็นเรื่องของ ขนาด (scale) ซึ่งรวมไปถึงขนาดของ กิจกรรมการพัฒนาต่างๆ ตั้งแต่ชุมชนไปจนถึงระดับชาติ ซึ่งมีแนวคิดเหมือนกับ อี.เอฟ.ซูมาเคอร์ เขาคือผู้ที่พูดเรื่องเศรษฐศาสตร์ไม่ใช่ให้รายได้หรือตัวเลขเป็นหลัก แต่ให้คนเป็นศูนย์กลางให้ทรัพยากรมาใช้สร้างสรรค์

3.2 ความมีเหตุมีผล เป็นแนวทางการจัดการชีวิต ความเป็นอยู่ เศรษฐกิจสังคมอย่างมีหลักวิชา ทำอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ใช้ความรู้ ใช้ปัญญา เข้าใจปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้คน การมีเหตุมีผลมาจากการเรียนรู้ที่เหมาะสม ทำให้คนพัฒนาศักยภาพของตนเอง ของท้องถิ่น และสามารถใช้ทรัพยากรอย่างมีเหตุมีผล

3.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดี หมายถึงการมีหลักประกันว่า สิ่งที่ทำจะมั่นคงยั่งยืน

นอกจากนี้ ในปัจจุบันประเทศไทยยังได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศตามแนวทางการพัฒนาแบบความสุขมวลรวมประชาชาติ (GNH) ดังแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10

บทความที่เกี่ยวข้อง

การประชุมระหว่างประเทศของเอเชียแปซิฟิก จัดโดยโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ หรือ UNDP ที่มีขึ้นที่กรุงโซล ประเทศเกาหลีใต้ เมื่อเดือนตุลาคม 2541 ซึ่งได้มีการอภิปรายในเรื่องของความสุขมวลรวมประชาชาติ โดยนาย เลียงโป จิกมี วาย ชินเลย์ ประธานคณะรัฐมนตรี คณะรัฐบาลของประเทศภูฏาน โดย UNDP ให้ความสนใจต่อการพัฒนาประเทศที่ไม่ได้วัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่เน้น “ความสุข” โดยต้องการที่จะนำเอาตัวชี้วัดที่เป็นตัวเลขที่มุ่งเน้นทางเศรษฐกิจออกไปจากการพัฒนาประเทศและหันมาสนใจในตัวชี้วัดการพัฒนาคน Human Development Index (HDI) และในการประชุมครั้งนี้ ได้มีการยกตัวอย่างในการพัฒนาของประเทศภูฏาน ที่มีเป้าหมายการพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นความสมดุลระหว่างจิตวิญญาณกับวัตถุและความสมานฉันท์ พระราชาธิบดีจิกมี วังชุกของประเทศภูฏานได้ประกาศว่า นโยบายของประเทศภูฏานคือการผดุงเอกราชให้มั่นคง เพื่อให้บรรลุการพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ ความมั่งคั่งและความสุขสำหรับประเทศและประชาชน ภูฏานได้มุ่งเน้นการพัฒนาประเทศที่ความสุข ว่าความสุขนั้นสามารถวัดได้ กล่าวคือภูฏานมีแนวคิด และกรอบของเรื่องความสุขที่ชัดเจน โดยกรอบแนวคิดของการวัดความสุข มีแนวทางดังนี้ คือ การพัฒนามนุษย์ การอนุรักษ์วัฒนธรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การพัฒนาที่สมดุลและเป็นธรรม การมีธรรมาภิบาลที่ดี และนอกจากนี้ ท่านประธานคณะรัฐมนตรี ท่านกล่าวได้ไว้ในการประชุมระหว่างประเทศของเอเชียแปซิฟิกว่า ภูฏานมุ่งมั่นในเสรีภาพทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมอย่างมาก อย่างไรก็ตาม หากขาดเสรีภาพในใจ ภูฏานก็ไม่อาจจะมุ่งมั่นในเสรีภาพและเป้าหมายเหล่านี้ได้อย่างเข้มแข็งได้ ซึ่งตัวแบบตัวชี้วัดที่ใช้วัดความสุขของประเทศภูฏาน ที่เรียกกันว่า Bhutan Model กำลังได้รับความสนใจเป็นเพราะผลจากการที่พัฒนาประเทศแบบแนวการพัฒนาเศรษฐกิจไม่ได้เป็นเพียงปัจจัยเดียว ที่ทำให้เกิดความสุข ตรงกันข้ามกลับทำให้เกิดผลเสียหลายอย่างมากมาย เช่น ความไม่เป็นธรรมทางสังคม ธรรมชาติสูญเสียความสมดุล สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ เป็นต้น (มติชนสุดสัปดาห์. 2548: ออนไลน์)

ประเทศภูฏานปกครองด้วยระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ หรือระบบการเมืองการปกครองที่มีพระมหากษัตริย์ผู้เป็นทั้งประมุข และผู้บริหารสูงสุดของประเทศ สิ่งที่ทำให้ภูฏาน แตกต่างจากประเทศอื่นในโลกก็คือ ประเทศนี้ใช้ระบบ GNH (Gross National Happiness) เป็นตัววัดความเจริญรุ่งเรืองของประเทศ ไม่ได้ใช้ GNP (Gross National Product) อย่างที่ประเทศส่วนใหญ่ใช้อยู่ ความแตกต่างระหว่าง GNP กับ GDP เดิมนั้นนักเศรษฐศาสตร์ใช้ GNP ในการวัดมูลค่าผลิตภัณฑ์ (สินค้า และบริการ) หรือผลผลิตมวลรวมประชาชาติของประเทศใดประเทศหนึ่งที่ผลิตโดยพลเมืองหรือบริษัทของชาตินั้นๆในแต่ละปี ต่อมาได้เปลี่ยนมาใช้ GDP แทน เหตุผลก็เพราะ การวัด GNP นั้นวัดได้ยากกว่าเนื่องจากการลงทุนข้ามพรมแดนของประเทศ และป้องกันมิให้มีการวัดซ้ำซ้อน ดังนั้น เพื่อขจัดปัญหาความยุ่งยาก นักเศรษฐศาสตร์จึงหันมาใช้ GDP แทนเพราะเป็นการวัดผลผลิตที่เกิดขึ้นเฉพาะภายในพรมแดนประเทศของตนเองเท่านั้น ไม่สนใจว่ามูลค่าผลผลิตดังกล่าวจะเกิดขึ้นจากการลงทุนของคนสัญชาติใด สำหรับกรณี GNH เป็นการวัดความสุขของผู้คนที่อยู่ภายใน

พรมแดน หรือประเทศเดียวกัน ส่วนเหตุผลที่ฐาน เลือกใช้ GNH ก็คงหมายถึงคนสัญชาติฐาน กล่าวคือ ไม่ว่าประชากรฐานจะไปอยู่ ณ.ที่แห่งใดในโลก ก็ให้ใช้หลัก GNH เป็นเครื่องวัด ปรัชญาของชาวเอเชียได้ให้คำนิยามความแตกต่างระหว่าง คนจน และ คนรวย ดังนี้ คนที่รู้จักพอก็คือ คนรวย ส่วนคนที่ไม่รู้จักพอก็คือ คนจน เพราะจิตใจว่าไม่อยู่ตลอดเวลา ไม่เคยมีความสุข หรือพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ พยายามแสวงหาด้วยวิธีต่างๆ อย่างไม่หยุดหย่อนโดยไม่คำนึงว่า วิธีการดังกล่าวจะผิดศีลธรรม จริยธรรม หรือหลักคุณธรรมหรือไม่ วิธีวัดความเจริญรุ่งเรืองของประเทศด้วยระบบ GDP ก็คือ การใช้จ่ายเงิน เป็นตัววัด เป็นสิ่งที่ไม่มีความสิ้นสุด ทุกประเทศที่ใช้ GDP เป็นตัววัดก็เหมือนกับคนจนที่ดิ้นรนแสวงหาตลอดเวลา ตัวอย่างเช่น สหรัฐอเมริกาซึ่งมี GDP มากกว่า 10 ล้านล้านเหรียญ หรือมีเงินทองมากที่สุดในโลก แต่คนอเมริกันส่วนใหญ่หาความสุขไม่ เพราะยาที่ขายดีที่สุดในสหรัฐอเมริกา คือ ยาบำบัดความเครียด ฉะนั้น เงิน และ ความสุข ไม่ใช่สิ่งเดียวกัน การมีเงินมากไม่ได้หมายความว่าต้องมีความสุข เราต้องสร้างความสมดุลระหว่าง เงิน กับ ศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ เพราะมนุษย์ทุกวันนี้กำลังเสียความสมดุล หรือดุลยภาพให้แก่อำนาจที่เกิดจากเงิน (ผู้จัดการรายสัปดาห์. 2547: ออนไลน์)

ผลผลิตมวลรวมประชาชาติ (Gross National Product) หรือ GNP เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญในการวัดความก้าวหน้าของการเจริญเติบโตของการพัฒนาประเทศ เป็นตัวชี้วัดที่ใช้วัดความคืบหน้าหรือผลงานของการพัฒนาประเทศของรัฐบาลในสายตาของคนหมู่มาก แต่ไม่สามารถอธิบายถึงความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายรายได้ ช่องว่างทางโอกาส ระดับความเป็นประชาธิปไตย สิทธิเสรีภาพ การวัดด้วย GNP ไม่ได้มีการคำนวณถึงต้นทุนของการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศที่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม สภาพการเป็นครอบครัว และสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ขณะเดียวกันสหประชาชาติได้มีการวัดการพัฒนามนุษย์ โดย HDI: Human Development Index ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วนที่สำคัญ ได้แก่ การประเมินอายุเฉลี่ยของประชากร ระดับความรู้หนังสือในแง่การอ่านออกเขียนได้ และรายได้ถัวเฉลี่ย แต่ตัวชี้วัด HDI ก็ยังเป็นตัวชี้วัดที่วัดได้ไม่สมบูรณ์ที่จะวัดในเรื่องที่ GNP ไม่สามารถวัดได้ จึงได้ให้ความสำคัญในตัวชี้วัด ความสุขมวลรวมประชาชาติ หรือ GNH ซึ่งได้รับการสนับสนุนและได้รับการเผยแพร่โดย รัฐบาลฐาน นับว่าเป็นอีกกระบวนทัศน์ใหม่ของการพัฒนา และในประเทศไทย มีผู้ที่ให้ความสนใจในเรื่องนี้อย่างมากคือ ศาสตราจารย์นายแพทย์ ประเวศ วะสี และ ส.ศิวัรักษ์ รวมทั้งข้าราชการของสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ศาสตราจารย์นายแพทย์ ประเวศ วะสี พูดถึงตัวชี้วัด GNH ว่าจะรวมถึงเรื่องต่างๆ ดังนี้ คือ เรื่องทุนมนุษย์ การอยู่ร่วมกันในสังคม ความพอเพียง การอดออม เรื่องวัฒนธรรม การพัฒนาทางจิตวิญญาณ ความยั่งยืนของสภาพสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาที่สมดุล แต่อย่างไรก็ตาม รัฐบาลฐานเองก็ยังไม่สามารถพัฒนาถึงตัวชี้วัด และวิธีการวัดและการคำนวณที่ตายตัว เพราะความสุขของมนุษย์นั้นมีขึ้นจากหลายสาเหตุด้วยกัน (กรุงเทพธุรกิจ. 2547: ออนไลน์)

จากการที่ GDP ไม่สามารถวัดระดับการพัฒนาประเทศที่แท้จริง เพราะ GDP เป็นเพียงตัวเลขของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ไม่ได้บอกถึงการกระจายรายได้ จากคนรวยไปสู่

คนจน ไม่ได้บอกเรื่องสวัสดิการทางสังคมที่มีให้แก่ประชาชนอย่างเพียงพอ และไม่ได้บอกถึงความ เป็นธรรมชาติของสังคม จึงทำให้เกิดแนวคิดของการที่จะนำค่า GDP มาหักลบกับต้นทุนทางสิ่งแวดล้อม ที่ต้องสูญเสียไปจาก ความมั่งคั่งที่เพิ่มขึ้นไม่ว่าจะเป็นเรื่องน้ำเสีย มลพิษทางอากาศ หรือต้นทุนการ กำจัดขยะ ซึ่งเรียกกันว่า จีดีพี เขียว (Green GDP) และดัชนีตัวหนึ่งที่อยู่ในความสนใจของ นักวิชาการไทยในขณะนี้ คือ ความสุขมวลรวมประชาชาติ (GNH) ศาสตราจารย์นายแพทย์ ประเวศ วะสี กล่าวปาฐกถาในงานมหกรรมเกษตรยั่งยืนว่า ประเทศภูฏานได้รับการกล่าวถึงในฐานะที่ได้ สร้างปรากฏการณ์ท้าทายนักเศรษฐศาสตร์กระแสหลักทั่วโลก โดยการใช้ GNH แทนการใช้เม็ดเงิน ในการวัดระดับการพัฒนาของประเทศ โดยภูฏานใช้นโยบายการจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม และเท่าเทียม เน้นการอนุรักษ์ธรรมชาติ และสืบทอดวัฒนธรรมอันดีงาม แท้ที่จริงแนวนโยบาย ดังกล่าวรัฐบาลของทุกประเทศ ได้ให้ความสนใจ แต่ในทางปฏิบัติกลับตรงกันข้าม

นโยบายของประเทศภูฏานที่เห็นเป็นรูปธรรม คือการจำกัดนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดย ไม่สนใจเงินตราต่างประเทศที่จะหลั่งไหลขึ้นมามากับนักท่องเที่ยว ทั้งๆที่ประเทศภูฏานมีศักยภาพ อย่างสูงในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพราะมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และงดงาม มีพื้นที่ป่าไม้ถึงร้อยละ 72 ของพื้นที่ประเทศ แต่รัฐบาลภูฏาน กลับประกาศว่ายอมที่จะให้ประเทศ มีรายได้น้อย ดีกว่าเปิดให้มีการทำลายธรรมชาติและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นผลมาจากการท่องเที่ยว เพื่อแลกกับการที่เงินตราต่างประเทศไหลเข้ามา

วิรัช ลิ้มทองกุล เขียนในเว็บไซต์ที่ผู้จัดการออนไลน์ว่า ในปี พ.ศ.2546 ภูฏานเปิดรับ นักท่องเที่ยวจากต่างชาติเพียง 6,000 คนเท่านั้น ส่วนสายการบินของภูฏานก็มีเครื่องบินเพียง 2 ลำ ซึ่งบรรจุผู้โดยสารได้รวมแล้วไม่เกิน 144 คน ไม่ใช่เพราะความยากจน แต่เป็นเพราะประเทศภูฏาน ต้องการคัดเลือกนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพเท่านั้น (อัจฉรา รักยุติธรรม; และ เตือนใจ ริวอง สำนัก ข่าวประชาธรรม. 2549: ออนไลน์)

ปัจจุบันในประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่ง ที่ตระหนักถึงการพัฒนาประเทศตามแนวทาง เศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำริ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยในการประชุมว่าด้วย ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (ปี 2550-2554) ซึ่งให้เห็นถึงภาพรวมของการพัฒนาประเทศไทย ที่ต้องเผชิญกับห้าบริบท ของการ เปลี่ยนแปลงที่สำคัญในกระแสโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ ได้แก่ 1.ความเชื่อมโยง เศรษฐกิจการเงินโลก 2.เทคโนโลยี 3.สังคมวัฒนธรรม 4.ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม และ 5.รูปแบบ การบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป หลักการสำคัญของการสร้างสังคมความสุข คือการพัฒนาสังคม ส่วนต่างๆ ไปพร้อมๆกัน ทั้งสุขภาพร่างกาย สุขภาพจิต สังคม และปัญญา ซึ่งต้องมีความสัมพันธ์ และพัฒนาเป็นไปอย่างพร้อมกัน อีกทั้งต้องมีการเชื่อมโยงกับความมั่นคงในด้านต่างๆ ดังนี้ คือการ มีสิ่งแวดล้อมที่ดี ให้ความสำคัญกับคุณค่าทางจิตใจ อนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม และการมีความ อบอุ่นต่อการอยู่ร่วมกันในครอบครัวและสังคม (สุทธิพันธุ์ บงสุนันท์. 2548: ออนไลน์)

บทที่ 3

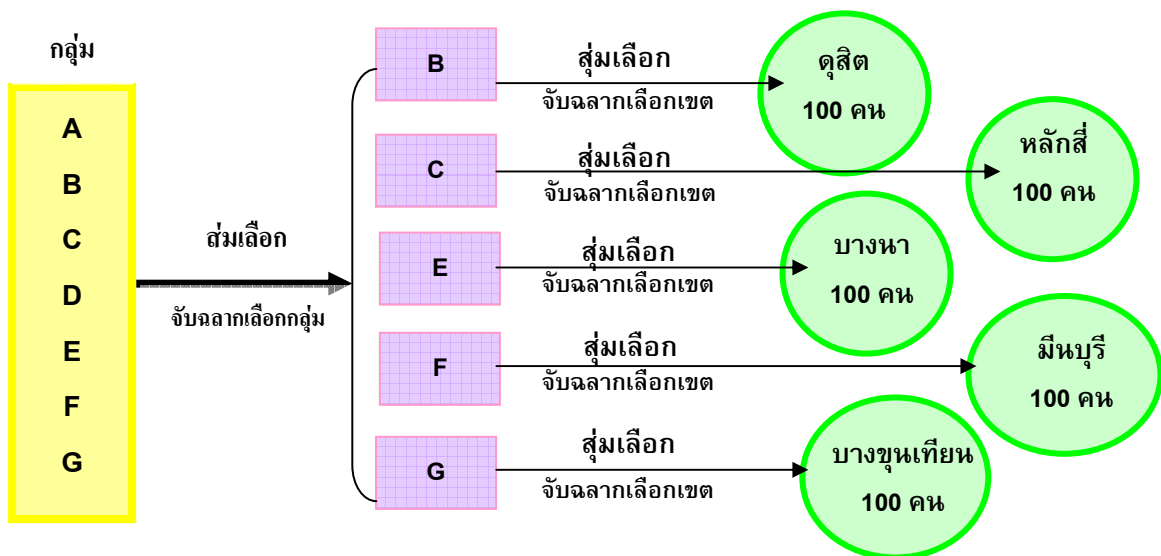
วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. วิธีการหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นประชากรที่เข้ามาอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร เขตต่างๆ รวม 50 เขต (สำนักงานกรุงเทพมหานคร. 2549: ออนไลน์) ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างในการเลือกกลุ่มประชากร โดยเลือกการใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ซึ่งการเลือกสมาชิกทุกหน่วยของประชากรมีโอกาสที่จะได้รับเลือกเท่ากัน เพราะการสุ่มตัวอย่างแบบนี้ ผลการวิจัยที่ได้จะสามารถอ้างอิงไปสู่ประชากรทั้งหมดได้ โดยผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการสุ่มแบบจับฉลาก โดยแบ่งเขตพื้นที่ของเขตต่างๆ ทั้ง 50 เขต ออกเป็น 8 กลุ่มด้วยกัน โดยการสุ่มจับฉลากครั้งแรก เป็นการคัดเลือกกลุ่มเขตออกมา 5 กลุ่มจากทั้งหมด 8 กลุ่ม และนำมาสุ่มต่อ โดยนำรายชื่อของเขตต่างๆ ที่อยู่ในแต่ละกลุ่มนั้นมาทำการสุ่มอีกครั้ง โดยการจับฉลากออกมากลุ่มละ 1 เขต รวมทั้งหมด 5 เขต โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างละ 100 คน ต่อ 1 เขต รวมทั้งสิ้น 500 คน ดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ภาพประกอบ 6 แผนที่กรุงเทพมหานครแบ่งตามเขตการปกครองออกเป็น 50 เขต

ที่มา: สำนักงานกรุงเทพมหานคร. (2549). ข้อมูลกรุงเทพมหานคร : ออนไลน์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยประยุกต์จากตัวชี้วัดความสุขมวลรวมประชาชาติของประเทศฐานทั้งสี่มิติ ได้แก่ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม และด้านการมีหลักธรรมะในจิตใจ/ ธรรมาภิบาลในการปกครอง โดยประยุกต์ร่วมกับบทความเปรียบเทียบของ ศาสตราจารย์นายแพทย์ ประเวศ วะสี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ทั้งนี้ได้ประยุกต์เพื่อให้เข้ากับสภาพสังคมและวัฒนธรรมของไทย การสร้างแบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้

แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ได้แก่ข้อมูลในเรื่อง เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา การบริโภค ความปลอดภัยของที่อยู่อาศัย เป็นต้น ซึ่งส่วนนี้เป็นข้อมูลทั่วไปที่จะทำให้ทราบถึงพื้นฐานของของประชากรในกรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับตัวชี้วัดความสุขมวลรวม ทั้งสี่ด้าน ซึ่งนำมาสังเคราะห์ร่วมกับแนวคิดความอยู่ดีมีสุขของ ศ.นพ.ประเวศ วะสี นำมาประยุกต์เป็นข้อคำถามในแบบสอบถามดังตาราง 5 โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านต่างๆ อย่างเท่าเทียมกัน ตามการพัฒนาประเทศแบบความสุขมวลรวมประชาชาติ (GNH) ของประเทศภูฏาน โดยการสร้างแบบสอบถาม ใช้หลักการสร้างคำถามตามแนวคิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมาตราส่วนประมาณค่าเป็นส่วนหนึ่งของแบบสอบถามปลายปิดเช่นเดียวกันกับแบบสำรวจรายการ ซึ่งจะใช้วัดด้านจิตพิสัย เช่น เจตคติ ความพึงพอใจ เป็นต้น โดยอาศัยรูปแบบ ไหลเคิร์ท เทคนิค (Likert Technique) จัดเป็นการวัดแบบอันตรภาคชั้น (Interval Scale) ซึ่งมีระดับความเข้ม 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด (R.Likert. 1938: 140) โดยมีการแยกประเภทแนวคำถามเป็นแบบการกำหนดน้ำหนักความคิดเห็น และให้น้ำหนักคะแนนของแต่ละคำถามในแบบสอบถามที่เท่ากัน

ตาราง 5 ขั้นตอนการสังเคราะห์ตัวชี้วัดและนำมาประยุกต์ใช้เป็นคำถามในแบบสอบถาม

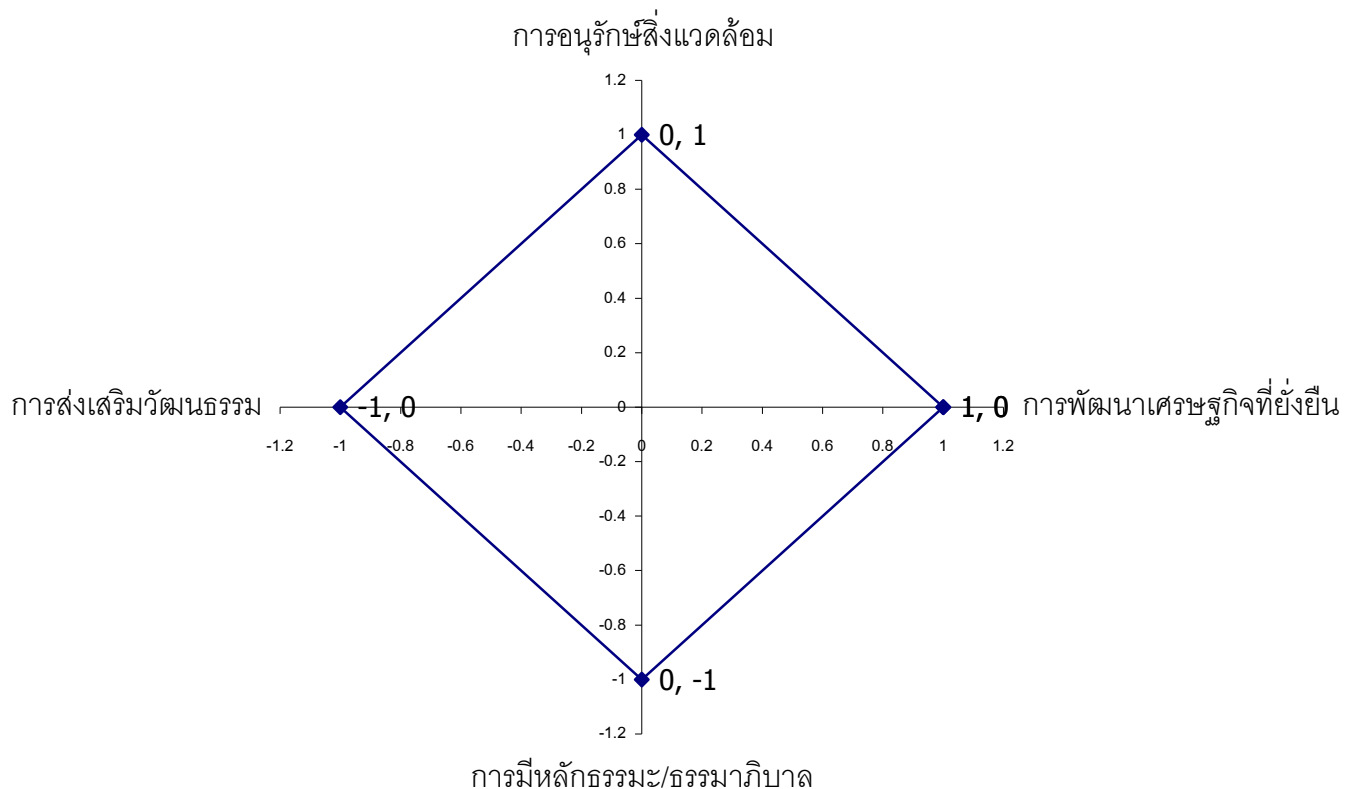
ความสุขมวลรวม ประชาชาติ GNH	แนวคิด ของ ศ.นพ.ประเวศ วะสี	คำถามในแบบสอบถาม
-การพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ได้แก่ การมีปัจจัยสี่ที่เพียงพอ มีระดับการจ้างงานเต็มที่ ระดับค่าจ้างพอประทังชีพ การพัฒนามนุษย์ ทั้งทางด้าน การศึกษา การสาธารณสุข เป็นต้น	-ก่อให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีทาง กาย และทางใจ	-ความรู้สึกรู้สึกพอใจในชีวิตและความเป็นอยู่ -การใช้การดำเนินชีวิตแบบ เศรษฐกิจพอเพียง -การออมเงินไว้ใช้จ่ายในอนาคต -ความถี่ปัญหาในการดำเนินชีวิต -การรู้จักการดำเนินชีวิตตามแบบ เศรษฐกิจพอเพียง
-การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น การรักษาสภาพแวดล้อม การเสริมสร้างสภาพแวดล้อม ที่ดี และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่นการปลูกป่าทดแทน การส่งเสริมการปลูกต้นไม้ เป็นต้น	-ก่อให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดี ทางกาย ทางใจ และ ทางสังคม	-ความพอใจในการจัดการปริมาณ ขยะมูลฝอย -การมีส่วนร่วมในการรักษา สภาพแวดล้อมในชุมชน -ปัญหามลพิษทางอากาศ และทาง เสียง -การพอใจในการจัดการน้ำเสีย ในชุมชน -ปริมาณต้นไม้ในชุมชน
-การส่งเสริมวัฒนธรรม เช่น การส่งเสริมวัฒนธรรม อนุรักษ์ และธำรงไว้ซึ่ง วัฒนธรรมประจำชาติ ความ พอใจและภูมิใจในวัฒนธรรม	-ก่อให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดี ทางใจ ทางสังคม และทางจิต วิญญาณ	-ความภูมิใจในความเป็นไทย ความเคารพ ผู้สูงอายุ -สมาชิกในครอบครัวมีความผูกพัน ใกล้ชิดกัน -ความบ่อยครั้งในการประกอบกิจ ตามประเพณี -ความรู้สึกชอบ/ไม่ชอบการกระทำ ผิดประเพณี

ตาราง 5 (ต่อ)

ความสุขมวลรวม ประชาชาติ GNH	แนวคิด ของ ศ.นพ.ประเวศ วะสี	คำถามในแบบสอบถาม
-การมีหลักธรรมะ/ ธรรมาภิบาล ได้แก่ การมี ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี การละอายต่อการทำบาป และการส่งเสริมหลักธรรมะ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมี การปกครองอย่างเป็นธรรม ให้ความเท่าเทียมกันของคน ในสังคม และผู้นำประเทศ มีความบริสุทธิ์ยุติธรรม ไม่มีการฉ้อราษฎร์บังหลวง	-ก่อให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดี ทางสังคม และทางจิต วิญญาณ	- ความบ่อยครั้งของการประพฤติ ผิดหลักศาสนา - ความคิดเห็นว่า คณะรัฐบาล ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และ ผู้นำในชุมชน มีความสุจริต รัฐบาล มีความเปิดเผย โปร่งใส มีความรับผิดชอบ รัฐบาล มีความชอบธรรมและยุติธรรม มากน้อยเพียงใด

โดยจะนำข้อมูลผลลัพธ์ที่ได้มาอธิบาย ตามแบบจำลองเพชรพลวัต (Dynamic Diamond Model) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ในรูปของปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดนโยบาย ได้แก่ จุดอ่อน จุดแข็ง วิฤต โอกาสคล้ายการวิเคราะห์ของรูปแบบ SWOT Analysis (Institute for Strategy and Competitiveness. 2006: Online)

ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาปรับใช้ โดยให้มิติทั้งสี่มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ดังนี้

ภาพประกอบ 7 วิเคราะห์ตัวชี้วัดความสุขมวลรวม โดยอธิบายตามแบบจำลองเพชรพลวัต

ที่มา: Institute for Strategy and Competitiveness. (2006): Online.

วิธีการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. นำแบบสอบถามที่ได้ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Validity) จากนั้นนำมาปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อปรับปรุงให้เกิดความชัดเจนก่อนนำไปใช้
2. นำแบบสอบถามที่ได้จากการปรับปรุงแก้ไขเสร็จแล้ว นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 25 คน

การทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

เพื่อเป็นการยืนยันความถูกต้องของการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการศึกษา ความสุขมวลรวมของประชากรในกรุงเทพมหานครครั้งนี้ จึงได้ทำการทดสอบความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม การทดสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) ของเครื่องมือทำได้จากรายการข้อคำถาม (ตัวแปร) หลายข้อรวมกันด้วยการใช้การวัดความสอดคล้องภายใน (Internal consistency method) แบบ Cronbach's alpha ซึ่งใช้ในการวัดว่ารายการแต่ละข้อที่ใช้มีความผันแปรกับรายการข้อคำถามอื่นมากน้อยหรือไม่ และรายการข้อคำถามนั้นเพิ่มความเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใดเมื่อเทียบกับรายการอื่นที่ใช้ในการวัด โดยวัดค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีของ ครอนบัค (Cronbach)

วิธีของ ครอนบัค เหมาะสำหรับเครื่องมือที่ให้คะแนนรายข้อ มากกว่า 1 คะแนน เช่น แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ที่ให้คะแนน 1 2 3 4 5 ค่าความเที่ยงตรงที่ได้จากวิธีนี้เรียกว่า Alpha Coefficient หรือ Coefficient Alpha (α)

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย SPSS ค่าความเที่ยง Alpha Coefficient มีค่าอยู่ระหว่าง 0-1 และค่าที่อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้คือประมาณ 0.70 ขึ้นไป (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 120-128)

จากผลการวิเคราะห์จะพบว่า แบบสอบถามที่นำมาหาความเที่ยงนี้มีคำถามทั้งหมด 44 ข้อคำถาม ซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไป Tryout กับผู้ตอบแบบสอบถามที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 25 คน ผลที่ได้มีดังนี้

ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับ คือ 0.8045 เป็นค่าความเที่ยงที่อยู่ในเกณฑ์พอยอมรับได้ เพราะมีค่ามากกว่า 0.70(กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2549): ออนไลน์) ภายหลังจากการทดสอบความเที่ยงของเครื่องมือแล้ว เครื่องมือในส่วนต่างๆ อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามชุดนี้ไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการแจกแบบสอบถามและเก็บคืนโดยทันที ให้กับประชากรในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ทั้ง 5 เขต ได้แก่ เขตดุสิต เขตบางขุนเทียน เขตบางนา เขตมีนบุรี และเขตหลักสี่ โดยเก็บข้อมูลในแหล่งชุมชน เช่น สถานีรถไฟฟ้า ป้ายรถประจำทาง ตลาด ห้างสรรพสินค้า และการโทรศัพท์ไปตามบ้านของผู้ที่อยู่อาศัยในเขตต่างๆ เป็นต้น

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาดำเนินการดังนี้

1. การตรวจสอบข้อมูล (Editing) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก
2. การลงรหัส (Coding) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ถูกต้องสมบูรณ์แล้วมาลงรหัสตามที่ได้กำหนดไว้
3. การประมวลผลข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้ลงรหัสแล้วมาบันทึก โดยใช้เครื่องมือคอมพิวเตอร์ เพื่อทำการประมวลผล ซึ่งใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป SPSS ในการคำนวณค่าสถิติโดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ในส่วนที่ 1 นำข้อมูลที่ได้ในแบบสอบถามไปวิเคราะห์ทางสถิติด้วยเครื่องมือคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยการวิเคราะห์ข้อมูลสังคม-เศรษฐกิจ (Socio-Economics Factor) ออกมาเป็นค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ในส่วนที่ 2 คำนวณค่าระดับความสุขของประชากร โดยให้น้ำหนักของคะแนนในแต่ละมิติรวมกันแล้วได้ค่าเท่ากับ 1 และยังกำหนดคะแนนในคำถามเชิงบวกมีคะแนนที่มีค่าสวนทางกับคำถามเชิงลบ ดังนี้

คำถามเชิงบวก	คำถามเชิงลบ
มากที่สุด = 5 คะแนน	มากที่สุด = 1 คะแนน
มาก = 4 คะแนน	มาก = 2 คะแนน
ปานกลาง = 3 คะแนน	ปานกลาง = 3 คะแนน
น้อย = 2 คะแนน	น้อย = 4 คะแนน
น้อยที่สุด = 1 คะแนน	น้อยที่สุด = 5 คะแนน

โดยผู้วิจัยสร้างคำถามในแบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 มิติ ดังนี้

มิติที่ 1 การพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน มี 5 ข้อ ให้น้ำหนักคะแนน ทั้งมิติ คิดเป็น 25%

มิติที่ 2 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มี 5 ข้อ ให้น้ำหนักคะแนน ทั้งมิติ คิดเป็น 25%

มิติที่ 3 การส่งเสริมวัฒนธรรม มี 5 ข้อ ให้น้ำหนักคะแนน ทั้งมิติ คิดเป็น 25%

มิติที่ 4 การมีหลักธรรมะ/บรรพชาภิบาล มี 9 ข้อ ให้น้ำหนักคะแนน ทั้งมิติ คิดเป็น 25%

รวมทั้ง 4 มิติ เท่ากับ 100%

ยกตัวอย่าง การคำนวณคะแนนในแต่ละมิติ

$$\text{มิติที่ 1} \quad (5+5+5+5+5) / 25 = 1$$

$$\text{มิติที่ 2} \quad (5+5+5+5+5) / 25 = 1$$

$$\text{มิติที่ 3} \quad (5+5+5+5+5) / 25 = 1$$

$$\text{มิติที่ 4} \quad (5+5+5+5+5+5+5+5) / 45 = 1$$

$$\text{ดังนั้น } \frac{\text{มิติ1} + \text{มิติ2} + \text{มิติ3} + \text{มิติ4}}{4} = \frac{1 + 1 + 1 + 1}{4} = 1$$

เกณฑ์ในการประเมินผล

ตาราง 6 เกณฑ์ในการประเมินระดับความสุข

ระดับคะแนน	เกณฑ์การประเมินระดับความสุข	ระดับความสุข
1	ค่าเฉลี่ย 0.00-0.20	น้อยที่สุด
2	ค่าเฉลี่ย 0.21-0.40	น้อย
3	ค่าเฉลี่ย 0.41-0.60	ปานกลาง
4	ค่าเฉลี่ย 0.61-0.80	มาก
5	ค่าเฉลี่ย 0.81-1.00	มากที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปนี้ ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 500 คน ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่าง

เขตดุสิต	จำนวน 100 คน คิดเป็น 20 เปอร์เซนต์ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
เขตบางขุนเทียน	จำนวน 100 คน คิดเป็น 20 เปอร์เซนต์ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
เขตมีนบุรี	จำนวน 100 คน คิดเป็น 20 เปอร์เซนต์ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
เขตหลักสี่	จำนวน 100 คน คิดเป็น 20 เปอร์เซนต์ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
เขตบางนา	จำนวน 100 คน คิดเป็น 20 เปอร์เซนต์ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์แบ่งเป็น 2 ส่วน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตาม ข้อมูลตาม เพศ อายุ ศาสนา การศึกษา การสาธารณสุข การบริโภค ความปลอดภัยของที่อยู่อาศัย นิยามความสุข เป็นต้น ซึ่งส่วนนี้เป็นข้อมูลทั่วไป ที่แจกแจงในรูปของความถี่ และร้อยละดังปรากฏในตาราง 7 ถึง ตาราง 14 นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวม ข้อมูลนิยามความหมายของความสุขของกลุ่มประชากรตัวอย่างแบบสอบถาม ทั้ง 5 เขต ในกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ระดับความคิดเห็น และระดับความพอใจ ตัวชี้วัดความสุขมวลรวม ทั้งสี่ด้าน ซึ่งนำมาสังเคราะห์ร่วมกับแนวคิดความอยู่ดีมีสุขของ ศ.นพ.ประเวศ วะสี นำมาประยุกต์เป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านต่างๆ อย่างเท่าเทียมกัน ตามการพัฒนาประเทศแบบความสุขมวลรวมประชาชาติ (GNH) ของประเทศภูฐานโดยการอธิบายตามรูปแบบการวิเคราะห์ตามแบบจำลองเพชรพลวัต (Dynamic Diamond Model) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ในรูปของปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดนโยบาย ได้แก่ จุดอ่อน จุดแข็ง วิกฤต และโอกาส คล้ายการวิเคราะห์ของรูปแบบ SWOT Analysis โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่ามัธยฐาน (Median) ซึ่งเป็นการหาผลคะแนนในแต่ละข้อคำถามรวมกัน หาดด้วยคะแนนทั้งหมดของข้อมูลชุดนั้น ดังที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปด้าน เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส

ข้อมูลทั่วไป	ประเภท	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.เพศ	ชาย	173	34.6
	หญิง	327	65.4
	รวม	500	100
2.อายุ	ต่ำกว่า 15 ปี	17	3.4
	15-24 ปี	82	16.4
	25-59 ปี	359	71.8
	60 ปีขึ้นไป	42	8.4
	รวม	500	100
3.ศาสนา	พุทธ	444	88.8
	อิสลาม	22	4.4
	คริสต์	34	6.8
	รวม	500	100
4.ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าประถมศึกษา	3	0.6
	ประถมศึกษา	20	4
	มัธยมศึกษาตอนต้น	40	8
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	46	9.2
	ระดับอนุปริญญา	37	7.4
	ระดับปริญญาตรี	308	61.6
	อื่นๆ	46	9.2
	รวม	500	100
5.ท่านได้รับการศึกษาตามที่ ต้องการจะศึกษาหรือไม่	ได้รับ	455	91
	ไม่ได้รับ	45	9
	รวม	500	100

ผู้วิจัยได้จำแนกตาม ข้อมูลตาม เพศ อายุ ศาสนา การศึกษา การสาธารณสุข การบริโภค ความปลอดภัยของที่อยู่อาศัย นิยามความสุข เป็นต้น ซึ่งส่วนนี้เป็นข้อมูลทั่วไป ที่แจกแจงในรูปของ ความถี่ และร้อยละดังปรากฏในตาราง 7 ซึ่งแสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามความสุข มวลรวมของประชากรในกรุงเทพมหานคร จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 500 คน โดยสามารถ จำแนกได้ดังนี้

เพศ : ผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่องความสุขมวลรวมของประชากรในกรุงเทพมหานคร ส่วน ใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 327 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 64.5 และเป็นเพศชายจำนวน 173 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 34.6

อายุ : ผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่องความสุขมวลรวมของประชากรในกรุงเทพมหานครส่วน ใหญ่มีอายุ 25-59 จำนวน 359 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 71.8 (ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ในวัยทำงานตาม ทะเบียนราษฎร) รองลงมาคือ อายุ 15-24 ปี จำนวน 82 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 16.4 อายุ 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 42 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 8.4 และอายุ ต่ำกว่า 15 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็น สัดส่วนร้อยละ 3.4 ตามลำดับ

ศาสนา : ผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่องความสุขมวลรวมของประชากรในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 444 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 88.8 คน รองลงมาคือศาสนา คริสต์จำนวน 34 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 6.8 และนับถือศาสนาอิสลาม จำนวน 22 คน คิดเป็น สัดส่วนร้อยละ 4.4

ระดับการศึกษา : ผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่องความสุขมวลรวมของประชากรใน กรุงเทพมหานครส่วนใหญมีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 308 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 61.6 รองลงมา คือระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 46 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 9.2 ระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 40 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 8.0 ระดับอนุปริญญา จำนวน 37 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 7.4 ระดับการศึกษาอื่นๆ ส่วนใหญ่คือระดับการศึกษาระดับปริญญาโทและ ปริญญาเอก จำนวน 46 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 9.2 และระดับต่ำกว่าประถมศึกษา จำนวน 3 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.6

ในเรื่องของการได้รับการศึกษาตามที่ต้องการหรือไม่ มีผู้ตอบว่าได้รับตามความต้องการ ทั้งหมด 455 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 91 และผู้ที่ตอบว่าไม่ได้รับการศึกษาตามที่ต้องการเป็น จำนวน 45 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 9 และไม่ระบุสาเหตุที่ไม่ได้รับการศึกษาตามที่ต้องการ จำนวน 25 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 5.55 และในตารางที่ 5 แสดงเหตุผลหลักของการไม่ได้รับ การศึกษาตามที่ต้องการ คือต้องการจะเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น จำนวน 7 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 15.56 พ่อแม่ไม่ให้เรียนต่อ จำนวน 1 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.22 มีภาระทางบ้านไม่มีโอกาส เรียนและฐานะไม่ดี จำนวน 12 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 26.67 ดังแสดงข้อมูลในตาราง 8

ตาราง 8 สาเหตุของการที่ไม่ได้รับการศึกษาตามที่ต้องการ

สาเหตุของการไม่ได้เรียนต่อ	จำนวนผู้ตอบ	ร้อยละ*
ต้องการจะเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น	7	15.56
พ่อแม่ไม่ให้เรียนต่อ	1	2.22
มีภาระทางบ้าน ไม่มีโอกาสเรียน และฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี	12	26.67
ไม่ระบุสาเหตุ	25	55.55
รวม	45	100.00

*ร้อยละของประชากรในกรุงเทพมหานครที่ระบุสาเหตุของการที่ไม่ได้รับการศึกษาตามที่ต้องการ

ตาราง 9 ข้อมูลด้านสถานภาพทางครอบครัว จำนวนบุตรที่ต้องเลี้ยงดู จำนวนสมาชิกที่ต้องเลี้ยงดู สถานภาพการทำงาน และอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	ประเภท	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.สถานภาพสมรส	โสด	295	59
	สมรส/อยู่ด้วยกัน	159	31.8
	แยกกันอยู่/หย่าร้าง	30	6
	หม้าย	16	3.2
	รวม	500	100.0
2.จำนวนบุตรที่ต้องเลี้ยงดู	ไม่มีบุตร	338	67.6
	1 คน	71	14.2
	2 คน	77	15.4
	3 คน	7	1.4
	4 คน	6	1.2
	5 คน	0	0
	6 คน	0	0
	7 คน	1	0.2
	รวม	500	100.0

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	ประเภท	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3.จำนวนสมาชิกอื่นๆในครอบครัว ที่ต้องเลี้ยงดู	ไม่มี	334	66.8
	1 คน	82	16.4
	2 คน	46	9.2
	3 คน	20	4
	4 คน	9	1.8
	5 คน	6	1.2
	6 คน	0	0
	7 คน	3	0.6
	รวม	500	100.0
4.สถานภาพการทำงาน	มีงานทำ	404	80.8
	ไม่มีงานทำ	96	19.2
	รวม	500	100.0
5.ลักษณะอาชีพ	นายจ้าง	9	1.8
	ธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้าง	21	4.2
	ช่วยธุรกิจในครัวเรือนโดยไม่รับค่าจ้าง	5	1
	ลูกจ้างสถานประกอบการเอกชน	171	34.2
	ข้าราชการ/ลูกจ้างรัฐบาล	123	24.6
	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	27	5.4
	รับจ้างทั่วไป	31	6.2
	อื่นๆ	17	3.4
	ไม่มีงานทำ	96	19.2
	รวม	500	100.0

ตาราง 9 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามความสุขมวลรวมของประชากรในกรุงเทพมหานคร ด้านสถานภาพครอบครัวส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็น โสดจำนวน 295 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 59 รองลงมาคือ ผู้ที่สมรส/อยู่ด้วยกัน จำนวน 159 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 31.8 สถานภาพแยกกันอยู่/หย่าร้าง จำนวน 30 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 6 และสถานภาพเป็นหม้าย จำนวน 16 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 3.2

จำนวนบุตรที่ต้องเลี้ยงดู ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จึงทำให้มีผู้ตอบว่าไม่มีบุตรที่ต้องเลี้ยงดูจำนวนมาก คือจำนวน 338 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 67.6 รองลงมาคือ มีบุตรที่ต้องเลี้ยงดูจำนวน 2 คน จำนวน 77 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 15.4 มีบุตรที่ต้องเลี้ยงดูจำนวน 1 คน จำนวน 71 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 14.2 มีบุตรที่ต้องเลี้ยงดู จำนวน 3 คน จำนวน 7 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.4 มีบุตรที่ต้องเลี้ยงดู จำนวน 4 คน จำนวน 6 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.2 มีบุตรที่ต้องเลี้ยงดู จำนวน 7 คน จำนวน 1 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.2

จำนวนสมาชิกอื่นๆที่ต้องเลี้ยงดู มีผู้ตอบว่าไม่มีสมาชิกอื่นๆที่ต้องเลี้ยงดู จำนวน 334 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 66.8 รองลงมาคือมีจำนวนสมาชิกอื่นๆที่ต้องเลี้ยง 1 คน จำนวน 82 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 16.4 มีจำนวนสมาชิกอื่นๆที่ต้องเลี้ยง 2 คน จำนวน 46 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 9.2 มีจำนวนสมาชิกอื่นๆที่ต้องเลี้ยง 3 คน จำนวน 20 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 4 มีจำนวนสมาชิกอื่นๆที่ต้องเลี้ยง 4 คน จำนวน 9 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.8 มีจำนวนสมาชิกอื่นๆที่ต้องเลี้ยง 5 คน จำนวน 6 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.2 และมีจำนวนสมาชิกอื่นๆที่ต้องเลี้ยง 7 คน จำนวน 3 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.6

สถานภาพการทำงาน มีงานทำจำนวน 404 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 80.8 ส่วนใหญ่ทำอาชีพเป็นลูกจ้างสถานประกอบการเอกชน จำนวน 171 คนคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 34.2 ของผู้ที่มีงานทำ รองลงมามีอาชีพข้าราชการและลูกจ้างรัฐบาล จำนวน 123 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 24.6 ของผู้ที่มีงานทำ และมีผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่มีการทำงาน จำนวน 96 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 19.2 ของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 10 ข้อมูลด้านการสาธารณสุข ความสะอาด มั่นคง ปลอดภัยของที่อยู่อาศัย ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	ประเภท	จำนวน	
		(คน)	ร้อยละ
1.การได้รับการรักษาพยาบาล	ได้รับตามความต้องการ	475	95
	ไม่ได้รับตามความต้องการ	25	5
	รวม	500	100.0
2.การรักษาพยาบาล	สถานพยาบาลของรัฐ	178	35.6
	โรงพยาบาลเอกชน	220	44
	คลินิกเอกชน	57	11.4
	ร้านขายยา	38	7.6
	อื่นๆ	7	1.4
	รวม	500	100.0
3.มื้ออาหารต่อวันที่ได้รับ	ครบ 3 มื้อ	344	68.8
	รับประทาน 2 มื้อ (งดมื้อเช้า)	101	20.2
	รับประทาน 2 มื้อ (งดมื้อกลางวัน)	4	0.8
	รับประทาน 2 มื้อ (งดมื้อเย็น)	9	1.8
	รับประทาน 1 มื้อ	8	1.6
	มากกว่า 3 มื้อ	34	6.8
	รวม	500	100.0
4.การรับประทานอาหารครบ 5 หมู่	ครบถ้วน	363	72.6
	ไม่ครบถ้วน	137	27.4
	รวม	500	100.0
5.ความเพียงพอในการมีเสื้อผ้า ที่ คงทน และสะอาดสวมใส่	เพียงพอ	496	99.2
	ไม่เพียงพอ	4	0.8
	รวม	500	100.0

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	ประเภท	จำนวน	
		(คน)	ร้อยละ
6.ลักษณะที่อยู่อาศัย	บ้านของตัวเอง	236	47.2
	อาศัยอยู่กับพ่อแม่ ญาติ หรือเพื่อน	182	36.4
	บ้านเช่า / หอพัก	64	12.8
	อื่นๆ	18	3.6
	รวม	500	100.0

7.ที่อยู่อาศัยมีความ สะอาด มั่นคง และปลอดภัยหรือไม่	มี	479	95.8
	ไม่มี	21	4.2
	รวม	500	100.0

8.ความรู้สึกละย่องอย่างสบายภายในบ้าน ที่ท่านอาศัย	สบาย	470	94
	ไม่สบาย	30	6
	รวม	500	100.0

จากตาราง 10 ด้านการสาธารณสุข ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามและมีผู้ตอบแบบสอบถามเป็นดังนี้ การได้รับการรักษาพยาบาล มีผู้ได้รับการรักษาพยาบาลตามความต้องการจำนวน 475 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 95 ของผู้ตอบแบบสอบถาม และมีผู้ไม่ได้รับการรักษาพยาบาลตามความต้องการจำนวน 25 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 5 ของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่สถานพยาบาลที่ไปรักษาพยาบาลคือ โรงพยาบาลเอกชน จำนวน 220 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 44 และรองลงมา คือ สถานพยาบาลของรัฐ จำนวน 178 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 35.6 คลินิกเอกชน จำนวน 57 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 11.4 ร้านขายยา จำนวน 38 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 7.6 อื่นๆ จำนวน 7 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.4

ส่วนใหญ่รับประทานอาหารเช้า 3 มื้อ เป็นจำนวน 344 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 68.8 รองลงมารับประทานอาหารเช้า 2 มื้อ (งดมื้อเช้า) จำนวน 101 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 20.2 คนรับประทานอาหารเช้ามากกว่า 3 มื้อ จำนวน 34 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 6.8 คน รับประทานอาหารเช้า 2 มื้อ (งดมื้อเย็น) จำนวน 9 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.8 คน รับประทานอาหารเช้า 1 มื้อ จำนวน 8 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.6 คน รับประทานอาหารเช้า 2 มื้อ(งดกลางวัน) จำนวน 4 คน

คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.8 คน ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามให้คำตอบว่าได้รับสารอาหารครบ 5 หมู่ จำนวน 363 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 72.6 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด และไม่ได้รับสารอาหารครบถ้วนจำนวน 137 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 27.4 ของผู้ตอบแบบสอบถามโดยให้ความเห็นว่าเกิดจากความไม่ใส่ใจในการเลือกกินอาหารและนิสัยการเลือกรับประทานอาหารเฉพาะที่ชอบ

ตาราง 11 สาเหตุของการไม่ได้รับสารอาหารครบถ้วน

สาเหตุ	จำนวน(คน)	ร้อยละ*
1.ไม่ใส่ใจในการรับประทานอาหาร/เลือกเฉพาะอาหารที่ชอบ	87	63.5
2.รับประทานอาหารตามความสะดวก	50	36.5
รวม	137	100.0

* ร้อยละของประชากรกรุงเทพมหานครที่ระบุสาเหตุของการไม่ได้รับสารอาหารครบถ้วน

จากตาราง 11 แสดงถึงสาเหตุของการไม่รับสารอาหารครบถ้วนทั้ง 5 หมู่ โดยมีผู้ที่ระบุสาเหตุว่าไม่ได้รับสารอาหารเพราะเกิดจากการไม่ใส่ใจในการ รับประทานอาหารและเลือกรับประทานเฉพาะอาหารที่ชอบ จำนวน 87 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 63.5 ของผู้ที่ระบุสาเหตุของการไม่ได้รับสารอาหารครบถ้วน และสาเหตุของการไม่ได้รับสารอาหารครบถ้วนอีกสาเหตุหนึ่ง คือ การรับประทานอาหารตามความสะดวก จำนวน 50 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 36.5 ของผู้ที่ระบุสาเหตุของการไม่ได้รับสารอาหารครบถ้วน

ในเรื่องของการมีเสื้อผ้าที่ มีความคงทน สะอาด สวมใส่ในปริมาณที่เพียงพอ ประชากรในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มียุี่เสื้อผ้าที่คงทน สะอาด สวมใส่ในปริมาณที่เพียงพอ จำนวน 496 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 99.2 และมีเสื้อผ้าที่คงทน สะอาด สวมใส่ในปริมาณที่ไม่เพียงพอ จำนวน 4 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.8

ตาราง 12 ข้อมูลด้านรายได้ และสาเหตุของการไม่พอเพียงของรายได้

ข้อมูลทั่วไป	ประเภท	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.ท่านมีรายได้เฉลี่ยเดือนละ	น้อยกว่า 5,000 บาท	54	10.8
	5,000-15,000 บาท	152	30.4
	15,001-25,000 บาท	122	24.4
	25,001-35,000 บาท	105	21.0
	35,001-45,000 บาท	41	8.2
	45,001 บาท ขึ้นไป	26	5.2
	รวม	500	100.0
2.ท่านมีรายได้พอกับรายจ่ายหรือไม่	พอ	384	76.8
	ไม่พอ	116	23.2
	รวม	500	100.0

ด้านรายได้ส่วนใหญ่มีรายได้ 5,000 -15,000 บาท จำนวน 152 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 30.4 รองลงมา มีรายได้ 15,001-25,000 บาท จำนวน 122 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 24.4 มีรายได้ 25,001-35,000 บาท จำนวน 105 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 21 รายได้น้อยกว่า 5,000 บาท มีจำนวน 54 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 10.8 รายได้ 35,001-45,000 บาท จำนวน 41 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 8.2 รายได้ 45,001 บาทขึ้นไป จำนวน 26 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 5.2 โดยประชากรในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีรายได้พอกับรายจ่าย จำนวน 384 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 76.8 และมีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย จำนวน 116 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 23.2 สาเหตุส่วนใหญ่ที่มีรายได้ไม่พอกับรายจ่ายเกิดจากการมีภาระสูง และมีค่าครองชีพที่สูงมาก ดังข้อมูลในตาราง 13

ตาราง 13 สาเหตุของการไม่เพียงพอของรายได้กับรายจ่าย

สาเหตุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ*
1.ค่าครองชีพสูง	48	41.4
2.มีภาระมาก	53	45.7
3.ว่างงาน	15	12.9
รวม	116	100.0

* ร้อยละของประชากรกรุงเทพมหานครที่ระบุสาเหตุของการไม่เพียงพอของรายได้กับรายจ่าย

นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามยังให้ข้อนิยาม และความหมาย ของความสุขดังนี้

ตาราง 14 จำนวน และร้อยละของผู้ที่ให้ความหมายและนิยามความสุข

นิยามความสุข	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระบุ	444	88.8
ไม่ระบุ	56	11.2
รวม	500	100.0

จากตาราง 14 มีผู้ให้นิยามความหมายของคำว่าความสุข เป็นจำนวน 444 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 88.8 และมีผู้ไม่ระบุนิยามความสุข จำนวน 56 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 11.2 คน โดยส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามที่ระบุนิยามของความสุข ได้ให้นิยามโดย สรุปได้ดังนี้

นิยามความสุข หมายถึง การมีปัจจัยสี่ อย่างพอเพียง พอใจ ได้ทำในสิ่งที่ต้องการ โดยมีสุขภาพกายและใจที่ดี โดยได้อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น และได้อยู่สิ่งแวดล้อมที่ดี และการไม่ขัดสนเรื่องเงินทอง สรุป ความสุข คือการสมหวังและความพอใจในสภาพความเป็นอยู่

ตอนที่ 2 ตัวชี้วัดความสุขมวลรวมทั้งสี่มิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ระดับความคิดเห็น และระดับความพอใจ ที่ก่อให้เกิดความสุขมวลรวมของประชากรกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้จากแบบสอบถามส่วนที่ 2 ซึ่งอาศัยตัวชี้วัดความสุขมวลรวมประชาชาติของประเทศฐาน โดยอธิบายตามรูปแบบการวิเคราะห์ แบบจำลองเพชรพลวัต (Dynamic Diamond Model) ซึ่งให้ความสำคัญของความสุขมวลรวมทั้งสี่มิติเท่าๆกัน โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านต่างๆ อย่างเท่าเทียมกัน

เกณฑ์การแปล ความหมาย และให้ระดับคะแนนความสุขมวลรวมของประชากรในกรุงเทพมหานคร ในตอนที่ 2

การกำหนดเกณฑ์เพื่อใช้ในการแปลความหมายความคิดเห็นของข้อความแต่ละข้อจากคำตอบของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีเกณฑ์ดังแสดงในบทที่ 3

ตาราง 15 ประมวลผลความสุขมวลรวมของประชากรในกรุงเทพมหานครทั้ง สี่มิติ

สถิติ		มิติที่1	มิติที่2	มิติที่3	มิติที่4	ความสุขมวลรวม
จำนวนผู้ตอบ	Valid	500	500	500	500	500
แบบสอบถาม	Missing	0	0	0	0	0
Mean		0.7135	0.6496	0.8310	0.5698	0.6910
Std. Error of Mean		0.00519	0.00524	0.00550	0.00550	0.00358
Median		0.7187	0.6494	0.8491	0.5809	0.6916
Mode		0.72	0.56	0.92	0.62	0.68
Std. Deviation		0.11616	0.11714	0.12290	0.12305	0.08015
Variance		0.01349	0.01372	0.01511	0.01514	0.00642
Range		0.64	0.64	0.80	0.78	0.61
Minimum		0.36	0.28	0.20	0.20	0.31
Maximum		1.00	0.92	1.00	0.98	0.92

ที่มา : คำนวณจากข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ 500 ตัวอย่าง. (กรกฎาคม-กันยายน 2549).

จากตาราง 15 แสดงถึงผลความสุขมวลรวมของประชากรในกรุงเทพมหานคร โดยทำการคำนวณแยกในแต่ละมิติดังนี้

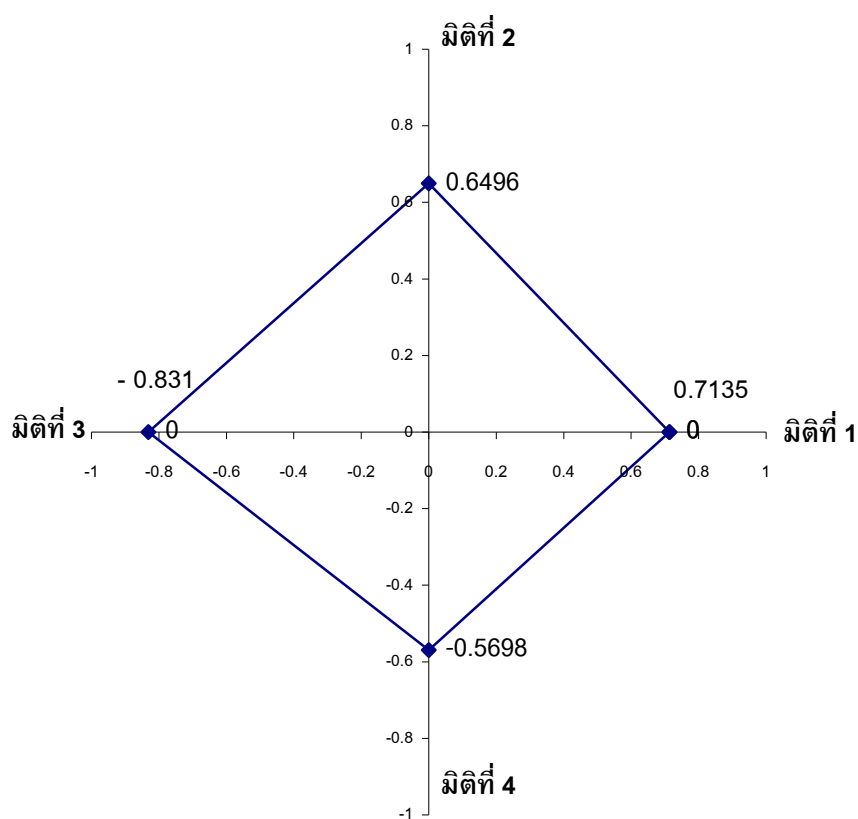
มิติที่หนึ่ง ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ผลที่ได้อยู่ในระดับที่ มีความสุขมาก กล่าวคือ มีค่า Mean เท่ากับ 0.7135 และ ค่า Median 0.7187 ที่ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.11616

มิติที่สอง ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผลที่ได้อยู่ในระดับที่ มีความสุขมาก กล่าวคือมีค่า Mean เท่ากับ 0.6496 และ ค่า Median 0.6494 ที่ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.11714

มิติที่สาม ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม ผลที่ได้อยู่ในระดับที่ มีความสุขมากที่สุด กล่าวคือมีค่า Mean เท่ากับ 0.8310 และ ค่า Median 0.8491 ที่ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.12290

มิติที่สี่ ด้านการมีหลักธรรมะ/ธรรมาภิบาล ผลที่ได้อยู่ในระดับที่ มีความสุขปานกลาง กล่าวคือมีค่า Mean เท่ากับ 0.5698 และ ค่า Median 0.5809 ที่ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.12305

โดยคำนวณทั้งสี่มิติ ผลที่ได้อยู่ในระดับที่ มีความสุขมาก กล่าวคือมีค่า Mean เท่ากับ 0.6910 และ ค่า Median 0.6916 ที่ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.08015

ภาพประกอบ 8 ความสุขมวลรวมของประชากรกรุงเทพมหานคร ทั้ง 4 มิติ ในรูปแบบของแบบจำลองเพชรพลวัต (Dynamic Diamond Model)

จากภาพประกอบ 8 เป็นกราฟที่ได้จากข้อมูลในตาราง 15 ที่ได้แสดงไว้ใน หน้า 47 จะเห็นว่ากราฟความสุขมวลรวมของประชากรกรุงเทพมหานคร ตามรูปแบบของแบบจำลองเพชรพลวัต ค่าความสุขใน มิติที่สาม ในด้านวัฒนธรรมมีความโน้มเอียงเข้าใกล้ค่า 1 มากที่สุดคือมีค่าเท่ากับ 0.831 มีความสุขในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ มิติที่หนึ่ง ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน มีค่า เท่ากับ 0.7135 มีระดับความสุขในระดับมาก ส่วนในมิติที่สอง ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีค่า เท่ากับ 0.6496 มีความสุขในระดับมาก และมิติที่สี่ ด้านการมีหลักธรรมะ/ธรรมาภิบาล มีค่าความสุขในระดับปานกลาง คือมีค่าเท่ากับ 0.5698 ซึ่งด้อยกว่ามิติอื่น

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงความสุขมวลรวมของประชากรในกรุงเทพมหานคร ตามแบบความสุขมวลรวมประชาชาติ Gross National Happiness (GNH) โดยอาศัยรูปแบบของโมเดลเพชรพลวัต Dynamics Diamond Model มาอธิบาย ซึ่งสรุปสาระสำคัญและผลการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อรวบรวม ค้นหา ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานที่ก่อให้เกิดความสุข และประยุกต์ใช้ตัวชี้วัดความสุขตามแบบความสุขมวลรวมประชาชาติ Gross National Happiness (GNH)
2. เพื่อศึกษาระดับความสุขมวลรวมของประชากรกรุงเทพมหานครตามตัวชี้วัดความสุขมวลรวมประชาชาติ ตามการวัดแบบภววิสัย และการวัดแบบอัตวิสัยของความสุข ซึ่งวัดในระดับปัจเจกชน โดยอาศัยรูปแบบการอธิบายจาก แบบจำลองเพชรพลวัต Dynamic Diamond Model มาอธิบายลักษณะความสุขของประชากรในกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือประชากรที่เข้ามาอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ใน 5 เขต ที่ได้จากการสุ่มกลุ่มประชากร คือได้แก่

เขตดุสิต	จำนวน 100 คน คิดเป็น 20 เปอร์เซ็นต์ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
เขตบางขุนเทียน	จำนวน 100 คน คิดเป็น 20 เปอร์เซ็นต์ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
เขตมีนบุรี	จำนวน 100 คน คิดเป็น 20 เปอร์เซ็นต์ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
เขตหลักสี่	จำนวน 100 คน คิดเป็น 20 เปอร์เซ็นต์ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
เขตบางนา	จำนวน 100 คน คิดเป็น 20 เปอร์เซ็นต์ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยประยุกต์จากตัวชี้วัดความสุขมวลรวมประชาชาติของประเทศภูฐานทั้งสี่มิติ ได้แก่ ด้านการพัฒนา เศรษฐกิจที่ยั่งยืน ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม และด้านการมีหลักธรรมะในจิตใจ/ธรรมาภิบาลในการปกครอง โดยประยุกต์ร่วมกับบทความเปรียบเทียบของ ศาสตราจารย์

นายแพทย์ ประเวศ วะสี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ทั้งนี้ได้ประยุกต์เพื่อให้เข้ากับสภาพสังคมและวัฒนธรรมของไทย

2. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามตามแนวทางความสุขมวลรวมประชาชาติ ที่ให้ความสำคัญกับสี่มิติ คือ การพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม และด้านการมีหลักธรรมะ/บรรณานุกรม โดยสร้างแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตาม ข้อมูลตาม เพศ อายุ ศาสนา การศึกษา การสาธารณสุข การบริโภค ความปลอดภัยของที่อยู่อาศัย นิยามความสุข เป็นต้น

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับ ระดับความคิดเห็น และความพอใจ ใน สี่มิติ คือ การพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม และการมีหลักธรรมะ/บรรณานุกรม ซึ่งเป็นการพัฒนาประเทศตามแนวทางความสุขมวลรวมประชาชาติ โดยใช้รูปแบบไลเคิร์ต เทคนิค (Likert Technique) ซึ่งเป็นการวัดแบบอันตรภาคชั้น (Interval Scale) ซึ่งมีระดับความเข้ม 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยให้น้ำหนักคะแนนของแต่ละคำถามในแบบสอบถาม และในแต่ละมิติที่เท่ากัน เพื่อให้เกิดความสมดุลทุกด้าน

3. ขั้นตอนในการตรวจสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้เรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 ท่าน พิจารณาตรวจสอบข้อคำถามที่สร้างขึ้นทั้งหมด ถึงความสมบูรณ์และความถูกต้องด้านภาษา จากนั้นนำมาปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์นำแบบสอบถามที่ได้จากการปรับปรุงแก้ไขเสร็จแล้ว นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 25 คน เพื่อปรับปรุงให้เกิดความชัดเจนก่อนนำไปใช้

การทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

เพื่อเป็นการยืนยันความถูกต้องของการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการศึกษาความสุขมวลรวมของประชากรในกรุงเทพมหานครครั้งนี้ จึงได้ทำการทดสอบความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม การทดสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) ของเครื่องมือทำได้จากรายการข้อคำถาม (ตัวแปร) หลายข้อรวมกัน ด้วยการใช้การวัดความสอดคล้องภายใน (Internal consistency method) แบบ Cronbach's alpha ซึ่งใช้ในการวัดว่ารายการแต่ละข้อที่ใช้มีความผันแปรกับรายการข้อคำถามอื่นมากน้อยหรือไม่ และรายการข้อคำถามนั้นเพิ่มความเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใดเมื่อเทียบกับรายการอื่นที่ใช้ในการวัด โดยวัดค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีของ ครอนบัค (Cronbach)

วิธีของ ครอนบัค เหมาะสำหรับเครื่องมือที่ให้คะแนนรายข้อมากกว่า 1 คะแนน เช่นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ที่ให้คะแนน 1 2 3 4 5 ค่าความเที่ยงตรงที่ได้จากวิธีนี้เรียกว่า Alpha Coefficient หรือ Coefficient Alpha (α)

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย SPSS ค่าความเที่ยง Alpha Coefficient มีค่าอยู่ระหว่าง 0-1 และค่าที่อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้คือประมาณ 0.70 ขึ้นไป (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 120-128)

จากผลการวิเคราะห์จะพบว่า แบบสอบถามที่นำมาหาความเที่ยงนี้มีค่าถามทั้งหมด 44 ข้อคำถาม ซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไป Tryout กับผู้ตอบแบบสอบถามที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 25 คน ผลที่ได้มีดังนี้

ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับ คือ 0.8045 เป็นค่าความเที่ยงที่อยู่ในเกณฑ์พอยอมรับได้ เพราะมีค่ามากกว่า 0.70 (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2549): ออนไลน์) ภายหลังจากการทดสอบความเที่ยงของเครื่องมือแล้ว เครื่องมือในส่วนต่างๆ อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามชุดนี้ไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการแจกแบบสอบถามและเก็บคืนโดยทันที ให้กับประชากรในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ทั้ง 5 เขตได้แก่ เขตดุสิต เขตบางขุนเทียน เขตบางนา เขตมีนบุรี และเขตหลักสี่ โดยจะเก็บข้อมูลในแหล่งชุมชน เช่น สถานีรถไฟฯ ป้ายรถประจำทาง ตลาด ห้างสรรพสินค้า และการโทรศัพท์ไปตามบ้านของผู้ที่อยู่อาศัยในเขตต่างๆ เป็นต้น

2. เมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลจากแบบสอบถามแล้วทั้ง 5 เขต รวม 500 คน ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์หาค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ เจลีย์ ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม โดยนำมาวิเคราะห์ในแต่ละมิติของความสุขมวลรวมประชาชาติ และนำมาหา ระดับความสุขมวลรวมของประชากรในกรุงเทพมหานคร เพื่อสรุปเป็นผลการวิจัย

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาถึงความสุขมวลรวมของประชากรในกรุงเทพมหานคร ตามรูปแบบของการพัฒนาประเทศตามแนวทางความสุขมวลรวมประชาชาติ ที่ประยุกต์ขึ้นจากตัวชี้วัดความสุขมวลรวมประชาชาติของประเทศภูฐาน ได้แก่ การพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การส่งเสริมวัฒนธรรม และการมีหลักธรรมะ/การมีธรรมาภิบาลของผู้ปกครอง โดยประยุกต์ตัวชี้วัดความสุขจากจากบทความเปรียบเทียบของ ศ.นพ. ประเวศ วะสี และร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ร่วมกัน ซึ่งมีหลักการสำคัญที่ว่าพัฒนาตามแนวทางความสุขมวลรวมประชาชาติก่อให้เกิดความอยู่ดีมีสุขทั้งสี่ด้าน ได้แก่ ทางกาย ทางใจ ทางสังคม และทางจิตวิญญาณ สามารถนำเสนอสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป และนิยามความสุขของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 5 เขตในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง มีอายุอยู่ช่วงระหว่าง 25-59 ปี นับถือศาสนาพุทธ มีการศึกษาปริญญาตรี มีสถานภาพสมรสโสด โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับ

การศึกษาตามความต้องการ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 91 ของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่ไม่ได้รับการศึกษาตามความต้องการ เนื่องจากมีภาระทางครอบครัวและฐานะยากจน จึงไม่มีโอกาสเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่วนในด้านปัจจัยสี่ และการสาธารณสุข ส่วนใหญ่ได้เข้ารับรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย ส่วนใหญ่ใช้บริการโรงพยาบาลเอกชน มากกว่าสถานพยาบาลของรัฐบาล ได้รับสารอาหารครบถ้วน 5 หมู่ และครบ 3 มื้อ มีเครื่องนุ่งห่ม สวมใส่ในปริมาณที่เพียงพอ มีที่อยู่อาศัยที่มีความสะอาด และรู้สึกอยู่อย่างสบายกายสบายใจ มีรายได้อยู่ระหว่าง 5,000 ถึง 15,000 บาท ส่วนใหญ่มีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายให้เหตุผลว่า เพราะมีค่าครองชีพที่สูง และมีภาระมาก

ในส่วนของนิยามความสุข มีผู้ให้นิยามความหมายของคำว่าความสุข เป็นจำนวน 444 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 88.8 และมีผู้ไม่ระบุนิยามความสุข จำนวน 56 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 11.2 คน โดยส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามที่ระบุนิยามของความสุข ได้ให้นิยาม สรุปได้ดังนี้

ความสุข หมายถึง การมีปัจจัยสี่ อย่างพอเพียง พอใจ ได้ทำในสิ่งที่ต้องการ โดยมีสุขภาพกายและใจที่ดี ได้อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีรายได้พอเพียงต่อการดำรงชีพ สรุปได้ว่า ความสุข คือการสมหวังและความพอใจในสภาพความเป็นอยู่

2. การศึกษาถึงความสุขมวลรวมของประชากรในกรุงเทพมหานคร ได้แบ่งประเภทตามตัวชี้วัดความสุขมวลรวมประชาชาติของประเทศภูฐาน เป็นสี่มิติ ได้แก่ การพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การส่งเสริมวัฒนธรรม และการมีหลักธรรมะ/หลักธรรมาภิบาล ผลการศึกษาวิจัย สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน จากการตอบแบบสอบถามในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ผู้วิจัยได้ถามความคิดเห็นของประชากรในกรุงเทพมหานครไว้ดังนี้ การพอใจในชีวิตความเป็นอยู่ การใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง การรู้จักถึงการมีชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ความบ่อยครั้งของการออมเงินไว้ใช้จ่ายในอนาคต และการมีปัญหาในการดำเนินชีวิต ผลที่ได้แสดงถึงว่าประชากรกรุงเทพมหานครทั้ง 5 เขต มีระดับความสุขมาก ในมิติด้านการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน

2.2 ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จากการตอบแบบสอบถามในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่ผู้วิจัยได้ถามความคิดเห็นของประชากรในกรุงเทพมหานครไว้ดังนี้ ความพอใจในการจัดการปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชน การมีส่วนร่วมในการรักษาสภาพแวดล้อมในชุมชน ปริมาณปัญหามลพิษทางอากาศ และทางเสียง ความพอใจในการจัดการน้ำเสียในชุมชน และปริมาณต้นไม้ในชุมชน ผลที่ได้แสดงถึงว่าประชากรกรุงเทพมหานครทั้ง 5 เขต มีระดับความสุขมาก ในมิติด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

2.3 ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม จากการตอบแบบสอบถามในด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม ที่ผู้วิจัยได้ถามความคิดเห็นของประชากรในกรุงเทพมหานครไว้ดังนี้ การมีความภูมิใจในความเป็นไทย ความผูกพันใกล้ชิดกันในครอบครัว การเข้าร่วมประกอบกิจตามประเพณี ความคิดเห็นต่อการที่ทำผิดประเพณี และความคิดเห็นต่อเคเอฟ ผู้สูงอายุ บิดา มารดา และญาติผู้ใหญ่ ผลที่ได้แสดงถึงว่าประชากรกรุงเทพมหานครทั้ง 5 เขต มีระดับความสุขมากที่สุด ในมิติด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม

2.4 ด้านการมีหลักธรรมะ/ธรรมาภิบาล จากการตอบแบบสอบถามในด้านการมีหลักธรรมและธรรมาภิบาลของผู้บริหารทั้งในระดับชุมชน และระดับประเทศ ที่ผู้วิจัยได้ถามความคิดเห็นของประชากรในกรุงเทพมหานครไว้ดังนี้ การประพฤติผิดหลักศาสนา ความสุจริต ความเปิดเผย โปร่งใส มีความรับผิดชอบ มีความชอบธรรมและยุติธรรมของคณะรัฐบาลผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และผู้นำในชุมชน ผลที่ได้แสดงถึงว่าประชากรกรุงเทพมหานครทั้ง 5 เขต มีระดับความสุขระดับปานกลาง ในมิติด้านการมีหลักธรรมะ/ธรรมาภิบาล

สรุป ความสุขมวลรวมของประชากรในกรุงเทพมหานครทั้ง สี่มิติ อยู่ในระดับที่มีความสุขมาก โดยเฉพาะในมิติที่สาม ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม และในมิติที่ประชากรในกรุงเทพมหานครมีความสุขปานกลางคือ มิติที่สี่ ด้านการมีหลักธรรมะ/ธรรมาภิบาล ของสังคม

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาถึงความสุขมวลรวมของประชากรในกรุงเทพมหานคร ตามรูปแบบของการพัฒนาประเทศตามแนวทางความสุขมวลรวมประชาชาติ ในสี่มิติ คือ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม และด้านการมีหลักธรรมะ/ธรรมาภิบาล สามารถ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ระดับความสุขในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน มีระดับความสุขมาก ในมิติด้านการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน เพราะอาจเป็นส่วนหนึ่งจากการพัฒนาประเทศตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ และอาจมีส่วนหนึ่งมาจากด้านเศรษฐกิจของประเทศในขณะนี้อยู่ในสภาวะที่น่าเป็นห่วง จากปัญหาน้ำมันแพง รัฐบาลสั่งคลอน จึงทำให้คนในกรุงเทพมหานคร มีการใช้จ่ายอย่างประหยัด และนำทางออกในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ

2. ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ระดับความสุขในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีระดับความสุขมาก เป็นที่น่าสังเกตว่าในปัจจุบันในสังคมคนกรุงเทพมหานครกลับมีปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีแนวโน้มสูงขึ้น เช่น ปัญหาชุมชนแออัด ปัญหาการจราจรติดขัด ปัญหามลภาวะเป็นพิษ ปัญหาปริมาณขยะมูลฝอย เป็นต้น

3. ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม ระดับความสุขในการส่งเสริมวัฒนธรรม มีระดับความสุขมากที่สุด วิเคราะห์ได้ 2 แนวทาง คือส่วนหนึ่งมาจากการที่สังคมไทย ที่ภายในจิตสำนึกของคนไทยยังมีความรักและหวงแหนในวัฒนธรรมไทยอยู่ แต่เมื่อมองมุมกลับกัน วัฒนธรรมไทยในปัจจุบันนั้นมีปัญหามากขึ้น ดังเห็นได้จาก สังคมไทยมีขนาดเล็กลง ปัญหาทางเพศ ปัญหาวัฒนธรรมการแต่งกายเลียนแบบชาวต่างชาติ และดารานักร้อง ปัญหาการใช้เทคโนโลยีในทางที่ผิด เช่น การใช้โปรแกรมแคมฟ็อกเพื่อโชว์เรือนร่างของตนเอง เป็นต้น

4. ด้านการมีหลักธรรมะ/ธรรมาภิบาล ผลของระดับความสุขในการมีหลักธรรมและธรรมาภิบาลของผู้บริหารทั้งในระดับชุมชน และระดับประเทศ มีระดับความสุขระดับปานกลาง เป็นที่น่าสังเกตว่า ช่วงเวลาที่เก็บข้อมูลนี้ ประเทศไทยเราประสบปัญหาการเมืองที่รุ่มร่ามมานาน โดยเฉพาะปัญหาในเรื่องของความโปร่งใสของผู้ว่า จึงทำให้ระดับความสุขในด้านนี้ด้อยกว่าด้านอื่น

แต่ก็เป็นที่น่าสังเกตได้ว่า ผลของระดับความสุขในทั้งสี่มิติ ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในแต่ละมิติ และความสุขมวลรวมของประชากรในกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับที่มีความสุขมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ New Economics Foundation ที่วัดระดับความสุขโดยใช้ดัชนี HPI: The Happy Planet Index (New Economics Foundation. (2006).Online) ที่ประเทศไทยถูกจัดอันดับประเทศที่มีความสุขในอันดับที่ 32 ของโลก ซึ่งประเทศไทยมีระดับความสุขตามตัวชี้วัด HPI มากกว่าประเทศที่พัฒนาแล้วทางด้านเศรษฐกิจ ยกตัวอย่างเช่น สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ ออสเตรเลีย มาเลเซีย เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1.1 ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐาน ด้านความสุขมวลรวมของประชากรในกรุงเทพมหานครได้

1.2 ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงแนวทางการพัฒนากรุงเทพมหานคร และระดับประเทศ เช่นการสนับสนุน การใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง การปลูกฝังการออม การเร่งสนับสนุนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การให้การรณรงค์และปลูกฝังการรักษาวัฒนธรรมไทย ตลอดจนส่งเสริมจริยธรรมของทุกคนในสังคม เพื่อพัฒนาประเทศอย่างมีความสุขสมดุลกันทุกด้าน ทุกมิติทางการพัฒนาตามแบบความสุขมวลรวมประชาชาติ

1.3 หน่วยงานของภาครัฐ ควรให้ความสำคัญในการวัดระดับการพัฒนาประเทศในด้านความสุข เพื่อทราบถึงข้อบกพร่องของการพัฒนาในแต่ละด้านว่าด้านใดควรได้รับการส่งเสริมแก้ไข และด้านใดบ้างควรที่จะชะลอการส่งเสริมเพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างถูกต้องและคุ้มค่ามากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

2.1 แบบสอบถามที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามในการวิเคราะห์ความสุขมวลรวมประชาชาติของไทยต่อไป

2.2 ควรสนับสนุนให้มีการทำวิจัยในเรื่องความสุขมวลรวมประชาชาติ โดยใช้ Dynamic Diamond Model มาเป็นเป็นโมเดลสำคัญในการอธิบายการพัฒนาที่สมดุล ในทุกมิติเพื่อให้ให้เห็นเป็นรูปธรรมว่ามิติใดควรได้รับการแก้ไข เช่น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าภาครัฐบาลควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านธรรมชาติในจิตใจของคนในสังคมและการยึดหลักธรรมาภิบาลในการปกครองของผู้นำทั้งในชุมชนและในระดับประเทศ กล่าวคือโดยรวมแล้วคนในกรุงเทพฯ มีความสุขมาก แต่หากมองเฉพาะรายด้านจะเห็นว่า ด้านธรรมชาติ/ธรรมาภิบาล ในสังคมคนในกรุงเทพมหานครยังมีความสุขเพียงระดับปานกลางเท่านั้น

2.3 การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยเรื่องของการกระจายพื้นที่พักอาศัยบางครั้งไม่สามารถเป็นตัวแทนกลุ่มตัวอย่างของความทุกข์ได้อย่างเที่ยงตรง อาจทำให้เกิดความโน้มเอียงในข้อมูลได้ (Biased) เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้การเก็บข้อมูลโดยการสอบถามตามแหล่งชุมชน ศูนย์การค้า ป้ายรถประจำทาง ตลาด และการโทรศัพท์ไปตามบ้านของผู้ที่อยู่อาศัยในเขตต่างๆ เป็นต้น จึงทำให้ข้อมูลระดับความสุขของประชากรในกรุงเทพมหานครที่ได้ มีความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ผู้ที่สนใจที่จะทำการศึกษาในครั้งต่อไป ควรระมัดระวังการเลือกเก็บข้อมูลกลับกลุ่มตัวอย่างให้มีความเท่าเทียมกัน ใน เพศ การศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจ สถานภาพสังคม เป็นต้น

2.4 ตัวชี้วัดด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม มีค่าระดับความสุขที่มากที่สุดนั้น เป็นที่น่าสังเกตว่าบางครั้งคำถามที่สะท้อนตัวชี้วัดอาจจะยังไม่ดีพอ ควรที่จะหาข้อคำถามที่เป็นเชิงจิตวิทยา มาช่วยในการตั้งคำถาม

2.5 การเก็บข้อมูลเรื่องความสุขมวลรวม ควรได้รับความสนใจและเก็บข้อมูลหลายๆ ช่วงเวลา ที่มีการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ว่าระดับความสุขอาจจะไม่เท่ากันในแต่ละช่วงเวลา เช่น อาจจะวัดความสุขในช่วงปีใหม่ กับช่วงกลางปี ว่ามีความสุขที่ต่างกันหรือไม่และอยู่ในระดับใด เป็นต้น

2.6 ในการทำงานวิจัยระดับจังหวัด หรือระดับที่มีพื้นที่ หรือกลุ่มประชากรขนาดใหญ่ ควรที่จะใช้กลุ่มตัวอย่างที่มากขึ้นกว่า 500 ตัวอย่าง ค่าที่ได้จะสะท้อนความสุขที่เที่ยงตรงมากขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2541). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดำรง ทิพย์โยธา. (2545). *การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS for Window Version 1*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ถวิล นิลใบ. (2549). *เอกสารประกอบการบรรยาย เศรษฐศาสตร์การศึกษา*. จาก <http://www.eco.ru.ac.th/tawin/education/edu1.htm>
- ธารรงค์ อุดมไพจิตรกุล. (2546). *จิตวิทยาสำหรับนักเศรษฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ : โครงการตำราคณะสังคมศาสตร์ มศว.
- ประวิตร โรจนพฤกษ์. (2547, 21 ตุลาคม). *GNH: ความสุขมวลรวมประชาชาติ*. กรุงเทพฯ: ภารกิจพวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2538). *วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศูนย์การศึกษาภูฐาน. (2542). *ความสุขมวลรวมประชาชาติ มุ่งสู่กระบวนการทัศน์ใหม่ในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สวนเงินมีมา.
- สมหวัง วิทยาปัญญานนท์. (2544). *บริหารความสุขด้วยจุดพอดี*. หน้า 1-3. สืบค้นเมื่อ 17 เมษายน 2549, จาก www.budmgt.com/budman/bm02/happinessmgt.html.
- สมเกียรติ วัฒนศิริชัยกุล; และ วีรวรรณ เล็กสกุลไชย. (2544). *เส้นทางสู่นักวิจัยมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.
- สุทิพันธุ์ บงสุนันท์. (2548, 7 กรกฎาคม). *แผนพัฒนา ฉบับที่ 10 สู่ความอยู่เย็นเป็นสุข* : กรุงเทพฯ: ภารกิจ.
- สำนักงานกรุงเทพมหานคร. (2549). *ข้อมูลกรุงเทพมหานคร*. สืบค้นเมื่อ 4 มิถุนายน 2549, จาก <http://www.bma.go.th/info/>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). *สรุปสาระสำคัญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10* : หน้า 9-12 สืบค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2549, จาก <http://www.nesdb.go.th/plan10/book/สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาฯ%20ฉบับที่%2010.pdf>
- สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข. (2548). *การสาธารณสุขไทย 2544-2547* : 40-75.
- อภิญา ตันทวีวงศ์. (2548). *หมอชาวบ้าน*. เปิดลายแทงแห่งความสุข. กรุงเทพฯ : หน้า 17-40.
- อัจฉรา รักยุติธรรม; และ เตือนใจ ธีว่อง สำนักข่าวประชาธรรม. (2548, 1 กรกฎาคม). *ดัชนีความสุขแห่งชาติ*. สืบค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2549, จาก http://www.hppthai.org/hpp2005/07g_docreport/07gac016.pdf

- Donnelly, Suellen. (2002). ***How Bhutan can measure and develop GNH***. Bhutan : The Center for Bhutan Studies.
- Karma, Ura. (2004). ***Gross National Happiness and Development***. Bhutan : Center for Bhutan Studies. Retrieved May 22, 2006, from http://www.ocsc.go.th/upload_files/pr_tip/GNH.pdf
- Likert, R. (1932). ***A Technique for the Measurement of Attitudes***. *Archives of Psychology*. See also Murphy, G. and Likert, R. No. 140. New York : Public Opinion and the Individual.
- Maslow, Abraham Harold. (1954). ***Motivation and Personality***. New York : Harper & Row
- Nic Marks, Andrew Simms Sam Thimpson and Saamah Abdallah. (2006). ***The Happy Planet Index and Index of Human Well-Being and Environmental Impact***. Retrieved August 17, 2006, from <http://www.neweconomics.org>.
- Porter, Michael. E. (2006). ***Diamond Model***. Institute for Strategy and Competitiveness. . Retrieved June 12, 2006, from http://www.valuebasedmanagement.net/methods_porter_diamond_model.html
- Porter, Michael. E. (1998). ***The Competitive advantage of nationals***. New York : Simon & Schuster Inc : P 543-576.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

สรุปสาระสำคัญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10
(พ.ศ. 2550-2554)

สรุปสาระสำคัญ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554)

1. แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) ต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และแสวงหาประโยชน์อย่างรู้เท่าทันโลกาภิวัตน์ และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับทุกภาคส่วนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. การเปลี่ยนแปลงของบริบทการพัฒนาในกระแสโลกาภิวัตน์มี 5 บริบท ดังนี้

(1) การรวมตัวของกลุ่มเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงในตลาดการเงินของโลก
 (2) การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด
 (3) การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม เช่น สังคมผู้สูงอายุ การเคลื่อนย้ายแรงงานที่มีฝีมือ และทักษะไปสู่ประเทศที่มีผลตอบแทนสูงกว่า การแพร่ขยายของข้อมูลข่าวสารที่ไร้พรมแดน ปัญหาการก่อการร้าย การระบาดของโรคพันธุกรรมใหม่ ๆ และการค้ายาเสพติดในหลากหลายรูปแบบ

(4) การเคลื่อนย้ายของคนอย่างเสรี

(5) การเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมลง

3. แนวคิดหลัก

- ยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นแนวทางปฏิบัติควบคู่ไปกับการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ที่เชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาอย่างบูรณาการ ทั้งมิติตัวตน สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและการเมือง

- การขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาทุกขั้นตอนต้องใช้ “ความรู้” ในการพัฒนาต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบเป็นไปตามลำดับขั้นตอน และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทย รวมทั้งการสร้างศีลธรรมและสำนึกใน “คุณธรรม” จริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินชีวิตด้วยความเพียร

4. วิสัยทัศน์และพันธกิจ

4.1 วิสัยทัศน์ประเทศไทย

มุ่งพัฒนาสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society) คนไทยมีคุณธรรมนำ ความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวยุบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน อยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี”

4.2 พันธกิจ

ภายใต้แนวปฏิบัติของ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อมุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ได้กำหนดพันธกิจของการพัฒนาประเทศดังนี้

1. พัฒนาคอนให้มีคุณภาพ คุณธรรม นำความรอบรู้อย่างเท่าทัน
2. เสริมสร้างเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม
3. ดำรงความหลากหลายทางชีวภาพ และสร้างความมั่นคงของฐาน

ทรัพยากรธรรมชาติ และคุณภาพสิ่งแวดล้อม

4. พัฒนาระบบบริหารจัดการประเทศให้เกิดธรรมาภิบาลภายใต้ ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5. วัตถุประสงค์และเป้าหมายหลัก

5.1 วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้คุณค่าคุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่องที่ขับเคลื่อนด้วยการเชื่อมโยงบทบาทครอบครัว สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษา เสริมสร้างบริการสุขภาพ อย่างสมดุลระหว่างการส่งเสริมการป้องกัน การรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพ และสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
2. เพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชน เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเป็นรากฐานการพัฒนาเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต และอนุรักษ์ พื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนนำไปสู่การพึ่งตนเองและลดปัญหาความยากจนอย่างบูรณาการ
3. เพื่อปรับโครงสร้างการผลิตสู่การเพิ่มคุณค่า (Value Creation) ของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และนวัตกรรม รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างสาขาการผลิต เพื่อให้มูลค่าการผลิตสูงขึ้น
4. เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน (Safety Net) และระบบบริหารความเสี่ยงให้กับภาคการเงิน การคลัง พลังงาน ตลาดปัจจัยการผลิต ตลาดแรงงาน และการลงทุน
5. เพื่อสร้างระบบการแข่งขันด้านการค้าและการลงทุนให้เป็นธรรม และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศ รวมทั้งสร้างกลไกในการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาสู่ประชาชนในทุกภาคส่วนอย่างเป็นธรรม
6. เพื่อเสริมสร้างความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ ควบคู่กับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เป็นฐานที่มั่นคงของการพัฒนาประเทศ และการดำรงชีวิตของคนไทยทั้งในรุ่นปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งสร้างกลไกในการรักษาผลประโยชน์ของชาติอย่างเป็นธรรมและอย่างยั่งยืน

7. เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศสู่ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน และขยายบทบาทขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควบคู่กับการเสริมสร้างกลไกและกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้เกิดผลในทางปฏิบัติต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

5.2 เป้าหมาย

(1) เป้าหมายการพัฒนาคุณภาพคน

- เพิ่มจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเป็น 10 ปี
- พัฒนากำลังแรงงานระดับกลางที่มีคุณภาพเพิ่มเป็นร้อยละ 60 ของกำลังแรงงานทั้งหมด
- เพิ่มสัดส่วนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาเป็น 10 คน ต่อประชากร 10,000 คน
- ลดปัญหาอาชญากรรมลงร้อยละ 10
- กำหนดให้อายุคาดหมายเฉลี่ยของคนไทยสูงขึ้นเป็น 80 ปี ควบคู่กับลดอัตราเพิ่มของการเจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้ใน 5 อันดับแรก คือ หัวใจ ความดันโลหิตสูง เบาหวาน หลอดเลือดสมอง และมะเร็ง

(2) เป้าหมายการพัฒนาชุมชนและแก้ปัญหาความยากจน

- พัฒนาให้ทุกชุมชนมีแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำแผนชุมชนไปใช้ประกอบการจัดสรรงบประมาณ ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด และขยายโอกาสการเข้าถึงแหล่งทุน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- ลดสัดส่วนผู้อยู่ใต้เส้นความยากจนลงเหลือร้อยละ 4 ภายในปี

(3) เป้าหมายด้านเศรษฐกิจ

- ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้มีความสมดุลและยั่งยืนโดยให้สัดส่วนภาคเศรษฐกิจในประเทศต่อภาคการค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 75 ภายในปี 2554
- สัดส่วนภาคการผลิตเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 15 ภายในปี 2554 อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ยร้อยละ 3.1-3.5 ต่อปี
- สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ไม่เกินร้อยละ 50
- ความยืดหยุ่นการใช้พลังงานเฉลี่ยไม่เกิน 1:1 ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เพิ่มสัดส่วน การใช้พลังงานหมุนเวียนเป็นร้อยละ 8 และลดสัดส่วนการใช้พลังงานต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งลดการใช้น้ำมันในภาคการขนส่งให้เหลือร้อยละ 30 ของการใช้พลังงานทั้งหมด
- รายได้ของกลุ่มที่มีรายได้สูงสุดร้อยละ 20 แรกมีสัดส่วนไม่เกิด 10 เท่า ของรายได้ของกลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่าร้อยละ 20 ภายในปี 2554
- สัดส่วนผลผลิตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์

มวลรวมในประเทศไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 โดยเฉพาะอย่างยิ่งลดการใช้ น้ำมันในภาคการขนส่งให้เหลือร้อยละ 30 ของการใช้พลังงาน

(4) เป้าหมายการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

- รักษาความอุดมสมบูรณ์ของฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ โดยให้มีพื้นที่ป่าไม้ไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 33 และต้องเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 18 ของพื้นที่ประเทศ

- รักษาพื้นที่ทำการเกษตรในเขตชลประทานไว้ไม่น้อยกว่า 31,000,000 ไร่
- รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับที่ดีเหมาะสมต่อการดำรงคุณภาพชีวิตที่ดีและไม่เป็นภัยคุกคามต่อระบบนิเวศ
- ให้มีระบบฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพที่สมบูรณ์ระดับประเทศ

1 ระบบ

(5) เป้าหมายด้านธรรมาภิบาล

- มุ่งให้ธรรมาภิบาลของประเทศดีขึ้น มีคะแนนภาพลักษณ์ของความโปร่งใสอยู่ที่ 5.0 ภายในปี 2554
- ระบบราชการมีขนาดที่เหมาะสม และมีการดำเนินงานที่คุ้มค่าเพิ่มขึ้น ลดกำลังคนภาครัฐการให้ไว้ร้อยละ 10 ภายในปี 2554
- ธรรมาภิบาลในภาคธุรกิจเอกชนเพิ่มขึ้น
- ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดเก็บรายได้และมีอิสระในการพึ่งตนเองมากขึ้น
- ภาคประชาชนมีความเข้มแข็ง รู้สิทธิ หน้าที่ และมีส่วนร่วมมากขึ้นในการตัดสินใจและรับผิดชอบในการบริหารจัดการประเทศ
- ให้มีการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลในบริบทไทยเพิ่มขึ้น

(6) ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ

6.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับ

- (1) การพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกัน
- (2) การเสริมสร้างสุขภาวะคนไทยให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่น้อยอยู่
- (3) การเสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข

6.2 ยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐาน ที่มั่นคงของประเทศ ให้ความสำคัญกับ

- (1) การบริหารจัดการกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง
- (2) การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน
- (3) การเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการอยู่ร่วมกับ

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูล

6.3 ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน ให้
ความสำคัญกับ

- (1) การปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มผลิตภาพและคุณค่าของสินค้า
และบริการบนฐานความรู้และความเป็นไทย
- (2) การสร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจ
- (3) การสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมและการกระจาย
ผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเป็นธรรม

**6.4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการ
สร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม** ให้ความสำคัญกับ

- (1) การรักษาฐานทรัพยากรและความสมดุลของระบบนิเวศ
- (2) การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและการพัฒนา
ที่ยั่งยืน
- (3) การพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น

6.5 ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ

- (1) การเสริมสร้าง และพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล
ให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมไทย
- (2) เสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชนให้สามารถเข้าร่วมใน
การบริหารจัดการประเทศ
- (3) สร้างภาคราชการที่มีประสิทธิภาพและมีธรรมาภิบาล เน้นการบริการ
แทนการกำกับควบคุม และทำงานร่วมกับหุ้นส่วนการพัฒนา
- (4) การกระจายอำนาจการบริหารจัดการประเทศสู่ภูมิภาค ท้องถิ่น
และชุมชนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง
- (5) ส่งเสริมภาคธุรกิจเอกชนให้เกิดความเข้มแข็ง สุจริต และมีธรรมาภิ
บาล

- (6) การปฏิรูปกฎหมาย กฎระเบียบ และขั้นตอน กระบวนการเกี่ยวกับการ
การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพื่อสร้างความสมดุลในการจัดสรรประโยชน์จากการพัฒนา
- (7) การรักษาและเสริมสร้างความมั่นคงเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ
ประเทศสู่ดุลยภาพและความยั่งยืน

(7) การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติและการติดตาม

ประเมินผล

7.1 เสริมสร้างบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีพัฒนา จัดทำแผนปฏิบัติการในระดับต่าง ๆ ที่บูรณาการเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

7.2 กำหนดแนวทางการลงทุนที่สำคัญตามยุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10

7.3 เร่งปรับปรุงและพัฒนากฎหมายเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

7.4 ศึกษาวิจัยสร้างองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้เพื่อหนุนเสริมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 สู่การปฏิบัติ

7.5 พัฒนาระบบการติดตามประเมินผลและสร้างดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาในทุกระดับ

7.6 สนับสนุนการพัฒนาระบบฐานข้อมูลในทุกระดับและการเชื่อมโยงโครงข่ายข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานกลางระดับนโยบาย ตลอดจนระดับพื้นที่และท้องถิ่น

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างแบบสอบถาม ดัชนีชี้วัดความสุขคนไทยฉบับสั้น 15 ข้อ ใหม่ ปี 2547

ดัชนีชี้วัดความสุขคนไทยฉบับสั้น 15 ข้อ : ใหม่ ปี 2547

(The New Thai Happiness Indicator: THI-15 ; 2004)

คำชี้แจง กรุณาภาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่มีข้อความตรงกับตัวท่านมากที่สุด และขอความร่วมมือตอบคำถามทุกข้อ

คำถามต่อไปนี้จะถามถึงประสบการณ์ของท่าน ในช่วง 1 เดือน ที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ให้ท่านสำรวจตัวท่านเองและประเมินเหตุการณ์ อาการ ความคิดเห็น และความรู้สึกต่อท่านว่าอยู่ในระดับใด แล้วตอบลงในช่องคำตอบที่เป็นจริงกับตัวท่านมากที่สุด

โดยคำตอบ จะมี 4 คำตอบ คือ

ไม่เลย	หมายถึง	ไม่เคยมีเหตุการณ์ อาการ ความรู้สึก หรือไม่เห็นด้วยกับเรื่องนั้น
เล็กน้อย	หมายถึง	เคยมีเหตุการณ์ อาการ ความรู้สึกเรื่องนั้นๆ เพียงเล็กน้อย หรือเห็นด้วยกับเรื่องนั้นๆ เพียงเล็กน้อย
มาก	หมายถึง	เคยมีเหตุการณ์ อาการ ความรู้สึกเรื่องนั้นๆ มาก หรือเห็นด้วยกับเรื่องนั้นๆ มาก
มากที่สุด	หมายถึง	เคยมีเหตุการณ์ อาการ ความรู้สึกเรื่องนั้นๆ มากที่สุด หรือเห็นด้วยกับเรื่องนั้นๆ มากที่สุด

ข้อ	คำถาม	ไม่เลย	เล็กน้อย	มาก	มากที่สุด	ส่วน ของ ผู้วิจัย
1	ท่านรู้สึกพึงพอใจในชีวิต					M1 ☐
2	ท่านรู้สึกสบายใจ					M2 ☐
3	ท่านรู้สึกเบื่อหน่ายต่อการดำรงชีวิตประจำวัน					M3 ☐
4	ท่านรู้สึกผิดหวังในตัวเอง					M4 ☐
5	ท่านรู้สึกว่าชีวิตของท่านมีแต่ความทุกข์					M5 ☐
6	ท่านสามารถทำใจยอมรับได้สำหรับปัญหาที่อยากจะแก้ไข (เมื่อมีปัญหา)					M6 ☐
7	ท่านมั่นใจว่าจะสามารถควบคุมอารมณ์ได้เมื่อมีเหตุการณ์คับขันหรือร้ายแรงเกิดขึ้น					M7 ☐
8	ท่านมั่นใจที่จะเผชิญเหตุการณ์ร้ายแรงที่เกิดขึ้นในชีวิต					M8 ☐
9	ท่านรู้สึกเห็นอกเห็นใจเมื่อผู้อื่นมีทุกข์					M9 ☐
10	ท่านรู้สึกเป็นสุขในการช่วยเหลือผู้อื่นที่มีปัญหา					M10 ☐
11	ท่านให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่นเมื่อมีโอกาส					M11 ☐
12	ท่านรู้สึกภูมิใจในตนเอง					M12 ☐
13	ท่านรู้สึกมั่นคง ปลอดภัยเมื่ออยู่ในครอบครัว					M13 ☐
14	หากท่านป่วยหนัก ท่านเชื่อว่าครอบครัวจะดูแลท่านเป็นอย่างดี					M14 ☐
15	สมาชิกในครอบครัวมีความรักและผูกพันต่อกัน					M15 ☐

ภาคผนวก ค
ตัวอย่างแบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง : ความสุขมวลรวมของประชากรในกรุงเทพมหานคร

.....

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำการวิจัย เรื่อง ความสุขมวลรวมของประชากรกรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับ ข้อมูลทั่วไป รายได้ การศึกษา สภาพความเป็นอยู่ และด้านการ
สาธารณสุข

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับ ระดับของความพอใจ ในด้านต่างๆ ตามตัวชี้วัดความสุข ทั้ง 4 ด้าน คือ
ด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม และธรรมะ/ธรรมาภิบาล

คำตอบของท่านถือเป็นความลับ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลของท่านไปใช้ เพื่อใช้ในการศึกษาวิจัย **เท่านั้น**
ผู้วิจัยจึงขอความกรุณาจากผู้ตอบแบบสอบถาม ตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริง
ผู้วิจัยขอขอบคุณที่ท่านให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดียิ่ง มา ณ โอกาสนี้

นางสาวศิริลักษณ์ ภักดีศรี
นิสิตปริญญาโท สาขาเศรษฐศาสตร์การพัฒนามนุษย์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับ ข้อมูลทั่วไป รายได้ การศึกษา สภาพความเป็นอยู่ และด้านการสาธารณสุข

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความซึ่งตรงกับข้อมูลของท่าน

1. เพศ

☐ ชาย	☐ หญิง
------------------------------	-------------------------------
2. อายุ

☐ ต่ำกว่า 15 ปี	☐ 15 – 24 ปี
☐ 25 – 59 ปี	☐ 60 ปี ขึ้นไป
3. ศาสนาที่ท่านนับถืออยู่

☐ พุทธ	☐ อิสลาม
☐ คริสต์	☐ ฮินดู
☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....	
4. ระดับการศึกษา

☐ ต่ำกว่าประถมศึกษา	☐ ประถมศึกษา
☐ มัธยมศึกษาตอนต้น	☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย
☐ ระดับอนุปริญญา	☐ ระดับปริญญาตรี
☐ การศึกษาอื่นๆ โปรดระบุ.....	
5. ท่านได้รับการศึกษาตามที่ต้องการจะศึกษาหรือไม่

☐ ได้รับ	☐ ไม่ได้รับ โปรดระบุ.....
---------------------------------	--
6. สถานภาพสมรส

☐ โสด	☐ สมรส/อยู่ด้วยกัน
☐ แยกกันอยู่/หย่าร้าง	☐ หม้าย
7. จำนวนบุตรที่ต้องเลี้ยงดู โปรดระบุ.....คน
8. จำนวนสมาชิกอื่นในครอบครัวที่ต้องเลี้ยงดู.....คน
9. ปัจจุบันท่านมีงานทำหรือไม่

☐ มีงานทำ	☐ ไม่มีงานทำ (ข้ามไปตอบข้อ 10)
----------------------------------	---

 สถานะภาพการทำงาน คือ

☐ นายจ้าง	☐ ธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้าง
☐ ช่วยธุรกิจในครัวเรือนโดยไม่ได้รับค่าจ้าง	☐ ลูกจ้างสถานประกอบการเอกชน
☐ ข้าราชการ / ลูกจ้างรัฐบาล	☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
☐ รับจ้างทั่วไป	☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....
10. เมื่อป่วยท่านมักจะไปรับการรักษาพยาบาลที่ใดมากที่สุด

☐ สถานพยาบาลของรัฐ	☐ โรงพยาบาลเอกชน
☐ คลินิกเอกชน	☐ ร้านขายยา
☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....	

11. เมื่อท่านเจ็บป่วยท่านได้รับการรักษาพยาบาลตามความต้องการหรือไม่
☐ ได้รับตามความต้องการ ☐ ไม่ได้รับตามความต้องการ
 สาเหตุของการไม่ได้รับการรักษาพยาบาล โปรด ระบุ.....
12. ปกติท่านรับประทานอาหารวันละกี่มื้อ
☐ ครบ 3 มื้อ ☐ รับประทาน 2 มื้อ (งดมื้อเช้า)
☐ รับประทาน 2 มื้อ (งดมื้อกลางวัน) ☐ รับประทาน 2 มื้อ (งดมื้อเย็น)
☐ รับประทาน 1 มื้อ ☐ มากกว่า 3 มื้อ โปรดระบุ.....มื้อ
13. ปกติท่านรับประทานอาหารครบถ้วนทั้ง 5 หมู่ ในแต่ละวันหรือไม่
☐ ครบถ้วน ☐ ไม่ครบถ้วน
 สาเหตุ โปรดระบุ.....
14. ท่านมีเสื้อผ้าที่คงทน และสะอาด สวมใส่ในปริมาณที่เพียงพอหรือไม่
☐ เพียงพอ ☐ ไม่เพียงพอ
15. ท่านมีรายได้ เฉลี่ยเดือนละ
☐ น้อยกว่า 5,000 บาท ☐ 5,000 - 15,000 บาท
☐ 15,001 - 25,000 บาท ☐ 25,001 - 35,000 บาท
☐ 35,001 - 45,000 บาท ☐ 45,001 บาท ขึ้นไป
 โปรดระบุจำนวน บาท
16. ท่านมีรายได้พอกับรายจ่ายในแต่ละเดือนหรือไม่
☐ พอ ☐ ไม่พอ
 สาเหตุของการมีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย โปรดระบุ
17. ลักษณะที่อยู่อาศัยของท่าน
☐ บ้านของตัวเอง
☐ อาศัยอยู่กับพ่อแม่ ญาติ หรือ เพื่อน
☐ บ้านเช่า / หอพัก
☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....
18. ท่านคิดว่าบ้านที่ท่านอาศัยอยู่มีความสะอาด มั่นคง และปลอดภัยหรือไม่
☐ มี ☐ ไม่มี โปรดระบุสาเหตุ
19. ท่านรู้สึกอยู่อย่างสบายภายในบ้านที่ท่านอาศัยหรือไม่
☐ สบาย ☐ ไม่สบาย
 สาเหตุของการอยู่อย่างไม่สบาย โปรดระบุ.....
20. ความสุขของท่านหมายถึงอะไร

**ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับ ระดับความคิดเห็น และระดับความพอใจ ที่ก่อให้เกิดความสุขมวลรวม
ของประชากรกรุงเทพมหานครตามตัวชี้วัดความสุขมวลรวมประชาชาติ**

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในตาราง ตามระดับความคิดเห็น และความพอใจของท่าน โดยมี
น้ำหนักคะแนนดังนี้

มากที่สุด = 5 คะแนน

มาก = 4 คะแนน

ปานกลาง = 3 คะแนน

น้อย = 2 คะแนน

น้อยที่สุด = 1 คะแนน

ตัวชี้วัด	ข้อ	คำถาม	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
ตัวชี้วัดด้านการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน	1	ท่านรู้สึกพอใจในชีวิตและความเป็นอยู่ของท่านมากน้อยเพียงใด					
	2	ท่านใช้การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงมากน้อยเพียงใด					
	3	ท่านออมเงินไว้ใช้จ่ายในอนาคตบ่อยครั้งเพียงใด					
	4	ท่านมีปัญหาในการดำเนินชีวิตบ่อยครั้งเพียงใด					
	5	ท่านรู้จักการดำเนินชีวิตตามแบบเศรษฐกิจพอเพียงมากน้อยเพียงใด					
ตัวชี้วัดด้านสิ่งแวดล้อม	6	ท่านพอใจในการจัดการปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชนของท่านมากน้อยเพียงใด					
	7	ท่านมีส่วนร่วมในการรักษาสภาพแวดล้อมในชุมชนมากน้อยเพียงใด					
	8	ในชุมชนของท่านมีปัญหาหมอกพิษทางอากาศ และทางเสียง มากน้อยเพียงใด					
	9	ท่านพอใจในการจัดการน้ำเสียในชุมชนของท่านเพียงใด					
	10	ในชุมชนของท่านมีปริมาณต้นไม้เป็นอย่างไร					
ตัวชี้วัดด้านวัฒนธรรม	11	ท่านมีความภูมิใจ ในความเป็นไทยมากน้อยเพียงใด					
	12	สมาชิกในครอบครัวของท่านมีความผูกพันใกล้ชิดกัน					
	13	ในวันหยุดซึ่งเป็นวันสำคัญทางวัฒนธรรม ท่านมักจะประกอบกิจตามประเพณีบ่อยครั้งเพียงใด					
	14	ถ้าท่านเห็นผู้หญิงไทยแต่งกายยั่วยวนและออกนอกบ้านตอนกลางคืน ท่านจะมีความรู้สึกไม่ชอบการกระทำอย่างนั้น มากน้อยเพียงใด					
	15	ท่านเคารพ ผู้สูงอายุ บิดา มารดา และญาติผู้ใหญ่ มากน้อยเพียงใด					
ตัวชี้วัดด้านหลักกรรม/หลักศาสนา และการปกครองแบบธรรมมาภิบาล	16	ท่านประพฤติผิดหลักศาสนาบ่อยครั้งเพียงใด					
	17	ท่านคิดว่า คณะรัฐบาล มีความสุจริตมากน้อยเพียงใด					
	18	ท่านคิดว่า คณะรัฐบาล มีความความเปิดเผย โปร่งใส มากน้อยเพียงใด					
	19	ท่านคิดว่า คณะรัฐบาล มีความรับผิดชอบมากน้อยเพียงใด					
	20	ท่านคิดว่า คณะรัฐบาล มีความชอบธรรมและยุติธรรมมากน้อยเพียงใด					
	21	ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และผู้นำในชุมชนมีความสุจริตมากน้อยเพียงใด					
	22	ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และผู้นำในชุมชนมีความเปิดเผย โปร่งใส มากน้อยเพียงใด					
	23	ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และผู้นำในชุมชนมีความรับผิดชอบมากน้อยเพียงใด					
	24	ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และผู้นำในชุมชนมีความชอบธรรมและยุติธรรมมากน้อยเพียงใด					

ขอขอบคุณที่ท่านให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

ภาคผนวก ง

ดัชนีความสุข Happy Planet Index (HPI)

Countries of the World in rank HPI order

Interpretation warning: A country's absolute position on the HPI is broadly illustrative of its performance relative to current global standards. However, because of uncontrollable variation in source data, caution should be exercised in drawing comparisons between countries that are less than 20 places apart, particularly where they have very different socio-cultural characteristics. It is clear that all countries could do better: an HPI score of 100 is attainable based on standards already achieved by some countries on constituent parts of the Index. In the current global context, we have set a reasonable ideal of 83.5.

Countries in HPI rank order	Life Sat	Life Exp	EF	HPI
Reasonable ideal	8.2	82.0	1.5	83.5
1. Vanuatu	7.4	68.6	1.1	68.2
2. Colombia	7.2	72.4	1.3	67.2
3. Costa Rica	7.5	78.2	2.1	66.0
4. Dominica	7.3	75.6	1.8	64.5
5. Panama	7.2	74.8	1.8	63.5
6. Cuba	6.3	77.3	1.4	61.9
7. Honduras	7.2	67.8	1.4	61.8
8. Guatemala	7.0	67.3	1.2	61.7
9. El Salvador	6.6	70.9	1.2	61.7
10. St. Vincent and the Grenadines	7.2	71.1	1.7	61.4
11. St. Lucia	7.0	72.4	1.6	61.3
12. Vietnam	6.1	70.5	0.8	61.2
13. Bhutan	7.6	62.9	1.3	61.1
14. Samoa (Western)	6.9	70.2	1.4	61.0
15. Sri Lanka	6.1	74.0	1.1	60.3
16. Antigua and Barbuda	7.4	73.9	2.3	59.2
17. Philippines	6.4	70.4	1.2	59.2
18. Nicaragua	6.3	69.7	1.1	59.1
19. Kyrgyzstan	6.6	66.8	1.1	59.1
20. Solomon Islands	6.9	62.3	1.0	58.9
21. Tunisia	6.4	73.3	1.4	58.9
22. São Tomé and Príncipe	6.7	63.0	1.0	57.9
23. Indonesia	6.6	66.8	1.2	57.9
24. Tonga	6.6	72.2	1.6	57.9
25. Tajikistan	6.1	63.6	0.6	57.7
26. Venezuela	7.4	72.9	2.4	57.5
27. Dominican Republic	7.0	67.2	1.6	57.1
28. Guyana	7.2	63.1	1.5	56.6
29. St. Kitts and Nevis	7.4	70.0	2.3	56.1
30. Seychelles	7.4	72.7	2.6	56.1
31. China	6.3	71.6	1.5	56.0
32. Thailand	6.5	70.0	1.6	55.4
33. Peru	5.6	70.0	0.9	55.1
34. Suriname	7.3	69.1	2.3	55.0
35. Yemen	6.2	60.6	0.7	55.0
36. Fiji	6.7	67.8	1.7	54.5
37. Morocco	5.6	69.7	0.9	54.4
38. Mexico	6.9	75.1	2.5	54.4
39. Maldives	6.6	66.6	1.6	53.5
40. Malta	7.5	78.4	3.5	53.3
41. Bangladesh	5.7	62.8	0.6	53.2
42. Comoros	5.9	63.2	0.8	52.9
43. Barbados	7.3	75.0	3.1	52.7
44. Malaysia	7.4	73.2	3.0	52.7
45. Palestine	5.4	72.5	1.1	52.6
46. Cape Verde	5.8	70.4	1.3	52.4
47. Argentina	6.8	74.5	2.6	52.2
48. Timor-Leste	6.6	55.5	0.8	52.0
49. Belize	6.9	71.9	2.6	52.0
50. Trinidad and Tobago	6.9	69.9	2.3	51.9
51. Chile	6.5	77.9	2.6	51.3
52. Paraguay	6.5	71.0	2.2	51.1
53. Jamaica	7.0	70.8	2.6	51.0
54. Nepal	5.5	61.6	0.6	50.0
55. Mauritius	6.5	72.2	2.4	49.6
56. Mongolia	6.7	64.0	1.9	49.6
57. Uruguay	6.3	75.4	2.6	49.3
58. Ecuador	5.6	74.3	1.8	49.3
59. Uzbekistan	6.4	66.5	1.9	49.2
60. Grenada	6.5	65.3	1.9	49.0
61. Austria	7.8	79.0	4.6	48.8
62. India	5.4	63.3	0.8	48.7
63. Brazil	6.3	70.5	2.2	48.6
64. Iceland	7.8	80.7	4.9	48.4
65. Switzerland	8.2	80.5	5.3	48.3
66. Italy	6.9	80.1	3.8	48.3
67. Iran	6.0	70.4	2.1	47.2
68. Ghana	6.2	56.8	1.1	47.0
69. Bolivia	5.5	64.1	1.2	46.2
70. Netherlands	7.5	78.4	4.7	46.0
71. Madagascar	5.8	55.4	0.8	46.0
72. Cyprus	6.9	78.6	4.0	46.0
73. Algeria	5.2	71.1	1.5	45.9
74. Luxembourg	7.6	78.5	4.9	45.6
75. Bahamas	7.7	69.7	4.1	44.9
76. Papua New Guinea	6.3	55.3	1.3	44.8
77. Burma	5.3	60.2	0.9	44.6
78. Belgium	7.3	78.9	4.9	44.0
79. Slovenia	6.6	76.4	3.8	44.0
80. Oman	7.3	74.1	4.4	43.9
81. Germany	7.2	78.7	4.8	43.8
82. Croatia	5.9	75.0	2.9	43.7
83. Lebanon	5.6	72.0	2.3	43.6
84. Taiwan	6.6	76.1	3.9	43.4
85. Haiti	5.5	51.6	0.5	43.3
86. Syria	5.1	73.3	1.9	43.2
87. Spain	7.0	79.5	4.8	43.0
88. Hong Kong	6.6	81.6	4.6	42.9
89. Saudi Arabia	7.3	71.8	4.4	42.7

Countries in HPI rank order	Life Sat	Life Exp	EF	HPI
Reasonable ideal	8.2	82.0	1.5	83.5
90. Gambia	5.7	55.7	1.1	42.5
91. Cambodia	5.6	56.2	1.1	42.2
92. Albania	4.6	73.8	1.5	42.1
93. Jordan	5.1	71.3	1.9	42.1
94. New Zealand	7.4	79.1	5.5	41.9
95. Japan	6.2	82.0	4.3	41.7
96. Congo	5.7	52.0	0.9	41.6
97. Egypt	4.8	69.8	1.5	41.6
98. Turkey	5.3	68.7	2.0	41.4
99. Denmark	8.2	77.2	6.4	41.4
100. Brunei Darussalam	7.6	76.4	5.6	41.2
101. Georgia	4.1	70.5	0.8	41.2
102. Korea	5.8	77.0	3.4	41.1
103. Bosnia and Herzegovina	5.1	74.2	2.3	41.0
104. Senegal	5.6	55.7	1.2	40.8
105. Azerbaijan	4.9	66.9	1.5	40.7
106. Gabon	6.2	54.5	1.7	40.5
107. Libya	5.7	73.6	3.1	40.3
108. United Kingdom	7.1	78.4	5.4	40.3
109. Laos	5.4	54.7	1.0	40.3
110. Benin	5.4	54.0	1.0	40.1
111. Canada	7.6	80.0	6.4	39.8
112. Pakistan	4.3	63.0	0.7	39.4
113. Ireland	7.6	77.7	6.2	39.4
114. Poland	5.9	74.3	3.6	39.3
115. Norway	7.4	79.4	6.2	39.2
116. Macedonia	4.9	73.8	2.3	39.1
117. Israel	6.7	79.7	5.3	39.1
118. Namibia	6.5	48.3	1.6	38.4
119. Sweden	7.7	80.2	7.0	38.2
120. Romania	5.2	71.3	2.7vv	37.7
121. Hungary	5.7	72.7	3.5	37.6
122. Guinea	5.1	53.7	1.0	37.4
123. Finland	7.7	78.5	7.0	37.4
124. Mauritania	5.3	52.7	1.1	37.3
125. Kazakhstan	5.8	63.2	2.8	36.9
126. Togo	4.9	54.3	0.9	36.9
127. Kenya	5.6	47.2	0.9	36.7
128. Czech Republic	6.4	75.6	5.0	36.6
129. France	6.6	79.5	5.8	36.4
130. Armenia	3.7	71.5	1.0	36.1
131. Singapore	6.9	78.7	6.2	36.1
132. Slovakia	5.4	74.0	3.6	35.8
133. Greece	6.3	78.3	5.4	35.7
134. Tanzania	5.5	46.0	0.9	35.1
135. Guinea-Bissau	5.4	44.7	0.7	35.1
136. Portugal	6.1	77.2	5.2	34.8
137. Eritrea	4.4	53.8	0.7	34.5
138. Bahrain	7.2	74.3	6.6	34.4
139. Australia	7.3	80.3	7.7	34.1
140. Mali	5.3	47.9	1.1	33.7
141. Mozambique	5.4	41.9	0.7	33.0
142. Cameroon	5.1	45.8	0.9	32.8
143. Djibouti	4.8	52.8	1.3	32.7
144. Ethiopia	4.7	47.6	0.7	32.5
145. Bulgaria	4.3	72.2	2.7	31.6
146. Nigeria	5.5	43.4	1.2	31.1
147. Moldova	3.5	67.7	1.2	31.1
148. Burkina Faso	4.7	47.5	1.1	30.1
149. Lithuania	4.7	72.3	3.9	29.3
150. United States of America	7.4	77.4	9.5	28.8
151. Côte d'Ivoire	4.5	45.9	0.9	28.8
152. Rwanda	4.4	43.9	0.7	28.3
153. Sierra Leone	5.0	40.8	0.9	28.2
154. United Arab Emirates	7.4	78.0	9.9	28.2
155. Angola	4.8	40.8	0.8	27.9
156. South Africa	5.7	48.4	2.8	27.8
157. Sudan	3.6	56.4	1.0	27.7
158. Uganda	4.7	47.3	1.5	27.7
159. Kuwait	7.2	76.9	9.5	27.7
160. Latvia	4.7	71.6	4.4	27.3
161. Niger	4.5	44.4	1.1	26.8
162. Malawi	4.6	39.7	0.7	26.7
163. Zambia	4.9	37.5	0.8	25.9
164. Central African Republic	4.9	39.3	1.1	25.9
165. Belarus	4.0	68.1	3.2	25.8
166. Qatar	7.0	72.8	9.5	25.5
167. Botswana	5.4	36.3	1.3	25.4
168. Chad	4.5	43.6	1.3	25.4
169. Turkmenistan	4.0	62.4	3.1	24.0
170. Equatorial Guinea	5.2	43.3	2.5	23.8
171. Lesotho	4.3	36.3	0.6	23.1
172. Russia	4.3	65.3	4.4	22.8
173. Estonia	5.1	71.3	6.9	22.7
174. Ukraine	3.6	66.1	3.3	22.2
175. Congo, Dem. Rep. of the	3.3	43.1	0.7	20.7
176. Burundi	3.0	43.6	0.7	19.0
177. Swaziland	4.2	32.5	1.1	18.4
178. Zimbabwe	3.3	36.9	1.0	16.6

* See page 15 of the full report for an explanation of the HPI colour code.

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ-ชื่อสกุล	นางสาวสิริลักษณ์ ภัคดีศรี
วัน เดือน ปีเกิด	14 พฤศจิกายน 2523
สถานที่เกิด	ราชเทวี กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	228/76 หมู่บ้านรุ่งนภา2 ซอยรามคำแหง 194 ถนน รามคำแหง แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร 10510
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	พนักงานทั่วไป ระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	บมจ.ธนาคารทหารไทย ศูนย์บริการธุรกิจบางนา เลขที่ 110 ชั้น 3 ถนนบางนา-ตราด กม.4 แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพมหานคร 10260

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2536	ประถมศึกษา จากโรงเรียนเคหะชุมชนลาดกระบัง
พ.ศ. 2539	มัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนสตรีศรีนครินทร์บ่อแก้ว
พ.ศ. 2542	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนสตรีศรีนครินทร์บ่อแก้ว
พ.ศ. 2545	เศรษฐศาสตรบัณฑิต (ศ.บ.) สาขาวิชาการเงินการธนาคาร จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
พ.ศ. 2549	เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (ศ.ม.) สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การ พัฒนามนุษย์ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร